AUTHOR Michael A. Arsers
TITLE Jewish and Christian Exegesis of
the Book of Jonah: Annotated Translations of the Commentaries of Ibn Ezra, Radak, St. Ephraem, and Ishodadh of Merv.
TYPE OF THESIS: Ph.D. [] D.H.L. [] Rabbinic [
Master's [] Prize Essay []
 May circulate []) Not necessary) for Ph.D. Is restricted [] for years.) thesis
Note: The Library shall respect restrictions placed on theses or prize essays for a period of no more than ten years.
I understand that the Library may make a photocopy of my thesis for security purposes.
3. The Library may sell photocopies of my thesis. yes no
3/76/84 Mila Agus Signature of Author
. 4
Library Microfilmed Queguet 14, 1984 Record Date

Signature of Library Staff Member

JEWISH AND CHRISTIAN
EXEGESISOF
THE BOOK OF JONAH

Annotated Translations of
the Commentaries of Ibn Ezra,
Radak, St. Ephraem, and
Ishodadh of Merv

Michael Arsers

Thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for ordination.

Referee, Prof. Isaac Jerusalmi

Hebrew Union College Jewish Institute of Religion "ושננתם לבניך, אלו תלמידיך, מכאן לתלמידים שהם קרויים בנים וכשם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב, (ספרי ואתחנן לד.)"

את העבודה הזאת אני מקדיש לרבי ומורי הרב מלמן שבלעדיו לא הייתי עומד לקבל סמיכה להיות רב. האהבה העמוקה שלי לעם היהודי ולכל הקשור ליהדות ובמיוחד ללשון הקודש נובעת ממאמציו של רבי. הוא הכניס בי את הערכים שלהם אני משתדל להקדיש את חיי, אך אפילו יותר חשוב מהקשרים שהוא שפח ביני לבין היהדות ולימודה, הוא לימד אותי "שבמקום שאין אנשים השתדל להיות איש". לא רק בחכמתו הרבה, אלא גם באנושותו העמוקה הרב מלמן העשיר את רוחי. כל ימי חיי The major part of this thesis is the presentation of four commentaries to the Book of Jonah in English translation. Of the four commentaries, two are by Jewish commentators - Ibn Ezra and Radak - and two are by Christians - St. Ephraem and Ishodadh of Merv.

In addition to the translations, I have provided notes for each commentary which help to make the comments more lucid. I have attempted to indicate in the notes if there is an earlier source for individual comments. And I have attempted to find parallel material, both in other writings of our authors and in the works of others.

I have also prepared an introduction in which I cover the following three subjects:

- 1) The importance of the Book of Jonah in both the Jewish and Christian traditions.
- 2) Speculations concerning the interrelationship of the two traditions in connection with the interpretation of the Book of Jonah. Here, I presented three possible examples of where the two traditions influenced each other.
- 3) A very brief introduction to each of the four commentaries. I included in these minimal biographical information and indicated the texts I used for the preparation of the translations.

I have also provided an extensive bibliography in English and Hebrew of works which relate to all the various areas touched upon in this thesis.

In addition, there is an appendix which contains the Syriac text of the section on Jonah of *The Lives of the Prophets*. This work is an important source for the Syriac commentaries.

ACKNOWLEDGEMENTS

עשה לך רב I transferred to the Cincinnati School from New York largely because of the reputation of Dr. Jerusalmi. I wanted to study semitic languages and I was told that Dr. Jerusalmi is the finest language teacher and the professor I should plan to work with. I have not been disappointed. Dr. Jerusalmi is, indeed, a rare teacher. He has opened up a world of insight for me in the area of comparitive semitics. And though I came with enthusiasm for study, he has shown by his example how exciting the study of languages can be. He has been for me a model which, if some day I am fortunate enough to be a university professor, I would wish to emulate. I thank Dr. Jerusalmi for all this, in addition to my gratitude for his help in the preparation of this rabbinic thesis. Both Pnina and I also wish to thank Dr. Jerusalmi and his wife for the kindness they have shown us outside of the walls of HUC.

I cannot think of writing these acknowledgements without expressing my thanks to my mother and father. For all the encouragement and help they have given me throughout the long years of schooling I am very grateful. I hope they will see in this rabbinic thesis and in my ordination evidence of the fruit of their labors. (I want to especially mention my appreciation for their efforts in obtaining for me a copy of The Repentence of Nineveh.) With much love and affection I would like to say thank you.

לאשתי פנינה, אני חייב הרבה. במשך ארבע שנים, היא סבלה ועברה אתי כל הנסידנות והחויות של סטודנט לרבנות. היא היתה לידי בכל. כאשר לא היה לי כח או חשק, היא ישבה לידי ועודדה את רוחי ונתנה לי מכחה. כל מה שעשיתי, לזכותה ייחשב. בטכס ההסמכה, אעייפ ששתי ידיו של הנשיא תהיינה על ראשי, בדמיוני אחת מהן תהיה על ראשה של רעיתי. בהרבה הרבה אני מודה, אפילו שכל דברי לא יספיקו, לאשתי האהובה.

TABLE OF CONTENTS

	Page
INTRODUCTION	
Jonah in the Jewish and Christian Traditions	. 1
The Aggadah on Jonah and the Christian Tradition	5
The Commentaries	12
Notes to the Introduction	18
The Commentary of Abraham Ibn Ezra	20
Notes to Ibn Ezra's Commentary	35
The Commentary of Rabbi David Kimhi (Radak)	44
Notes to Radak's Commentary	66
The Commentary of St. Ephraem	74
Notes to St. Ephraem's Commentary	83
The Commentary of Ishodadh of Merv	86
Notes to Ishodadh of Merv's Commentary	97
English Bibliography	102
Hebrew Bibliography	106
Annondices	108

I N T R O D U C T I O N

INTRODUCTION

Jonah in the Jewish and Christian Traditions

The Book of Jonah is unique among the prophetic books of the Bible. Unlike the books of all the other prophets, Jonah is entirely a narrative. The prophetic utterance of Jonah constitutes one sentence out of the whole book of four chapters, the rest being an account of a particular episode in the life of this prophet. 1

However, the uniqueness of the Book of Jonah is not limited to its form, it is also distinguished by its content. So much so, that Midrash Numbers Rabbah (XVIII, 21) states that the Book of Jonah is a book by itself, and not part of the סרי (the twelve minor prophets). As Radak points out in his commentary, It is entirely concerned with the gentile city, Nineveh, having no mention of Israel, and there is none other like it among the prophetic books.

The fact that it is concerned exclusively with a gentile city is essential to the Book of Jonah. Its message is founded on this peculiarity. In the opinion of Harry M. Orlinsky, both Ruth and Jonah were written in the postexilic period as a reply to the view of the priestly establishment in power at that time (the view represented in the books of Ezra and Nehemiah). Both Ruth and Jonah are reactions to the extreme nationalism which followed the restoration of Judah. They both take a friendly position vis-a-vis the nations. Orlinsky states,...one can assert

with some confidence that the primary purpose of the author of Jonah was to demonstrate that the entire world, man and beast, is God's creation and concern.

It is this favorable view of the nations which makes the Book of Jonah an interesting focal point for a comparison of Jewish and Christian exegesis. For Christianity, Jonah's preaching to the Gentiles makes him a kind of forerunner to its Messiah. The fact that God sent a prophet to bring a gentile city repentence was a sign that His special relationship with Israel was being abbrogated and, in the future, the Gentiles would be the true Israel. The speedy acceptance by the people of Nineveh of his prophetic message was a reproach of the stiff-necked Jews, who do not repent despite all the prophets who had been sent to them. The Book of Jonah is a foreshadowing of the acceptance of Jesus by the Gentiles and his rejection by the Jews. This view is alluded to already in the New Testament. Gospel of Luke, Jesus says to the crowds, This generation is an evil generation; it seeks a sign, but no sign shall be given to it except the sign of Jonah. For as Jonah became a sign to the men of Nineveh, so will the Son of man be to this generation... The men of Nineveh will arise at the judgment with this generation and condemn it; for they repented at the preaching of Jonah, and behold, something greater than Jonah is here (Luke 11:29,30,32).

From the Christian point of view, the Book of Jonah is more akin to its own views than perhaps any other Old

Testament book. In no book of the 0.T., remarks Bleek, is the all-embracing fatherly love of God, which has no respect for person or nation, but is moved to mercy on all who turn to Him, exhibited with equal impressiveness, or in a manner so nearly approaching the spirit of Christianity. 4 , 5

From the perspective of the Jewish tradition, the primary importance of the Book of Jonah is its illustration of the efficacy of true repentence. God will revoke even an already decreed punishment, if the evil-doers sincerely change their ways. The story of Jonah is well-know to Jews, of course, because it is the Haftarah reading for Yom Kippur afternoon. 6 The example of the Ninevites is meant to spur us on to repent before the close of the Day of Atone-In the Mishnah, already, it is recorded that the Ninevites were held up as an example of true repenters. of the procedure for public fast days which were enjoined upon the community in order to bring needed rain, the Mishnah prescribes that, The eldest among them uttered before them words of admonition: Brethren, it is not said of the people of Nineveh, And God saw their sackcloth and their fasting, but, And God saw their deeds that they turned from their evil way... 7 The Babylonian Talmud amplifies the sincerity of the Ninevites, What is the meaning of, From the violence that is in their hands (Jon. 3:8)? Samuel said: Even if one had stolen a beam and built it into his castle, he should raze the entire castle to the ground and return the beam to its owner.8

In the Mishnah, the admonition to the people to follow

the example of the Ninevites makes no mention of the fact that it is the example of a non-Jewish city. However, in other sources the fact that the Ninevites were Gentiles is considered detrimental to the Jews. One of the reasons given in the midrashic literature for Jonah's flight is his desire to protect Israel from being unfavorably compared to the Ninevites; Jonah argued with himself saying, I know that the nations are nigh to repetence, now they will repent and the Holy One, blessed be He, will direct His anger against Israel. Of According to the Mekilta, Jonah insisted upon the honor due the son but did not insist upon the honor due the Father. That is to say, that he disregarded God's honor by disobeying Him, in order to protect the honor of Israel.

The aggadah even uses the Ninevites to rebuke Israel, Oppressing (Yanah) city: ought she not have learnt from the city of Jonah, viz. Nineveh? One prophet I sent to Nineveh and she turned in penitence; but to Israel in Jerusalem I sent many prophets... 13

It is interesting to note that Ibn Ezra attempts to nullify the significance of Jonah's mission to the gentile city. He explains that the Ninevites, though not Jews, were also not pagans. They were a people who already believed in God, but had gone astray in the time of Jonah. Had they not been already devotees of God, He would not have sent a prophet to them, according to Ibn Ezra.

In the next section, I will discuss a less prominent

view found in traditional sources which attempts to tarnish the image of the Ninevites as true penitents.

The Aggadah on Jonah and the Christian Tradition

It is my intention in this section to note a few aspects of the aggadic literature on Jonah which might be indicative of some interaction between the Jewish and Christian traditions. The speculations of which I make mention here have been gleaned from the literature I have used in the preparation of the annotated translations, and they need (and I think deserve) a much closer examination. Ι. The only real research I have found on this subject is an article by Ephraim Urbach entitled, תשובת אנשי נינות ותויכות היתודי-נוצרי (The Repentence of the Ninevites and the Jewish-Christian Argument). 14 Urbach specifically attempts to show Christian borrowing of Jewish material on the repentence of the Ninevites, and, in turn, Christian influence on subsequent Jewish sources. He points out that the Palestinian Jewish sources contain an antagonistic view towards the repentence of Nineveh which is in opposition to both the Mishnah and the Babylonian sources.

In the Jerusalem Talmud (Taanith Ch.2 halachah 1, 65b) 15 we find the following remarks:

Resh Lakish said, The Ninevites repented fraudulently. How did they do so? R. Huna said in the name of R. Simeon ben Halafta, They put the calves on one side and their mothers on the other, the foals on one side and their mothers on the other, so that these (the offspring) would low from here

and these [the mothers] from here. They said, If You do not show mercy to us, then we shall not have mercy on them. So it is written, How the beasts groan! The herds of cattle are bewildered, etc. (Joel 1:18). R. Aha Said, Thus they do in Arabia. 16

And they shall be covered with sackcloth, man and beast, and shall cry mightily to God (Jon. 3:8). What is mightily? R. Simeon ben Halafta said, He who cries out most demandingly can prevail over the hardheartedness of a wicked man, 17 and this being so, can all the more easily win over Him who is the Gentleness of the world. 18

Let everyone turn back from his evil ways and from the injustice which is in his hands. R. Johanan said, What [robbery] they had in their hands, they returned. That which they had in the safe, chest, or closet, they did not return.

Urbach accounts for this difference in the aggadic traditions by pointing out that Christian writers were using the Book of Jonah and even Jewish aggadic sources against the Jews. He particularly cites St. Ephraem's sermon, The Repentence of Nineveh. Ephraem, who is noted for his unreserved hatred of the Jews (In passionate hatred of the Jews, in contempt and active hostility towards the people of the covenant, Ephraem of Syria surpasses all the Church Fathers who came before and all those who went after him. 19), was eager to show that even before the advent of the Messiah, the Gentiles in ancient Nineveh, which was not far from his birth place, Nisibis, surpassed the proud and stubborn Jews. 20 In his sermon, St. Ephraem goes to great lengths to cast disparagement at the Jews. After the conclusion of the events in Nineveh, he describes how the Ninevites escorted Jonah back to his land. Embarrassed by his people's misconduct, he fabricates an excuse so that they were disuaded from crossing the border with him. But, they found a mountain from which they could view the whole country. After enumerating all the abominations upon which they cast their gaze, Ephraem has the Ninevites say:

They think they are righteous children,
On account of their father Abraham;
But that they have on them the name of Israel,
Is but the pride of words.
Their whole boast is this,
That they are circumcised, although they are
sinners;
But their manner of life does not resemble
That of the true children of Abraham.
The name of Abraham is greater in their esteem,
And his circumcision is far greater
Than the faith which he possessed.
The Sabbath which God gave them,
Is exalted by them above God. (The Repentence
of Nineveh, pp. 123-124.)

Turning away in disgust, the Ninevites say to one another:

Come let us escape from this place,
Lest we be swallowed up with its evil deeds,
For this is a rebellious people.
In Nineveh we may have good confidence,
But here there is great peril.
Perhaps this people is about to be extirpated
In place of Nineveh which has not been overthrown;

But in truth it is already A nation plucked up by the roots; For these are not the once fair people, Since they have arrayed themselves in our abominations.

As to this blessed prophet,
His memorial shall be great among us;
For he was the cause of our salvation,
And obtained for us all this benefit.
Having said this where they stood,
They turned and descended with fear;
Those happy men departed thence,
And returned home rejoicing. (The Repentence of Nineveh, p.133.)

Urbach maintains that Ephraem drew heavily on Jewish

aggadic sources in his effort to indict the Jews. The bulk of Ephraem Syrus' material is found in the various versions of Midrash Jonah which we have and it is even likely that motifs which have not been preserved in our sources, are derived from rabbinic midrashim. I agree with Urbach that motifs derived from rabbinic sources are to be found in The Repentence of Nineveh. However, I can find no support for his statement that, we find whole sections from Jewish aggadah in this sermon. 22, 23

Urbach, therefore, accounts for the disparaging of the Ninevites as a reaction by the Palestinian sources to the Christian polemic. Due to historical circumstances, the Palestinian Jewish community was under pressure to respond to the Christian writers, whereas, their Babylonian colleagues were not. Thus, the latter continued undaunted in their praise of the Ninevites and their rebuke of Israel, despite the fact that their views were being picked up and turned into anti-Jewish polemics.

II. There are certain references in the aggadic sources which suggest a messianic role for Jonah. This role is nowhere described in a straight-foward manner, instead, we must depend on a remark here and there and then piece things together. For this reason, any speculation about Jonah as a kind of messianic figure is very tentative, but still worthy of consideration.

First, several of the midrashic sources contain an elaboration on the biblical account of Jonah's stay in the belly of the fish. Pirke d'Rabbi Eliezer (ch.10) states:

The fish said to Jonah, Do you not know that my day has arrived to be devoured in Leviathan's mouth? Jonah replied, Take me beside it. Jonah said to the Leviathan, On your account I have descended to see your abode. For, in the future, I will tie a rope about your tongue, and I will bring you up and sacrifice you for the great feast of the righteous.

In the Talmud, it is stated that the meat of Leviathan will be served to the righteous in the world to come. Rabbah said in the name of R. Johanan: The Holy One, blessed be He, will in time to come make a banquet for the righteous from the flesh of Leviathan... (Baba Bathra 75a). Leviathan is often mentioned in the aggadic sources in connection with the advent of the Messiah. The Talmud assigns to Gabriel the task of arranging the hunt for Leviathan in the time to come. 24 Thus, this future task, as the hunter of Leviathan suggests a part in the world to come for Jonah. Gerald Friedlander, in his translation of Pirke d'Rabbi Eliezer, makes the following comment: Our book ascribes certain Messianic functions to Jonah in connection with the Leviathan and the Day of Israel's salvation. Perhaps he is a type of the Messiah ben Joseph who is to overcome the Anti-Christ or Satan (i.e. the Leviathan). 25

The Messiah, son of Joseph, is a messianic figure mentioned in rabbinic literature. Although first mentioned in the Babylonian Talmud Succah 52a,b, it is the later rabbinic writings which describe his role in some detail. According to these sources, the Messiah ben Joseph will ap-

pear prior to Messiah ben David. He will gather the children of Israel and march to Jerusalem. There, after defeating hostile powers, he will reestablish the Temple worship. Thereupon, the Messiah ben Joseph will be slain. There is some justification for making a connection between Jonah and the Messiah ben Joseph. Jonah is identified in several sources as the son of the widow of Zarephat whom Elijah revived according to the account in I Kings chapter 17.26 Midrash Tehillim states, ... the son of the widow of Zarephat, that is to say Jonah the son of Amittai, was a completely righteous man. He was tried when the fish swallowed him and was tried again in the depths of the sea, but he did not die: The Lord spoke to the fish and it vomitted out Jonah upon the dry land (Jon. 2:11), so that Jonah, while still alive entered into his glory, in the Garden of Eden. 27 This is of interest because there is also a tradition that the son of the widow of Zarephat is the Messiah ben Joseph. 28 Nowhere in the aggadah is the connection explicitly made between Jonah and the Messiah ben Joseph. However, there are aggadic references to Jonah as the son of the widow of Zarephat and others to this personage as the Messiah ben Joseph. The statement in Midrash Tehillim does mention that Jonah entered paradise alive²⁹ in addition to identifying him with the widow's son.

Louis Ginzberg in The Legends of the Jews (Vol. VI, p.351, note 38), remarks, It is, however, possible that the Messianic part attributed to Jonah (= the son of the

widow of Zarephat) is a Jewish adaptation of the Christian view which considers him a prototype of Jesus, The article on Jonah in the Jewish Encyclopedia (Vol.VII, p.227) states: In the assumption that Jonah is identical with the Messiah, the son of Joseph, the influence of Christian thought is discernible.

Therefore, the aggadic sources do suggest a messianic role for Jonah. We see this in references connecting him with Leviathan and with the Messiah ben Joseph. Given the fact that the Christian tradition has seen in Jonah a fore-runner of its Messiah, it may be that the Jewish tradition has been influenced by this view.

III. Pirke d'Rabbi Eliezer (ch.10) states:

Why did he [Jonah] flee? Because the first time, [God] sent him to restore the border of Israel and his words were fulfilled, as it is said, And he restored the territory of Israel from Lebo-hamath (II Kings 14:25). The second time, [God] sent him to Jerusalem to [prophesy that He would] destroy it. But, since they repented, the Holy One, blessed be He, did according to the abundance of His mercy and relented of the punishment, and He did not destroy it. Therefore, Israel called him a lying prophet. The third time, [God] sent him to Nineveh. Jonah argued with himself, saying, I know that this nation is nigh to repentence. Now they will repent and the Holy One, blessed be He, will direct His anger against Israel. And is it not enough for me that Israel should call me a lying prophet, but shall also the nations of the world [do likewise]? Therefore, behold, I will flee to a place where His glory is not declared.

According to this explanation, Jonah was sent on three missions; 1)Regarding the restoration of Israel's border,

2)To proclaim destruction against Jerusalem, and 3)To proclaim destruction against Nineveh. 30 The last of these is, of course, the subject of the Book of Jonah. The first is found in II Kings 14:25. However, the second of these lacks any scriptural basis. Gerald Friedlander, in his translation of Pirke d'Rabbi Eliezer (p.65, note 6) comments, It is assumed by our Midrash that this prophecy is referred to by Jonah (IV, 2), Was this not my saying when I was yet in my country... for I knew that thou art a gracious God... and repentest thee of the evil. This is an excellent midrashic explanation, but it does not appear in the sources. The statement that Jonah was sent to Jerusalem is nowhere given any foundation.

Elias Bickerman suggests an explanation similar to Urbach's, that is to say, that it was a reaction to Christian writers who used the repentence of the Ninevites as a basis for their denegration of the Jews. Bickerman says, Thus taunted, the Jews tried to rebut the charge. They imagined that Jerusalem also, even before Nineveh had once returned to God after admonition by Jonah. 31

This would, therefore, be another example of how the Jewish aggadic tradition was influenced by the Christian use of the Book of Jonah.

The Commentaries

The two Jewish commentators which I have selected to translate are the two most prominent representatives of the Sephardic tradition of biblical exegesis. It was among the

Sephardim that the study of the Bible, based on a sound understanding of Hebrew grammar and against the backround of a rational, scientific, world view, reached its apex.

Abraham Ibn Ezra (1089-1164) was born in Tudela, Spain. He travelled widely, living the life of a wandering scholar. He was a poet, grammarian, philosopher, astronomer, and physician. He is reported to have written over a hundred works, though most of these are no longer extant.

In his commentary to Jonah, we find the characteristic features of Ibn Ezra's exegetical method. His overriding interest is in determining the literal meaning of the text. He explains the meaning of words, dealing with etymological and grammatical problems. He does not quote the midrashic literature extensively, however, he does discuss the views of other scholars. Much of the presentation is in the form of reasoned arguments, where he attempts to reach an understanding of the events which accords well with the critical mind. He also includes a long esoteric discourse which discusses some aspects of prophecy in general, intended for an elite readership. Thus, it can be said, that Ibn Ezra's commentary is a commentary for scholars. It is difficult, demanding a reasoned approach. It reviews the scholarly literature and even goes off on a philosophical discourse.

The text which I have used as the basis for the translation of Ibn Ezra's commentary to Jonah is that of the 1524 edition of the rabbinic Bible printed by Daniel Bomberg in Venice. I have also used, for comparitive purposes, the text which is printed in *Jonas Illustratus*, which was voclaized by Johanne Leusden. I have two editions of this work, one dated 1656 and the other 1692. This book also contains a Latin translation of the commentary.

Rabbi David Kimhi (RaDaK) was born in Narbonne around 1160, his father, Joseph Kimhi, having migrated to there from Spain. Provence was the meeting point of the two very different Jewish centers located in northern France and in Spain. Therefore, the scholars of Provence were a mixture of the traditional type of learning which dominated the north and of the scientific learning of Spanish Jewry. We see in Radak's commentary this blend. He, too, comments extensively on grammatical and linguistic features. He attempts to explain things in a logical fashion. Yet, his commentary contains much more midrashic material than does Ibn Ezra's. He quotes long passages from the aggadah.

Radak's commentaries were very popular, which is shown by the large number of manuscripts which are still in existence. In addition, he was also a great Hebrew grammarian, as was his father and brother. The three of them made an enormous contribution to the study of the Hebrew Language.

The text upon which my translation is based is the Soncino edition of 1486. This was the second printing of Radak's commentary to the later prophets. I have also referred to the edition in *Jonas Illustratus* (1656 and 1692), which also contains a Latin translation.

In the notes to these commentaries, in addition to ex-

plaining difficult comments, I have attempted, as far as possible, to indicate the sources of individual comments. To this end, I have searched the traditional sources (Talmud and midrash) and the works of other mediaeval commentators and grammarians. I have also made an attempt to find sources and explanations in other works by our two commentators.

The two Christian commentaries which I have translated were both written in Syriac, the language of the Syrian Church.

St. Ephraem (306 - 373) was born in Nisibis. He is the most prominent Father of the Syrian Church. His parents may have been pagans, however, he was reared in a Christian environment. He came under the influence of three well-known bishops of Nisibis, Jacob, Babu, and Walagash. Nisibis was ceded to the Persians by Jovian in 363 and the Christian population was allowed to leave. Ephraem settled in Edessa. He refused advancement to high ecclesiastical office, and, according to legend, he worked as a bath attendant. Nevertheless, he was an active preacher and acted as an adviser to the leaders of the Church of Edessa. Living the life of a hermit, he was a prolific writer. He wrote many metrical hymns and homilies, commentaries and polemics. His works were translated into Greek, Armenian, Coptic, Arabic, Ethiopic, and Latin. His influence spread beyond the Syrian Church to all of Christendom.

In his commentary to Jonah, Ephraem concentrates on indi-

cating those points in the Book of Jonah which can be seen as *types* or symbols for aspects of the New Testament. He also goes into a long discussion of a variant reading in the Septuagint.

Duval, notes that some are of the opinion that this commentary of St. Ephraem is not authentic. As mentioned above, St. Ephraem also wrote a sermon on *The Repentence of Nineveh*.

The text which I have used for the basis of my translation is that found in Sancti Ephraem Syri Hymni et Sermones, edited by Thomas Josephus Lamy, Volume II. This book
also contains a Latin translation. I have also used the edition in Bibliotheca Orientalis by Joseph Simonius Assemanus,
Rome, 1719.

Ishodadh of Merv (9th century) was a Nestorian bishop.

Not much is known about his life. He was born at Maru or

Merv in Khurasan in north-eastern Persia and became bishop

of Hedhatha on the Tigris. He is known for his commentatives in which he attempted to reconcile the allegorical

method of the Monophysites with the more scientific approach

of Theodore of Mopsuestia and the Nestorians.

Ishodadh is interested both in the Christological references and in the literal meaning of the text. His commentary owes much to Theodore of Mopsuestia.

In the notes to these two commentaries, I have given some of the sources. I was particularly interested in comparing them with *The Lives of the Prophets* and with St.

Ephraem's sermon The Repentence of Nineveh. I have also indicated where there are parallels with rabbinic literature. This is not an attempt to show that this was the source for the comment, but only to allow for a comparison.

The text upon which I based the translation of Ishodadh's commentary is that found in Isodadh's Stellung in der Auslegungsgeschichte des Alten Testamentes, edited by G. Diettrich, Giessen, 1902. The commentary also appears in Commentaire d'Isodad de Merv sur l'Ancien Testament. IV Isaie et les Douze, edited by Ceslas Van Den Eynde, Louvain, 1969.

NOTES TO THE INTRODUCTION

- 1. For commentaries on the Book of Jonah, see the ICC on Jonah and M.M. Kalisch, *Bible Studies*, *Part II The Book of Jonah* (which frequently mentions the traditional commentaries).
- 2. See the Soncino translation of Midrash Rabbah, Numbers, p.734, note 4. Also, see *The Legends of the Jews*, Vol. VI, p.351, note 38.
- 3. Harry M. Orlinsky, Essays in Biblical Culture and Bible Translation, p.108.
- 4. S.R. Driver, An Introduction to the Literature of the Old Testament, p.324.
- 5. For more on Jonah in Christianity see, Duval, Le Livre de Jonas dans la Littérature Chrétienne Grecque et Latine.
 - 6. T.B. Megilah 31a.
 - 7. Mishnah Taanith 2:1.
 - 8. B.T. Taanith 16a.
- 9. For summaries of the aggadic material on Jonah and for the references for finding it in the traditional sources, see the following: Louis Ginzberg, The Legends of the Jews, Vol. IV, pp.246-253, and Vol. VI, 348-352; Otto Komlos, Jonah Legends in Etudes Orientales, pp.41-61; Strack and Billerbeck, Kommentar Zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch, Vol. I, pp.642-651.
- 10. Pirke d'Rabbi Eliezer, ch.10. This idea appears also in Mekilta p.3. Tanhuma Vayikra 'n, T.J. Sanhedrin ch.1 halachah 2.
 - 11. Mekilta p.4.
- 12. The Mekilta speaks of three prophets; Jeremiah insisted upon the honor due the Father and the honor due the son (meaning both the honor of God and Israel), Elijah insisted upon the honor due the Father, but did not insist upon the honor due the son (the honor due God, but not that due Israel), and Jonah, who insisted upon the honor due the son, but did not insist upon the honor due the Father (the honor of Israel, but not the honor of God). (Mekilta p.4)
 - 13. Lamentations Rabbah, Proem 31.
 - 14. In תרביץ, Vol. 20, 1949.
 - 15. Pesikta de Rab Kahana (ed. Buber) 161a.
 - 16. See Braude. Pesikta de Rab Kahana, p.374, note 23.

- 17. Following the reading in Pesikta de Rab Kahana.
- 18. For this quotation, I have relied on the translation by William Braude of Pesikta de Rab Kahana, p.374.
- 19. S. Krauss, The Jews in the Works of the Church Fathers in JQR, Vol. 6, 1884, p.88-89.
 - 20. Urbach, p.120.
 - 21. Ibid., pp.121.
 - 22. Ibid., 119-120.
- 23. On the matter of the relationship of St. Ephraem to aggadah see, Lengerke, De Ephraemi Syri Arte Hermeneutica; Gerson, Die Commentarien des Ephraem Syrus im Verhaltniss zur judischen Exegese; Gratz, Hagadische Elemente bei den Kirchenvatern; Ginzberg, Die Haggada bei den Kirchenvatern und in der apokryphischen Literatur; Krauss, The Jews in the Works of the Church Fathers.
 - 24. See T.B. Baba Bathra 75a.
 - 25. Pirke d'Rabbi Eliezer, transl. by Gerald Friedlander, p.73, note 1.
- 26. See T.J. Succah 5, 55a; Gen. Rabbah XCVIII, II; Midrash on Psalms, p.220; Pirke d'Rabbi Eliezer, ch.33. See also *The Lives of the Prophets* and the commentary of Ishodadh of Merv. (The references in Genesis Rabbah and T.J. Succah are primarily concerned with Jonah's tribal affiliation.
 - 27. Midrash on Psalms, transl. by Braude, p.363.
- 28. See Exxlesiastes Rabbah VIII, 10; and Seder Eliahu Rabbah ch.18, pp.97-98.
- 29. ... the statement that Jonah was permitted to enter paradise alive is very likely to be understood in the sense that he awaits there the end of times to start on his Messianic mission. The Messiah, the son of David likewise entered paradise alive, and awaits there his time. (L.Ginzberg, The Legends of the Jews, Vol. VI, p.351, note 38.)
- 30. This same explanation is found in Midrash Jonah and Midrash Tanhuma, Vayikra 'N.
 - 31. Elias Bickerman, Four Strange Books of the Bible, p.17.
- 32. Yves-Marie Duval, Le Livre de Jonas dans la Littérature Chrétienne Grecque et Latine, Vol. II, p.488.

 T H E
 C O M M E N E N E N E A E Y

 D F
 E Z R A

CHAPTER ONE

1. This prophet prophesied concerning Jeroboam son of Joash, and so it is written, Which the Lord had spoken through His servant Jonah son of Amittai from Gath-hepher (II Kings 14:25).

One must wonder how it could occur to an intelligent man who knows God and His deeds to think of fleeing from Him, since he is in His power and everything is full of His glory. 2 And how could someone who disobevs God act as a prophet? Yet, it is written that indeed he is the prophet.3 The Gaon⁴ said that he did go to Nineveh and proclaimed to it, but the text did not mention it, just like, Invite him to break bread (Ex. 2:20). 5 However. I maintain that the two are not the same, for there is no reason to mention whether he ate or not. If they did not invite him, [then] he [Reuel] just met him and spoke with him. 6 And moreover, if Jonah had fulfilled the command of God, why would he have fled. Since he did say, That is why I fled beforehand to Tarshish (Jon. 4:2)? Now, we have seen that Moses did not want to go on God's mission to lead His people out, and all the more so, Jonah did not want to go to lead Nineveh to repentence. That is why our sages said, that he sought the honor due the son (Mekilta p.4). 8 And now, I will hint to you an esoteric explanation. Some may write poetry naturally, without instruction, while others require instruction, and upon receiving it, they still may not accept it. And

the latter is easier than the former. And all the prophets, except for Moses after the glory of God passed before him. all of their prophecies were by means of visions or dreams. Therefore, I said concerning Abraham, our father, God's test was in respect to prophecy; He picked up the knife (Gen. 22:10), while inclining his ear to hear quickly. 10 And when I searched the entire scriptures, I found the word fleeing always attached to the word from [מפני], such as, I flee from Your presence [מפניך] (Ps. 139:7); So Jephthah fled from his brothers [מפני אחיר] (Jud. 11:3). However, in the prophecy of Jonah, I do not find that he fled from [מפני] the Lord, but rather, from before [מולפני] the Lord. And it is written, As the Lord of Hosts lives before whom I stand (II Kings 3:14). Whenever he is receiving [prophecy], he is מלפני, before God. Thus, Cain went away from before the Lord (Gen. 4:16). Therefore, And from You I will be concealed (Gen. 4:14), 11 for the face of the earth (Gen. 4:14) is before the Lord. And moreover, it is written, They shall enter the clefts in the rocks and the crevises in the cliffs, from the terror of the Lord ['ה פול פחד ה'] (Is. 2:21). But, it is written, To go with them to Tarshish from before the Lord ['מלפני ה'] (Jon. 1:3). And the intellectuals will understand. 12, 13

2. בינות ...נינות The capital of Assyria, however, today it is destroyed. And the Jewish scholars of Greece maintain that it is that which is called Urtia, but I do not know.

And at this point, He did not command him to say. Forty days more (Jon. 3:4), 14 but only, For their wickedness has come before Me. And the commentator who explained that he was apprehensive of being called a false prophet when God would relent of the evil, has not stated the case correctly. 15 For this is the reason that He told him [the proclamation] only the second time, since there it is written, The proclamation which I tell you (Jon. 3:2), which is, Forty days more...(Jon. 3:4). 16 And furthermore, how could the prophet disobey God on account of his apprehension that the Ninevites would call him a false prophet? For how would this harm him, since he would not continue to live among them? And moreover, the Ninevites were not fools, for why did God send His prophet to them other than that they should turn to God? But, if they would not repent, the decree would be carried out against them. And so, unless they knew this to be true, that if they would turn to God, He would relent of the evil, [why would He have sent a prophet to them? I So, how could they call him a false prophet? 17 Thus, the correct [interpretation] is what our predescessors, their memory be for a blessing, stated; that it grieved him that they would be saved on account of Israel. 18, 19

But, we find it written, A large city of God [קיר-גדולה] (Jon. 3:3), that is, they were God-fearing from of old. However, any commentator who explains that it was too great and glorious a city in the sight of God to destroy,

misses the correct linguistic usage. For it is written, May the Lord value my life 20 (I Sam. 26:24), [בעיני השם] and not בעיני השם. But here it is written, הלאלהים ביל And it is written, All the nations are as naught in His sight (Is. 40:17), so He does not care if they are a multitude. 22 So the meaning of לאלהים is that they were God fearing in former times, but only now, in the time of Jonah, they began to do evil. Were it not for this, that they were originally Godly, He would not have sent His prophet to them! And, indeed, we see that they did turn in unparallelled complete repentence, yet you will not find it written that they broke the altars of the b'alim or cut down idols. And from this we deduce that they were not idol-worshippers. 23

3. ויקט... וירד יפּל1... The $Gaon^{24}$ said that Tarshish is Tarsus, hill Rabbi Mevasser says that it is the city Tunis in Africa. Tunis in Africa.

ויתן שכרה Not the fare for the whole ship, just what he had to pay for his share. 28

4. אורי' המיל וויי He threw it in a figurative sense. And the meaning is that He thrust it from the shore. That is why they were not able to regain the shore (Jon. 1:13), 29 for this was exactly at the point where the sea and the river merge, close to the shore, which is always a rough spot for ships. And the proof is that he said thus, You cast me into the depths, into the heart of the sea, the river engulfed me (Jon. 2:4).

והאניה חשבה Similar to, If a land were to sin against

me (Ez. 14:13) 30

5. ויראו המלחים The ship's navigators, like, מלחיך 31 (Ez. 27:27). And Japhet 32 said that they were transporting salt. 33

אל יוכתי הספינה To one of the lower parts 34 of the ship, similar to, And he was buried in one of the towns of Gilead (Jud. 12:7). 35

וישכב וירדם Because of the distress of the sea and its raging. Perhaps he had never been aboard a ship before.

6. ויקרב... רב החובל The chief of those who were חובלים, that is, those who raise up the ropes[חבלים], the ropes of the mast. But, Rabbi Moses 36 said, [the word is derived from תחבלות (Prov.~1:5) 37 , 38

און Like, His plans came to nothing (Ps. 146:4).

And similar to it, Eleventh (Num. 7:72), because this number is like two calculations, general [10] and particular [1] 39

And similar to it, May God devise [deliverance] for me (Ps. 40:18).

7. ויאמרו Some say that there were other ships which were able to go, and this one alone was in peril. Therefore they said, Let us cast lots.

בשלמי Because of whom. And similar to it, אל השל 42 (II Sam. 6:7). 43

8. ויאמרו Any commentator who explains that they tried to ascertain his people and his country, because perhaps death had been decreed against them by heaven, is incorrect. 44 For if God decreed [something] against a people,

if one of them, who was under the decree, was not in the city, but was somewhere else among other people, why should the others fear that they might be involved in the decree of death which was against him alone? But, the rule among the majority of men is to live from their occupation. And a man's occupation is instructive of his affairs and why he would embark to go to another place. And there are countries where the majority of the people are good, as is well known even today.

- 9. וואמר He answered the last one 47 for them, [saying] that he is a Hebrew [מבני עבר] (so called because they follow the faith of the first Eber [עבר], ancestor of all the descendents of Eber (Gen. 10:21)) and that he fears only God from before whom he fled. And he mentioned heaven, the earth, and the sea, the meaning of which is, I know that He is responsible, for He rules over everything.
- 10. וייראן Since he had said, I fear [אני ירא] (verse 9).

 Their intention being, How could you do this, to flee from before God? For he had revealed his secret to them.
- 11. מה בעשה The meaning is, Give us advice as to what we should do.

וישתוק הים Like, They rejoiced when all was quiet 49 (Ps. 107:30).

12. אמר He was desirous of and asked to die so that Nineveh would not return to God. But, he would not have said so 50 to them if he had not heard them say that they

would throw him over.

- 13. ויחתרו Its meaning is they had rowed. And the word is because the oarsmen resemble diggers. 51
- 14. ויקראו All of them believed in God and then they implored Him.

שנבור] [The Bet stands for] on account of [בעבור], as in the case of, So Jacob served seven years for Rachel [ברחל] (Gen. 29:20).

הפצח הפצח For it had become clear to them that because of Him the sea was storming.

- 15. מזעפו וישאו... מזעפו Figuratively, like, distraught [זרעפים] (Gen. 40:6).
- 16. ויובחו After they had left [the ship].

CHAPTER TWO

1. נימן Like, appointing.

ויהי יופה A human cannot stay alive in the belly of a fish for even an hour, how much the more so is this number 52 miraculous.

2. ויתפלק The commentators wanted to devise an original explanation. Ignoring the literal meaning, [they said] that Jonah prayed only after reaching the dry land, since they found from the belly instead of it saying in the belly. But did they not notice that further on it is written From the belly... I cried out (verse 3)? And similarly, Out of the depths I call You, O Lord (Ps. 130:1). Furthermore, the word I cried out is an indication that he had prayed and had cried out to God before the fish spewed him out. And, likewise, And my prayer came before You (verse 8). Otherwise, why would it not have been written, Jonah prayed after leaving the belly of the fish? Also, it is after his prayer that it is stated, The Lord commanded the fish... (verse 11). 53 And He brought them into this peril for the sake of You brought [my life] up from the pit (verse 7); And my prayer came before You (verse 8).

Now, notice that every prayer or blessing of a prophet is in the spirit of prophecy. So Jacob said, Which I wrested from the Amorites... (Gen. 48:22). ⁵⁴ For something which has been decreed to be is spoken about in the past tense. ⁵⁵ And, likewise, He bent his shoulder to the burden

(Gen. 49:15); ⁵⁶ A star rose from Jacob (Num. 24:17); ⁵⁷ So Jeshurun grew fat and kicked (Deut. 32:15); The Lord saw and was vexed (Deut. 32:19); Thus Israel dwelt in safety (Deut. 33:28). And in the prayer of David, When he fled (Ps. 3:1) ⁵⁸ and He answered me from His holy mountain. Selah (Ps. 3:5). For the text says When he fled and not after he fled. And in his [Jonah's] prayer, But, I will again look upon Your holy sanctuary (verse 5), ⁵⁹ (which refers to heaven; The Lord is in His holy palace (Ps. 11:4) ⁶⁰) And many others. ⁶¹

And there it is written, Deliverance is the Lord's (verse 10), for so he was hoping, as if [he said] To ask the Lord's deliverance.

And it is said that a female fish swallowed the male fish. 62 But this is not necessary since אור and או are the name of the species, like אודק and גדקה. 63

- 3. ויאמר... שאול A deep place. The opposite of heaven which is on high.
- 4. ואוריהם Like, Over its river [יאוריהם] (Ex. 7:19). 64 And Japhet said that the Reed Sea mixes with the Joppa Sea. 65 And אוס (verse 6) is like, She placed him in the reeds (Ex. 2:3), because of its being close. 66
- 5. עיניך] are the heavens. מיניך] מובר עיניך
- 6. עד עפשי] had reached its death.
- 7. לקצבי The places where the mountains are cut off. From the root, And he cut off a stick [ויקצב-עץ] (II Kings

6:6).

And the earth closed its bars upon me, so that I will not be able to reach land.

- 8. קהתעשף Like, When he is faint (Ps. 102:1).

 Used figuratively for his soul, which is truly his vital power.
- 9. משמרים A causative verb with reference to the men of the ship who were calling out and encouraging one another. had the word אחל [is used] because they thought that they were doing goodness. Or, its meaning is like, It is a disgrace (Lev. 20:17).
- 10. ואני... אשר נדרתי In the belly of the fish.
- 11. ויאמר Used figuratively [to mean] that they forced him to do God's will.

CHAPTER THREE

- 1. ו'הה' A second time.
- 2. This indicates that he did not go further away from Nineveh, so if He would send him again, he would go.
- 3. Deshuah 70 said that the men of the ship had gone to Nineveh and told Jonah's story. That is why they believed. 71

And I have already explained the word לאלהים. 72

A three days' walk, around the city, but it is a One day's walk from end to end. Or, he only went a distance of One day's walk in order to make the proclamation, and therefore, [it says] Started out. 73

- 4. Some say that *Overthrown* means that it was overturned by its evil deeds. However, this homiletical interpretation is not correct. Rather, the matter is like, *One moment I may decree...(Jer. 18:7)*. 74
- 5. בוֹאמינוֹ Like, And the people were convinced (Ex. 4:31).
 And the intention is, [They believed] the word of God.
- 6. ויגע This preceded the wearing of sackcloth. 75 Removed.

Covered, his flesh [with] sackcloth, since it is a transitive verb. 76

- 7. ממעם ...מעם By his counsel, knowledge and intelligence, just as, When he disguised his judgment (Ps. 34:1). 77, 78
- 8. ויתכסר... ויקראו Man. '
- 9. Whoever is knowledgable, or, whoever knows that he has

done evil, or, it is like perhaps, with the word $turn\ back$ said with reference to God. 80

10. אלתים אלתים That they would believe in Him. And, likewise, with regard to Jethro, Before God (Ex. 18:12). 82

The Torah spoke in human language. 83

CHAPTER FOUR

- 1. זירע That God had renounced the punishment.
- 2. ויתפלל I have explained it.

a Qamatz according to the rule of the entire Niphal conjugation. 84

- 3. Since he saw that Israel did not repent, he feared that evil would come upon them. Therefore, he prayed, Take my life, similar to, Erase me (Ex. 32:32); 85 and just as Elijah did regarding the annointing of Hazael. 86
- 4. בואמר... ההימב Like, I broke it to bits and ground it thoroughtly... (Deut. 9:21). That it is ground completely and totally. And the meaning is, Why are you grieved so much?

 And Japhet said, Are you grieved because I do good to whom I please? But this is nonsense.
- 5. [Scripture] returns to state Jonah's speech and what happened to him prior to the end of the forty days, as in the case of, He came upon a certain place (Gen. 28:10); and also, Joseph took the two of them (Gen. 48:13). 89, 90
- 6. 91 וימן... קקיון The scholars of Spain maintain that it is a cucmber or a pumpkin. But, there is no way to know what it is. 92

להציל לו מרעתו From the intense heat of the sun. And some claim that because he had remained in the belly of the fish a long time, his skin was tender and he was unable to tolerate the heat.

- 7. למחרת ו' [After] his day of happiness with the gourd.
- 8. ויתי... רות קדים From the east.

חרישית R. Marinus 93 said that it was strong and produced such a noise that the ears were deafened.

ריחעקק Like, Shall faint (Am. 8:13); Covered her face with a veil and wrapping herself up... (Gen. 38:14). 94 For he wrapped himself in his clothes. 95

- 9. ויאמר God made a parable for his prophet since he was grieved, because God had renounced the punishment.
- 10. ויאמר Scripture spoke in such a way so that its list-eners would understand. For God does not labor over all His creatures. ⁹⁶ But the meaning is, You cared about something which you did not make, so how will I not care about My creations?

The word is with a Hirik, like, Bin-Nun (Deut. 34:9 and others); If the guilty one to be flogged... (Deut. 25:2). He enjoyed the gourd only one day from morning till evening. It grew from the beginning of the night till the morning, and towards evening it began to dry up. And about dawn, it was entirely dry. Therefore, it said, Which appeared overnight and perished overnight.

11. אולם עשרה רבוא Who have not sinned, also cattle. We may conjecture that Overthrown (Jon. 3:4) is Like the overturning of Sodom (Deut. 29:22), for this thing was known throughout the world. 97

NOTES TO IBN EZRA'S COMMENTARY

- 1. This is a paraphrase.
- 2. See Pirke d'Rabbi Eliezer Ch.10, הריני בורח לי למקום שלא נאמר והכל מלא כבודו Jbn Ezra says here, והכל מלא כבודו.
- 3. So it says in II Kings 14:25, אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא. This word is missing from Ibn Ezra's quotation of this verse above (see note one).
 - 4. Saadia Gaon.
- 5. Saadia, in The Book of Beliefs and Opinions, (translated by Samuel Rosenblatt pp. 153-4.) argued that Jonah did indeed fulfill his first mission, since nowhere does it state explicitly that he did not. And, even though it also does not state explicitly that he did, this would not be uncommon in Scripture. I find Scripture saying constantly, And the Lord spoke unto Moses, saying: Speak unto the children of Israel. Yet, it is only in a few instances that the command is made that the command was carried out, as it is done (in the statement): And Moses spoke so unto the children of Israel (Ex. 6:9).

Invite him to break bread, is analogous to, Speak unto the children of Israel, because it is not stated in the text that they invited him, nor is it stated that he ate with them. On this verse, Ibn Ezra explains that the text is elliptical and leaves out ותקראנה לו, since it is to be assumed by the reader as a logical progression. According to Saadia's point of view, the case of Jonah is analogous. God commanded him, Go at once to Nineveh, and even though it is not stated that he went, this is the logical assumption of the reader, thus the text does not include it. Ibn Ezra's objection to this line of reasoning is that the two cases are not analogous, in that the missing action in the first case is of no real consequence.

- 6. It is to be assumed that Moses was invited to eat. If not by the daughters, then Reuel invited him personally.
- 7. Saadia's position is that Jonah fled from the possibility of being sent a second time. The first mission he considered to be a warning, but the second would be a threat. And if the Ninevites repented, then the threat would not be carried out, resulting in their saying that Jonah had lied.
- 8. He disobeyed God (the Father) in order that the repentence of the Ninevites would not make Israel (the son) guilty since they do not repent.
 - 9. See Ex. 34:6
- 10. Ibn Ezra is saying that the Akeda (Gen. 22) was in order to test whether Abraham would accept prophecy or not.

- 11. On Gen. 4:14, Ibn Ezra states, וטעם נמפניך אסתר, שיש מקומות See also his comment יקבל כח ותראה בו גבורת השם, ואם חכל מלא כבודו. אכן יש ה', הטעם בעבור שימצאו מקומות ראו שם נסים, ולא אכן יש ה', הטעם בעבור שימצאו מקומות ראו שם נסים, ולא אוכל לפרש למה זה כי סוד מופלא הוא
- 12. The אוס seems to be that the Land of Israel was particularly suitable for prophecy (see note 11) and that Jonah fled because he hoped to escape the call to prophesy in אור. See ספר אור לנתיבה, p. 153. Radak states the same thing without a אוס (see his commentary to 1:3; also see, Talmage, The Rationalist Tradition II: Literary Sources, p. 459).
- 13. This entire comment is difficult and open to different interpretations. See M. Friedlander, Essays on the Writings of Abraham Ibn Ezra, p.56, where he translates a large part of this comment.

In my view, the passage is to be understood as follows: Ibn Ezra poses two related questions; How could Jonah have thought he could flee from God? And how could someone who disobeys God be a prophet? He gives Saadia Gaon's view and refutes it. He then reminds us that even Moses tried to avoid obeying God's command to him to lead the Israelites out of Egypt. How much the more understandable is Jonah's reluctance to go on a mission to the Ninevites. Ibn Ezra goes on to make a comparison between prophecy and writing poetry. There are people who possess a natural gift, and for these it is not a matter of choice whether to have the gift of not. But most poets need instruction in order to obtain the ability, and these may refuse the gift. We learn from this comparison that the prophets (except for Moses after Ex. 34:6) were able to accept or not accept prophecy, since they are all of the type who need instruction. The Akeda was a test of whether Abraham would accept prophecy. Ibn Ezra proceeds with an argument to show that Jonah did not flee from God, but rather from prophesying. Since the Land of Israel is particularly adapted to prophecy, he thought that by leaving it he would avoid receiving the prophecy to go to Nineveh.

- 14. Forty days more, and Nineveh shall be overthrown.
- 15. See Pirke d'Rabbi Eliezer Ch.10.
- 16. Ibn Ezra's first point against the view that Jonah fled so as not to be called a false prophet, is that Jonah was not informed of the decree of destruction in 1:2. It was on the second time (3:2) that he was told that the proclamation is, Forty days more and Nineveh shall be overthrown (3:4). Therefore, Jonah could not possibly have fled out of fear that the decree of destruction would not be fulfilled and that he would be labelled a liar, since he did not know of this proclamation at the time of his flight.
- 17. Ibn Ezra's second point is that it would be illogical for Jonah to think that the Ninevites would call him a false prophet if the decree were not carried out. First, because he was not going to remain with them, so why should he be so concerned about what they think? Second, because the Ninevites knew that if they repented God would not destroy them. If this were not the case, it would have been pointless

to send a prophet to them.

- 18. See Mekilta p.3; T.J. Sanhedrin Ch.11, halachah 7, 30b; Pirke d'Rabbi Eliezer Ch.10; Tanhuma VaYikra 'n.
- 19. In the aggadah, there are two explanations given for Jonah's flight. 1) Jonah knew that the Ninevites would repent and as a result, God would not destroy the city as he had decreed. Thus, he would be called a lying prophet. 2) Jonah believed that if the Ninevites repented, it would cause God to be angry at Israel, since they do not repent.
- 20. מגדל נפשי בעיני יהוה Literally, May my life be great in the Lord's sight.
- 21. I Sam. 26:24 has, בעיני יהוה and not לעיני יהוה, whereas, our passage has עיר גדולה לאלהים.
- 22. Ibn Ezra has two points in his argument against the view that עיר עלהים עיר means, A great city in God's sight. First, לאלהים is not the way Hebrew would express this idea. From the example in I Sam. 26:24, it is understood that the preposition ב' would be used. But, here, it says לאלהים which would indicate possession, of God. Second, language aside, the size of the city is of no consequence to God since it is stated in Is. 40:17, All the nations are as naught in His sight.
- 23. Ibn Ezra eliminates any discussion of why God sent Jonah to a gentile nation. For, even though non-Jewish, they had originally been believers in God. This is indicated by the phrase עיר גדוֹלה לאלהים and also by the lack of a report that in their repentence they destroyed their idols and altars. So, Jonah was not sent to convert Gentiles, nor does it mean to imply that God has pity on those who repent from whatever people they be (Radak on Jon.1:1), but that God sent a prophet to this people of believers to return them to their former goodness.
 - 24. Saadia Gaon.
- 25. See Saadia's translation of the Pentateuch, Gen. 10:4, where he translates טרעוע הרשיש.
 - . זכרון לראשונים מחברת ה', חוברת א', עמ' סח 26. Rav Mevasser Halevi. See
- 27. The identity of the biblical Tarshish is an old problem which is still unsolved (see The Encyclopedia Judaica, Vol. 15, p.825). Here the Targum renders Tarshish by sea. Elsewhere, the Targum translates אפּריקא. See Tarshish in the Jewish Encyclopedia, Vol. 12, p.65.
 - 28. Against the view in B.T. Nedarim 38a.
 - 29. Since the storm stood between them and the shore.
- 30. Where land refers to the people who occupy the land, so ship refers to those on board the ship.

- 31. The new JPS translation has, Your sailors and your pilots; The RSV has, Your mariners and you pilots. Ibn Ezra would reverse the order, making מלחיך Your pilots.

Japhet himself was an eclectic, so his commentaries are a treasury of interpretations, many of which are no longer extant. Japhet's influence on Ibn Ezra seems to have been significant. Ibn Ezra cites Japhet more frequently than any other exegete. In his commentary on the Minor Prophets, Ibn Ezra quotes Japhet forty-four times, whereas he mentions Saadia Gaon only five times (see Birnbaum XLIII).

33. מלחים and therefore they are called מלחים. This explanation is not in ספר העשר.

Concerning the word מלחים, Rashi in his commentary to Ex. 30:35, says that the expression חלחה means mixed and מלחים are called thus, Because they churn the water with the oars when they guide the ship like one who turns over with a spoon beaten eggs to mix them with water. The Ramban, on the same verse comments, In my opinion, the skilled among sailors are called מלחים because they know the taste of the sea, as if they feel its saltiness or sweetness, that is to say, they know when it is sweet and suitable for sea travellers or when it is bad and bitter for them. But the oarsmen are not called מלחים for it is written concerning Tyre, The inhabitants of Sidon and Arvad were your rowers... Gibal's elders and craftsmen were within you, making your repairs. All the ships of the sea, with their מיחים were in you (Ez. 27:8-9). Because the elder sailors who know the sea, they are are The Ramban's understanding of מלחים is in accord with Ibn Ezra's comment.

- 34. The problem is that ירכתי is in the plural.
- 35. יקבר בערי, where ערי, is plural even though he can only be buried in one of them.
 - 36. Moses ben Samuel Ha-Kohen Gikatilla.
 - 37. Also Prov. 11:14 and 12:5.
- 38. See Poznanski, *Ibn Chiquitilla nebst den Fragmenten seiner Schrif*ten, p.103, חבל מגזרת תחבלות. On p. 154 Poznanski explains the derivation of חבל from אחבלות which is taken to mean decisions and hence

רב החבל is a decision maker. He traces this etymology back to Ibn Janah. See his ספר השרשים, under חבל, p. 140, where he states, ספר השרשים, under רב החובל, p. 140, where he states, ספר השרשים (Jon. 1:6) לקול צעקת חבליך ($(Ez.\ 27:28)\)$ מלחיר וחבליך ($(Ez.\ 27:28)\)$ בתחבולות תעשה לך הספינות בים והוא נגזר מן ונביך תחבולות יקנה ($(Pr.\ 1:5)\)$ בתחבולות תעשה לך מלחמה ($(Pr.\ 24:6)\)$ והם עצות ומחשבות. ומחשבות שוים בענין כמו שנאמר מחשבות צדיקים משפט תחבולות רשעים מרמה ($(Pr.\ 12:5)\)$ והראיה על כי חובליך ($(Ez.\ 27:8)\)$

- 39. See Num. 7:72. There Ibn Ezra comments, עשתי עשר וטעם עשתי כמו עשנותיו, מה שיולידו מחשבותיו, כאלו העשר הוליד והוא סוד גדול. ומלת עשתי לפי דעתי מגזרתיתעשת האלהים, he states, מ"א ב ,ספר צחות לי פירושו מה שיולידו המחשבות, ואנחנו ידענו דעת ברורה כי במספי תשעה ישלם
- ומלת עשתי לפי דעתי מגזרת יתעשת האלהים, ne states, מייא ב , ספר צחות חו אולי פירושו מה שיולדדו המחשבות, ואנחנו ידענו דעת ברורה כי במספי תשעה ישלם כל החשבון, והנה עשרה כמו אחד, ועשרים כמו שנים כי הם שני עשרות, ושלושים מגזירת שלושה, וככה עד תשעים, ובעבור כי סך חשבון הוא עשרה, כי לא נוכל לומר אחד עד השלמת עשרה, ונאמר אחד עשר יום, והנה העשרה הולידו זה החשבון.
- אדני יחשב לי. Ibn Ezra is saying that יתעשת has the same meaning as יחשב in Ps. 40:18.
 - 41. Pirke d'Rabbi Eliezer Ch. 10.
 - is problematic in Hebrew. It is an Aramaic formation.
- 43. See ספר אור לנתיבה, p.153, אולי יפרש הרב שם מלת השל כמו בעבורוריל, בעבור שהרג אביר את עשהאל אחיו
 - 44. See Rashi's comment.
 - 45. Explaining why they enquired of his occupation.
 - 46. Explaining why they asked him his country.
 - 47. Of what people are you?
 - 48. The masoretic text has אליו.
- 49. The text is problematic. This edition of Ibn Ezra has וישמחו וישתוקו, whereas Ps. 107:30 has, וישמחו כי ישתוקו . $Jonas\ Illustratus\ (1656)$ has the quote correctly.
 - 50. Heave me overboard.
 - 51. The literal meaning of the Hebrew word here translated row is dig.
 - 52. Three days and three nights.
 - 53. The Lord commanded the fish and it spewed Jonah out upon dry land.
 - 54. There, Ibn Ezra comments, וטעם אשר לקחת אשר יקחו ירשאל
 - 55. Even if the matter has not yet been accomplished.
 - ווה הטעם על יששכר שלא היו גבורים, ולא היו גבורים, ולא היו גבורים, ולא

- ירצו לצאת למלחמה לעזוב מקומם,... והיי נותנים מס למלך ישראל שלא יצאו או לגוים שלא יבואו להלחם עליהם.
- 57. There, Ibn Ezra comments, כי זאת הנבואה על דוד Targum Onkelos has, כד יקום מלכא מיעקב...
- 58. Ibn Ezra says there, ומזמור בדרך נבואה שהתנבא שהוא ינצח על ויענני מהר קדשו כתפילת יונה ותבא אליך תפילתי
- 59. Which is stated in the future tense, indicating that the prayer was uttered while Jonah was in the belly of the fish.
- 60. Ibn Ezra has, והי בהיכל קדשו which would be an exact quotation of Hab. 2:20. However, this verse does not prove his point. Most likely the reference is to Ps. 11:4, יהוה בשמים כסאו
 - 61. In verse 9, יעדבו, and in verse 10, אזבחה, אשלמה.
- 62. Since in 2:1 it says, וימן יהוה דג גדול, and in verse 2 it says, ממעי הדגה. See Midrash Yonah, p.98.
 - 63. See Wilhelm Bacher, Abraham Ibn Ezra als Grammatiker, p.83.
- 64. Like יאיף, in Ex. 7:19 יאוריהם is in the plural, even though Ibn Ezra understands it to refer to one river. In his commentary there, he states, Used in the plural since the river is in many places.
- סוף חבוש כי ים סוף יריקו מימיו אל ים יפו, עמי טויז, ספר העשר 65. See סוף חבוש כי ים סוף יריקו מימיו אל ים יפו, עמי טויז is in the plural.
- 66. And Japhet... being close. In *Jonas Illustratus* (1656), this comes in the comment to verse six where the word $\P 1 P$ occurs in the text. Yet, the comment might belong here as an explanation of why $\Pi 1 P$ is in the plural, namely, there are two seas the Reed Sea and the Joppa Sea.
 - 67. Literally, transitive. See Radak's commentary note 53.
- 68. See Friedlander, The Commentary of Ibn Ezra on Isaiah, Vol. 1, p.284, note 4.
- 69. There the usage is an Aramaism; מפר השרשים, a shameful thing. This usage also occurs in Prov. 14:34, 25:10. See Ibn Janah, ספר השרשים, under דסח.
 - 70. Jeshuah ben Judah. A Karaite exegete.
- 71. See יראמינו והגרמת זו האמונה כי שמעו והוגד להם ,ספר העשר, עמי טייז האות האות האות: ויכשר כי הם בעיר נינוה מן המלחים והסוחרים והגידו האות
 - 72. See his comment on 1:2.
 - 73. Ibn Ezra is explaining why verse three says, מהלך שלשת ימים, while

verse four says, יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד. He offers two possible explanations. First, Three day's walk refers to the circumfrence of the city and One day's walk to the diameter. Second, the diameter of the city is Three days' walk, but Jonah only walked into the city a distance of One day's walk. This would also explain why the verse says ויחל יונה לבוא בעיר

- 74. The whole verse is, At one moment I may decree that a nation or a kingdom shall be uprooted and pulled down and destroyed; but if that nation against whom I made the decree turns back from its wickedness, I change My mind concerning the punishment I planned to bring on it.
- 75. The story is somewhat problematic since verse five states that the people of Nineveh put on sackcloth, while the king learns of the proclamation in verse six and orders the wearing of sackcloth in verse eight. Ibn Ezra indicates that the king learned of the proclamation prior to the wearing of sackcloth. Perhaps the explanation is similar to that in 4:5.
- 76. Since וֹיכּם is a transitive verb, it must have an object. It is not stated here, but the object is his flesh according to Ibn Ezra.
 - 77. This verse is based on the account in I Sam. 21:11-16.
- 78. Dyv as a decree is an Aramaism. It is used only here in the Hebrew Bible, but is common in Ezra and Daniel. Ibn Ezra is explaining the meaning of the phrase here according to the more common usage of Dyv in Hebrew.
- 79. The verse says, ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל אלהים בחזקה Ibn Ezra is clarifying that ויקראו only refers to the people and not to the beast.
- 80. The subject of the verb ישוב is ambiguous. If either of the first two explanations of מי is allowed, then the subject of מי is ישוב. But, if אים means perhaps, then ישוב is the subject of ישוב.
 - 81. The masoretic text has האלהים.
 - וככה (בפי) יתרו לפני האלהים, הה"א הדעת, שהאמינו בו ,ספר אור לנתיבה 82. In
- 83. See his comment to Ex. 32:14, חלילה להנחם השם, רק דברה תורה כלשון (Ps. 104:31), ישמח ד' במעשיו (Gen. 35:13), בני אדם, כמו ויעל (Gen. 6:6), וירד (Gen. 6:6)
- 84. See Sefer Sahot de Abraham Ibn Ezra, p. 166, ואם במלת נשבר שור במלת נשבר אובסוף פסוק יהיה פתוח בפתח גדול כמשפט, ואם היה שהעין לעולם אם לא היה באתנח או בסוף פסוק יהיה פתוח בפתח גדול כמשפט, ואם היה שם התואר יהיה קמוץ כדרך וּפחד וּרָחַב לבבך ($Isa.\ 60:5$), כפרץ רָחָב יאתיו
- 85. Moses went back to the Lord and said, Alas, this people is guilty of a great sin in making for themselves a god of gold. Now, if You will forgive their sin [well and good]; but if not, erase me from the record which You have written! (verses 31-32).

See Mekilta p. 4; וכן תמצא האבות והנביאים היו נותנים עצמם על ישראל במשה מה הוא אומר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני גא מספרך אשר כתבת (שמות לב לבי)

- 86. See II Kings 8:11.
- 87. See note 32.
- 88. This explanation does not appear in ספר העשר.
- 89. Ibn Ezra states on this verse, וכבר לקח He had taken, (in verse 10).
- 90. The chronology of the events is explained by Ibn Ezra and Radak according to differing understandings. Radak takes verses 4:1 and 4:5 as being prior to the end of the forty days (see verse 3:4, Forty days more, and Nineveh shall be overthrown). Ibn Ezra sees verse 4:1 as stating the situation at the end of the forty days and 4:5 as a flash-back to the events prior to the end of the forty days.
 - 91. The masoretic text has קיקיון.
- 92. In editions of מקראות גדולות, There is no need to know which it is.
- 93. This quotation of R. Marinus is problematic. R. Marinus is in all liklihood R. Jonah Ibn Janah (see M. Friedlaender, Essays on the Writings of Abraham Ibn Ezra, p. 169; Also, אשר וייזר, פירושי התורה, פפר השורשים (לרבינו אברהם אבן עזרא, P. 63 רוח קדים חרישית, שניחם אותה אל הפרק אשר יהיה בו החריש והוא פרק אבר יהיה בו החריש והוא פרק קר ויבש והיתה הרוח ההוא קרה ויבשה והוטיפה בנזקו

Not only is this not what Ibn Ezra cited, the two are mutually exclusive, The root חוש has two distinct meanings; 1) cut in, engrave, plough, Ar. בעיי; 2) be silent, dumb, speechless, or to be deaf, Ar. הלישי connect it to one of these two. See the discussion in B.T. Gittin 31b. Radak derived it from the meaning to be deaf. According to Ibn Ezra, R. Marinus derives it from this meaning of ספר מפר השרשים, he connects it with the first meaning of חושף.

- 94. Ibn Ezra comments there, (Jon. 4:8) טעמו שהסתדרה פניה, וכן רימעלף
- 95. The root קלף means both wrap and faint. Here, Ibn Ezra takes קלף to mean, $wrapped\ himself$, just like the meaning of ויתעלף in Gen. 38:14. His comment on Amos 8:13 does not indicate specifically how he understands the usage of the word there.
- 96. From verses 10-11, one might think that God puts forth effort to create His creatures. God says to Jonah, You had mercy on the gourd for which you did not labor, and which you did not grow, which appeared overnight and perished overnight. And should I not care about Nineveh that great city, in which there are more than a hundred and twenty

thousand persons... The conclusion would seem to be, For which I did labor. Ibn Ezra wants to point out that the Bible spoke in a manner of speech so that its point would be clear, but one must not think that God actually labors in making His creatures.

97. Indicating that what had indeed happened to Sodom is that which had been intended for Nineveh. The Ninevites understood the full meaning of Jonah's decree because they knew what God had done to Sodom.

THE COMMENTARY
OF

CHAPTER ONE

1. ויהי דבר ה' אל יונה בן אמיתי לאמר We have no written prophecy by this prophet other than this one which he prophesied concerning Nineveh. However, we do find an unwritten prophecy by him recorded in the Book of Kings, It was he who restored the territory of Israel from Lebo-hamath to the sea of the Arabah, in accordance with the promise that the Lord, the God of Israel, had spoken through His servant, the prophet Jonah son of Amittai from Gath-hepher (II Kings 14:25).

And there is, concerning this matter, ¹ a disagreement among the statements of our sages. 2 They said, Jonah insisted upon the honor due the son, but he did not insist upon the honor due the Father (Mekilta p.4). That is to say, he feared for the honor of Israel and therefore fled outside the Land [of Israel] (which is not a place of prophecy) in order that God, blessed be He, would not send him to Nineveh. For he knew that they would be likely to repent and there would be in this [their repentence] punishment for Israel. 3 But, he did not fear for the honor of God, blessed be He, and this is why it says of him, The word of the Lord came to Jonah a second time (Jon. 3:1), He spoke with him a second time but not a third (Mekilta $(p.4)^4$. And they [the sages] asked, but is it not written, had spoken through His servant, the prophet Jonah son of Amittai (II Kings 14:25)? However, they explained that concerning the affairs of Nineveh He spoke with him only a second time, but not a third. But some of them said that He did not speak with

him regarding Nineveh, nor regarding any other matter, other than twice. And as to the fact that it said, had made through His servant Jonah son of Amittai (II Kings 14:25), it means to convey that just as for those in Nineveh calamity was changed to good fortune, so in the time of Jereboam son of Joash calamity was changed for them to good fortune. 5, 6

And this prophet was apparently from the tribe of Zebu-lun. For Gath-hepher was the name of his city which was in the portion of Zebulun, as it is written, to Gath-hepher, to Eth-kazin (Josh. 19:13)⁷, 8

One might ask, why was this prophecy written in the holy scriptures since it is concerned entirely with Nineveh (which is gentile), having no mention of Israel and there is none other like it among the prophetic books? But it is possible to explain that it was written to be a reproof of Israel, since a foreign non-Jewish nation was likely to repent and, the first time the prophet rebuked them, they returned in complete repentence from their evil, whereas Israel, which the prophets rebuke morning and evening, do not turn from their wickedness. 9 Also, to make known the great wonder which God, blessed be He, did with the prophet, for he was in the bowels of the fish three days and three nights and yet lived. And also that the fish spewed him up. And also to teach that God, blessed be He, has pity on those who repent from whatever people they be and pardons them, and all the more so when they are a multitude.

2. קום לך אל בינוה... וקרא עליה כי עלתה רעתם לפני But

He did **not** write down what he should proclaim to it. How-ever, from what he proclaimed to it in the end, and Nineveh shall be overthrown (Jon. 3:4), 10 we learn that this is the proclamation which He told him to proclaim to it. 11

For their evil has come before Me, teaches us that God, blessed be He, takes notice even of the Gentiles when their evil doing is increasingly violent, and so it was with the generation of the flood and with the people of Sodom, for the earth is filled with violence (Gen. 6:13). 12 For violence decreases the population while God, blessed be He, takes delight in the population of the world. However, with regard to the rest of the transgressions they [the Gentiles] are not important enough to Him that He should take notice of them, but [He takes notice] only of Israel, as He said, You alone have I singled out of all the families of the earth...(Amos 3:2), as I explained in the prophecy of Amos. 13

3. מלפני הי But how could he be able to flee, for David said, Where can I flee from 14 Your presence (Psalm 139:7)? However, from before [מלפני] is not like from [מלפני], for the prophet was full of wisdom and knowledge, so how could he think of fleeing from God? Rather, he thought [to flee] from before God, for the meaning of from before is, from something which is before God, namely, the prophetic spirit. For he thought that if he left the Land of Israel [and went] outside the Land [of Israel], the prophetic spirit would not rest on him. And he refused to go on this mission, for Jonah thought, the Gentiles are likely to

repent and if I go to them on God's mission, blessed be He, they will turn from their evil ways and they will make Israel guilty, since I and the other prophets are constantly going to them [Israel] on God's mission, blessed be He, yet they do not turn from their evil way. That is why he refused to go on this mission. And thus did our sages explain, because of this he avoided [the mission]; for he thought that the Divine Presence does not rest outside the Land of Israel, and because the Gentiles are likely to repent, so in order not to make Israel guilty, he fled. The Holy One Blessed Be He said to him, I have [others] like you, But the Lord cast a mighty wind upon the sea...(Jon. 1:4).

R. Berechia said, Someone who tries to escape should escape to where he can stand firm. Would anyone escape to another escapee? The sea escaped, since it is said, The sea saw them and fled... (Ps. 114:3), and you escaped to the sea!

And Jonathan translated, from before the Lord as before he would prophesy in the name of the Lord.

ולידו is ther from his city, which is Gath-hepher, or from Jerusalem, he went down to Joppa which is on the seashore and is a port. 17 And one who goes to sea is called one who goes down, as it is said, Others go down to the sea in ships (Ps. 107:23). For the seashore is a low place relative to the dry land. And my father, of blessed memory, 18 explained that he is called one who goes down in relation to the ship which is deep, so he goes down in it, as it says, And found a ship... and went down in it (Jon. 1:3). And so it says, Jonah had gone down into the hold of the vessel (Jon. 1:5), and similarly,

Others go down to the sea in ships (Ps. 107:23).

וימצא אניה באה תרשיש The accent of אניה is on the last syllable, 20 that is to say it was ready to leave to go to Tarshish.

דיתן שכרה The proper fare for him to pay for it [the ship], either he thought to give it or did give it in advance. 21 And in a midrashic interpretation, he paid the fare for the whole ship 22 so that it would hasten to leave and not wait for the merchants and merchandise, since he wanted to flee quickly. And this is their scriptural support [for the statement] that prophecy rests only on the wealthy. 23

- 4. וידוה המיל... חשבה להשבר Using the words figuratively.

 It means to say that the ship's men thought the ship would break.
- 5. דייראו המלחים These are the oarsmen.

אל יוכתי הספינה To one of the inner parts 24 of the ship. And similarly, And he was buried in the towns of Gilead 25 (Jud. 12:7); And on a donkey foaled by a she-ass 26 (Zech. 9:9).

16. דיקרב אליו רב החובל The master of the sailors. The sailors are called חובלים because they pull and release the ropes [חבלים] of the mast according to their skill; and is a collective noun for חובלים. And thus Jonathan translated, chief of the sailors. The anoun in the pattern of, ואת היותר החרמנו, 28 and also it is a collective noun for חובלים. And he is the chief who steers the ship.

On his command the sailors pull and release the ropes.

יתעשת יתעשת יתעשת He will be reconciled, and so, his plans [עשתנותיו] came to nothing (Ps. 146:4). The plans of his will. And so in Aramaic, And the king considered [עשית] promoting him (Dan. 6:4), it means to say plans [מחשב]. And Jonathan translated, will have mercy.

The sacurious thing that they thought that there was a great storm at sea because of the men of this particular ship, for were there not other ships at sea? Do the men of all ships which are in a storm at sea cast lots to see who is responsible for the misfortune? But I found in Pirke d'Rabbi Eliezer; 30 A great storm came upon them at sea, but to their right and to their left all the ships were going and coming peacefully and in quiet seas, whereas, the ship which Jonah boarded was in such great peril, that it was in danger of breaking up (Jon. 1:4).

They said, on whose account this misfortune has come upon us - who has brought this misfortune upon us (verse 8) - Let us find out... who has brought this misfortune upon us, [which means] who is responsible for it. 32

8. ויאמרו... הגידה גא לנו באשר למי הרעה You who are responsible for this peril having come upon us.

הגידה... מה מלאכתך For what crime have you been caught? What is your business? Perhaps it is a dishonest and violent occupation and for this you are guilty.

ומאין תבא Perhaps you fled because of some evil which you did there.

And מה ארצך Perhaps your countrymen are wicked.

החא כם אתה The formative mem seems to be inverted, as if it said, החא ומאיזה עם, or, it can be explained without this inversion, the people that you come from, which is it?

Is it a people despised by God, blessed be He, because of their evil deeds?

9. ולאמר He answered their question 33 with two phrases; when he said to them, I am a Hebrew, they knew his people and his land, and when he said, I worship the Lord, the God of heaven..., he answered their question, What is your business. Since his could not be a dishonest business, rather he is God-fearing and does no wrong.

And as for his having said, who made both sea and land, this is because they had a storm at sea. He said that, God, blessed be He, made the storm and He will calm it when He wills it and will take us to shore. And in connection with the heavens, he said, God of, because He is their leader and their judge. But, in connection with the land he said, which He made, its meaning being, set up, for at the outset, it was not created arranged for the needs of living things, until the waters were gathered into one place. 34

- 10. בי הגיד להם ... כי הגיד להם ... ship the Lord, the God of heaven... (verse 9), they said to him, if so, how can you be responsible for this storm? He told them, I am a prophet and God, blessed be He, would have sent me to Nineveh, but it grieved me to go to them. So I ran away because of this and left the Land of Israel which is the place of prophecy.
- 11. בי הים הולך וטוער For we have no hope that the

sea will calm, for behold, it is growing more stormy.

And the sea will calm, [referring to] the place of the roaring of the waves, and so, They rejoiced when all was quiet ³⁶ (Ps. 107:30).

- 12. בשלי Because of me, that is to say, because of my sin.
- 13. דיחתרו They took hold of the oars to take the boat back to shore. For he who rows and drives it [the ship] in the sea resembles someone digging in the sea. And Jonathan translated, rowed. 37

And it said, להשיב, because the boat sailed from the shore and when it goes back to the shore it is returning to it. 38

14. ויקראן It is clear.

nik With a hē. 39

נקיא With an aleph, on the pattern of final aleph stems, [such as] נשיא, נביא. 40

- 15. וישאר It is clear.
- 16. וייראו... ויזבחו זכח How could they offer a sacrifice on a ship? Rather, its meaning is as its [Aramaic] translation, And they decided to offer a sacrifice before the Lord.

וידרו נדרים The other vows besides sacrifice, such as to give tsedaka to the poor.

CHAPTER TWO

- 1. The meaning is appointing, as in, who appointed your food (Dan. 1:10). And God, blessed be He, appointed it [the fish] for the urgency of the moment. For the moment Jonah was thrown into the sea, He appointed the fish which swallowed him and so he did not drown in the sea. And this was one of the miracles. And in Pirke d'Rabbi Eliezer, 41 Rabbi Tarfon said, The fish was appointed from the six days of creation to swallow Jonah.
- 2. ויתפלל יונה It was a great miracle that he remained alive in the belly of the fish three days and three nights. And it was another miracle that he was not in shock, but maintained his presence of mind and rationality and prayed.

אדלה Just like, אדל And it occurs in both masculine and feminine gender, like, And the fish in the Nile died (Ex. 7:21). However, there is a homiletical explanation that it was female. 43

And the Mem of from the belly is not in place of a Bet, rather, it intends to say that from the midst of the peril he prayed, and likewise, from the belly of Sheol I cried out (verse 3); Out of the depths I call You, O Lord (Ps. 130:1); In distress I called on the Lord (Ps. 118:5).

- 3. ויאמר... ויענני Since he had remained alive, 45 he knew that he would leave the belly of the fish safely. 46
- 4. ותשליכני מצולה... ונהר יסובבני The river which enters into the sea. And Rabbi Abraham Ibn Ezra explained that

this was at the point where the sea and the river merge. 47

כל משבריך וגליך Due to the breaking of the waves of the sea during the raging storm, they [the waves] are called breakers.

- 5. האבי אמרתי בגרשתי For I thought when they threw me into the sea that I was going to die and [that] I was driven away from your sight, that is to say, from Your providence over me, even to thinking that You had concealed Your face and Your eyes from me. But, now that You have done this great miracle with me and I am still alive in the belly of the fish, I know that I will again, gaze upon You holy sanctuary, in the Temple, and that You will yet return me to the place of prophecy and the place of Your providence, even though I fled from it. And the meaning of to gaze is to pray before the sanctuary.
- 6. ששם אד בפרני מים עד נפש that I almost expired, until the fish swallowed me. And, likewise, for the waters have reached my neck [שם דען (Ps. 69:2).

are those who identify reeds with the Sea of Reeds⁴⁸ and they say that the Sea of Reeds enters into the Joppa Sea.⁴⁹ And along these lines Jonathan translated, The Sea of Reeds was wrapped around my head.

7. יקצבי הרים ירדתי To the end of the mountains which is in the sea, that is to say, to their bases which are the sea bed. And קצב and עד are the same. And as Jonathan translated, I descended to the roots of the mountains.

At first I thought that the earth (which is the dry land), its bars were about me בריחיה בעדי (which is the dry land), its bars were about me בריחיה, that is to say that it was fleeing from me [בעדי], so that I would never reach it again, that the sea would be my grave.

But, after I have remained alive in the belly of the fish, I know that You have brought my life up from the pit (and the pit is the grave), and I will yet return to the dry land.

O Lord my God, who judged me rightly.

And Jonathan translated, ... the earth powerfully pulled over me forever, yet You are about to raise my life from destruction.

8. בהתעשף עלי נפשי This phrase is said concerning most peril which man is unable to endure. And so, Their spirit failed (Ps. 107:5). He said, When my life was in peril, because the fish had swallowed me, at first I thought that I was going to die. But, nonetheless, I remembered the Lord, blessed be He, and I prayed to Him.

רתבא אליך תפילתי And since I have remained alive in the belly of the fish, I know that my prayer has come to you. 50

אל היכל קדשך א Namely, the heavens. And, likewise, it is written, The Lord is in His holy palace, the Lord -His throne is in heaven (Ps. 11:4). ⁵¹ And along this line it is written, And their prayer went up to His holy abode, to heaven (II Chron. 30:27).

9. אומרים הבלי שוא The men of the boat who were worshipping idols and they cling to empty folly. I know that after they have escaped from the peril, they will forsake their faithfulness - that they revered the Lord and cried out unto Him and made vows - and they will not keep what they vowed, but they will return to their pagan worship. But I am not so, for in loud thanksgiving I will sacrifice to You.

שמרים is not a causative verb, ⁵² rather it is like שומרים ⁵³ And there are those ⁵⁴ who explain יעובר from it is a disgrace [און ווסד ווסדן (Lev. 20:17). ⁵⁵ That is to say, they will forsake their idols which are a disgrace and a disgraceful folly. And so it is in Pirke d'Rabbi Eliezer, ⁵⁶ Since the sailors saw, when they arrived at Nineveh, all the miracles which the Holy One, blessed be He, did for Jonah, they stood up and each one threw his god into the sea, as it is written, They who cling to empty folly forsake their disgrace, (in the sense of it is a disgrace). ⁵⁷ They returned to Joppa and went up to Jerusalem and circumcised the flesh of their foreskin, as it is written, The men feared the Lord greatly and they offered a sacrifice...(Jon. 1:16). Did they offer a sacrifice? Rather, this is the blood of circumcision which is like the blood of sacrifice. And they vowed

each to bring his wife and children and all that he possessed to revere the Lord, the Gbd of Jonah. They vowed and kept their promise. And about them it says, Upon the proselytes, the proselytes of righteousness. And Jonathan translated, Not as the nations who worship idols, who do not understand the source of their well-being.

10. דאבי בקול חודה I will thank You in loud thanksgiving in the midst of a congregation and I will sacrifice to You a sacrifice of thanksgiving as I vowed.

ישועתה להי Its explanation is, And I will say that deliverance is the Lord's alone, who saved me by a great wonder which He did for me.

11. ויאמר ה' לדג He aroused its will so that it would spew him [Jonah] out onto the dry land. 59

CHAPTER THREE

- 1. ויהי דבר ה' אל יונה שנית We already explained above the meaning of a second time.
- 2. אשר אנכי דובר $\,$ השר אנכי דובר For I already spoke to you 60 and now again I am telling you to proclaim to it [Nineveh] that it will be overthrown 61 because of their wickedness. 62
- 3. ניר גדולה לאלהים (איר גדולה לאלהים ... עיר גדולה לאלהים Anything that it [scripture] wants to magnify, it attaches to א. 63 [It is] a way of [expressing] magnification, such as, like the high mountains [ארוי-אל] (Ps. 36:7); mighty cedars [ארוי-אל] (Ps. 80:11); a blasing fire [שלהבתיה] (Song of Songs 8:6); of deep gloom [מאפליה] (Jer. 2:31).
- 4. ויחל יונה For the city was a three days' walk across (verse 3) from end to end. And Jonah made his way into the city a distance of one day's journey and as he walked in the city, he would proclaim, Forty days more and Nineveh shall be overthrown. That is to say, like the overthrowing of Sodom and Gomorrah, 64 since its deeds were like theirs.
- 5. אמינו Because the men of the ship were in the city and they testified about him [Jonah]; that they had thrown him into the sea and all his story as it happened, therefore, they [the Ninevites] believed his prophecy and returned in complete repentence. 65

ויקראו צום They did repentence from themselves and afflicted themselves and wore sackcloth, prior to the king's warning [in verse seven].

6. דיגע הדבר The news which the prophet had spoken and proclaimed concerning the city.

אדרתו The robe which was upon him. And Jonathan translated, his precious garb.

7. איזעק He had a herald circulate in the city concerning the repentence, even though the people had heeded the warning on their own, ⁶⁶ he added still the affliction of the cattle and the returning of stolen goods.

That is to say, by his counsel and his wisdom. He and his nobles all concurred in this. And likewise, And takes away the reason of elders (Job 12:20); When he disguised his judgment (Ps. 34:1), 67 and others similar to these. 68 And Jonathan translated, By decree of the king.

8. ויתכסו... בחזקה With a whole heart.

The rest of the transgressions. 69

ומך החמס It is equal to all of them, on account of σ which the edict was declared against them.

9. מי יודע Maybe God may turn and relent, when we repent from our evil deeds. Or, its explanation is: He who knows the ways of repentence, let him repent and God, blessed be He, will relent. And Jonathan translated, Whoever knows that he has sins, let him repent from them and we may be pitied by the Lord. 70

ווס [Vocalized with] a patah because it is a verb in the past tense changed to the future because of the Waw. And it is from the Niphal conjugation. 71

10. מדרכם הרעה Including all the evil things.

They returned in complete repentence from the injustice, just as our Rabbis of blessed memory said, Someone who had stolen a beam and built it into a great castle, he should rase the entire castle to the ground and return the beam to its owner (T.B. Taanith 16a). 72

דינחם האלקים For everything He says that He will do to harm mankind is on condition that they do not repent.

However, if they do repent, He sill forgive [them]. And this is one of His attibutes, blessed be He, as He said in the Torah. The And so Jeremiah said, At one moment I may decree, etc (Jer. 18:7). And, likewise, Ezekiel, And if a wicked man turns back from the wickedness, etc (Ez. 18:27).

CHAPTER FOUR

1. וירען Its root is וירען and so, Was displeasing [וירע] to the Lord (Gen. 38:10); Shall be too mean [ערורע] (Deut. 28:54); and likewise, all verbs of this pattern. But not in accordance with Rabbi Judah.

But how did Jonah know while the forty days had not yet passed? 77 God, blessed be He, told him through the spirit of prophecy that He had turned back from what He had decreed against them, since they had turned from their evil way.

ויחר לו As we explained, 78 on account of Israel who had not turned from their evil way.

2. ויתפלל יונה Jonah prayed, Please take my life (verse 3). At the beginning of his prayer, he said, O Lord! Isn't this just what I said..., what I was pondering and saying to myself, for I was apprehensive that they would repent and You would relent of the evil and their repentence would cause harm to Israel.

mix Written with a Heh. 80

עד היותי While I was still [בעוד היותי], and so, This one was still 81 speaking...(Job 1:18).

קדמתי לברוח Before Your prophecy concerning this would come to me a second time.

ונחם [Vocalized with] a qamatz because it is a participle from the Niphal conjugation. 82

3. ועתה... קח נא את נפשי So that I will not see Israel harmed.

Just as Moses our Rabbi, peace be upon him, said, Erase me

from the record (Ex. 32:32); 83 and likewise, he said, Kill me (Num. 11:15). 84

1. דיאמר ה' ההימב חרה לך He did not say more to him, but He meant to say, still I will show you a sign that it is illogical that you should be angry at My forgiving repenters.

And הימב is for emphasis, and so, I broke it to bits and ground it thoroughly [מוון הימב] (Deut. 9:21); Smashed to bits [שברו הימב] (II Kings 11:18). But there are those who explain it, Does the good which I do for them grieve you? And Jonathan translated it lie very - very.

- 5. מקדם לעיר He sat in a spot which was east of the city until he should see, perhaps they would not persist in their repentence so that the decree would be reinstated against them.
- 16. He made it sprout for the need of the moment, even though he had made a booth for shade. Berhaps the branches of the booth had dried up, for he had sat there until the forty days were completed. And He performed this sign for him to make him understand that His mercies are on all His creations (Ps. 145:9).

And קיקיון is a plant whose branches are long and tall and it makes shade. And in the Mishnah (Shabbat 2,1), And not with kik oil [מָמֹן קִיקוֹ]... And it said in the Gemara (Shabbat 21a), ⁸⁷ What is kik oil?.... Resh Lakish said: Oil from Jonah's kikayon. Rabbah bar bar Hanah said: I myself have seen Jonah's kikayon, it resembles the ricinus tree

מרעתו From the heat of the sun which was beating on him, because the branches of the booth, which had shaded him, dried up.

7. וימן He appointed the worm for the need of the moment at the spot of the gourd.

עלות With a Bet. 96

ותך את הקיקיון Worm is a word of feminine gender, ⁹⁷ and so in, For the worm shall devour them [תאכלנו התלעת] (Deut. 28:39).

It means to say, it cut it at the bottom, so that after the moisture of the earth was cut off and it was severed, its leaves (which served him for shade) dried up. He had happiness one day, but the next day, at dawn, it was smitten and dried up.

8. ויתי... וימך He appointed the wind for the need of the moment to add to his distress with the heat of the sun.

And the explanation of π is strong, for people are deafened when it blows. ⁹⁸ And Jonathan translated, silent. And an east wind must be hot.

לתך השמש The wind and the sun.

ויתעקק He was exhausted and greatly dismayed to the point that he was unable to stand it because of the intense heat and he almost expired, like I explained shall faint in the Book of Amos. 99 And, likewise, in rabbinic usage, Lest he faint (Shabbat 9b, Nidda 69b). 100

- 9. ויאמר It is clear. 101
- 10. דיאמר ה' אחה הסתה על הקיקיון Even though he cared about the gourd only because of his own suffering, so God, blessed be He, cared about Nineveh because of His glory. For His creations are His glory, as it is written, His glory fills all the earth (Isa. 6:3). And all the more so is humankind, as it is written, And for My glory I created him (Isa. 43:7). Even though we explained this regarding Israel, He is speaking, at any rate, about humankind, as He said, I formed him, I made him (Isa. 43:7). But, because Israel recognizes God's glory, blessed be He, more than the rest of humankind (except for the sages among them), the verse speaks about Israel. 102

אשר לא עמלת בו ולא גדלתו Because the loss of something for which man toils is more saddening. And even though God, blessed be He, did not toil with the creation of His creatures, the Torah spoke in human terms to teach its listeners.

11. ואני לא אחוס... הרבה מי"ב רבוא אדם More than [יותר מ] one hundred and twenty thousand persons. And is ten thousand. And in the word משתים, the Mem has a metheg and the Shin is without a dagesh.

DTR Including men and women.

אטר איד איד איד איד For there were minors who did not know their right hand from their left. And they had no sin and were not deserving of punishment other than because of their parents, and since their parents repented, they were not culpable. And likewise the many beasts which were in the city. And beasts are not culpable nor meritorious, and upon these it is fitting to pity and to have mercy, and the more so upon a multitude.

NOTES TO RADAK'S COMMENTARY

- 1. The question is whether the prophecy in II Kings is accounted to Jonah or not.
 - 2. See T.B. Yebamoth 98a.
- 3. See T.J. Sanhedrin Ch.11, halachah 7, 30b; Pirke d'Rabbi Eliezer Ch. 10; Mekilta p.3; Tanhuma, Vayikra 'Π.
 - 4. See Rabbi Akiba's statement, T.B. Yebamoth 98a.
 - 5. The word of the Lord... to good fortune. See T.B. Yebamoth 98a.
- 6. In Jonah 3:1, after he was spewn out of the fish, God again commanded Jonah to go to Nineveh. Jonah 3:1 say, The word of the Lord came to Jonah a second time. This is the second time since in 1:1-2, God commanded Jonah for the first time to go to Nineveh. However, II Kings 14:25 reports that God had spoken to the prophet Jonah son of Amittai. If this be the case, then God spoke to Jonah three times altogether; First, in II Kings 14:25, second, in Jonah 1:1, and third, in Jonah 3:1. If so, why does Jonah 3:1 say, The word of the Lord came to Jonah a second time? The question is discussed in T.B. Yebamoth 98a. One solution is that Jonah 3:1 is referring only to God's communication with Jonah concerning Nineveh. An opposing solution is that God only spoke to Jonah regarding Nineveh and the mention of his name in II Kings 14:25 is only to draw an analogy between the events in Nineveh and those described in II Kings. Radak does not seem to agree with this latter view since he had commented above, we do find an unwritten prophecy by him recorded in the Book of Kings. He does not comment on the Talmudic discussion, however.
 - 7. See verses 10-16.
 - 8. See T.J. Succah Ch.5, halachah 1, 55a.
 - 9. See Tanhuma, Vayikra 'п.
- 10. Jonah started out and made his way into the city the distance of one day's walk, and proclaimed: Forty days more, and Nineveh shall be overthrown.
- 11. Rashi, in his commentary to Genesis 22:2, cites this as another example of how God delays telling the righteous specifically what they must do. This is not Radak's point, but only that the content of the proclamation was not included in the text.
 - 12. Referring to the generation of the flood.
- 13. Radak states elsewhere his position that God concerns Himself with the nations only on account of Israel or when their misdeeds are

violent. He states (Amos 1:3), Behold, He does not look after the nations of the world, for good or for evil, except on account of Israel, unless there be great violence involved such as in the case of the generation of the flood and of Sodom and Gomorrah. For violence decreases the population, whereas God, blessed be He, desires the population of the world. In his comment on Amos 3:2 (which he alludes to here), Radak states, Because I singled you out and chose you of every nation, therefore will I visit upon you all your iniquities. For you have seen and known all My signs and portents which I have done for you. And I have favored you, therefore it is appropriate that I will visit your iniquities upon you. For a king will be angrier at his servants who are near to him if they transgress his commands than at those who are more removed from him. So, He does not worry about whether idolaters will do good or evil, unless it involves great violence, like the case of the generation of the flood.... But, Israel, since they are close to Me, I will punish them for their iniquity...

The reason for God's concern for Israel is spelled out in the commentary to Isaiah 43:7 (see Jonah 4:10 where he mentions this comment), And for My glory I created him. Like He said, Your creator O Jacob, and your maker Israel, for they recognize and know that God created them and created the world. And they are witnesses concerning this. And they were created for the glory of God for they confess His existence and make known that God created man ex wihilo. Not from actual nothingness, for he was created from dust, but since he was not created from his own material (which is flesh), it was as if he was created from nothing. The creating [יצרתיו] refers to the affixing of his limbs, the making [עשיחיו] to arranging for his nourishment and his bodily needs. Therefore He said, I made him. Thus man ought to observe closely the form of the body and how his limbs were formed in wisdom and how his sustenance is provided from birth. And this wisdom brings man to recognize his creator and to praise Him and thank Him... Therefore He said, Israel whom I created for My glory. For they observe My deeds and confess My unity...

Talmage states in his article "David Kimhi and the Rationalist Tradition", Briefly stated, his view concerning this question [of providence for Gentiles] follows his understanding of providence in general. In other words, while there is generally no special providence for gentiles, it exists for the sages among them. Thus the fact of special providence for Israel is due to their being a nation of sages and not to any arbitrary decision on God's part. (Also see Talmage's article "R. David Kimhi as Polemicist".) See Radak's commentary to Jonah 4:10.

- 14. מפניך, whereas Jonah has מפניך.
- 15. See Mekilta p.3, lines 10-11.
- 16. See Mekilta p.3, line 18 p.4 line 1.
- 17. See Yalkut Shimoni ת"ל תק"ן.
- 18. Joseph Kimhi.
- 19. The meaning is and went aboard.

- 20. Therefore it is a participle.
- 21. See Pirke d'Rabbi Eliezer Ch.10.
- 22. B.T. Nedarim 38a.
- 23. Ibid.
- 24. The problem is that ירכתי is in the plural. Radak brings similar instances.
- 25. Towns is in the plural even though he could only be buried in one place.
- 26. She ass is in the plural even though a donkey is foaled only by one.
- 27. Using the plural, sailors, whereas the Hebrew has the noun in the singular.
- 28. I Samuel 15:15. Both Radak and Ibn Janah made a point of stating that היותר is not a Qal participle but rather a noun, apparently in response to Yehudah Hayyuj. See Sefer Mikhlol (Lyck edition) p.22a and Sefer Rikmah p.133. (See Chomsky's translation of the Mikhlol p.197, note 116.) The point here is that החבל pattern.
- 29. The verb יתעשת is an Aramaism. It means to think or to plan. Its use here is like יחשב-לי in Ps. 40:18.
 - 30. Ch. 10.
- 31. In Pirke d'Rabbi Eliezer, A mighty tempest on the sea arose against them on their right hand and on their left hand, but the movement of all the ships passing to and fro was peaceful in a quiet sea...
 - אמרו: בשלמי הרעה הזאת לנו באשר למי הרעה הזאת לנו, .32. נדעה באשר למי הרעה הזאת לנו, בעבור מי הוא.

Radak, by juxtaposing verses seven and eight, is indicating the equivalence of the two phrases בשלמי. באשר למי is problematic in Hebrew (it is an Aramaic formation). After making the equivalence, he substitutes באשר למי for בשלמי in a restating of verse seven and then further says that באשר למי means באשר למי וו his comment on verse eight, Radak also explains מי שבעבורו as באשר למי Also, see the note in the ICC volume on Jonah, p.37, באשר למי is the Heb. equivalent of בשלמי, but it is so singular and clumsy that it can only be regarded as an explanation of באשר למי הרעה is merely a repitition of v. 7, we may be sure that we have to do with a marg. n. which found its way into the text.

- 33. Their question had four parts: What is your business? Where have you come from? What is you country? Of what people are you?
 - 34. Gen. 1:9.

- 35. Our text of Radak has ויראו, the masoretic text has וייראו.
- 36. ישתקו (in the plural) is taken to mean that it is the waves which were quieted, and see verse 29.
- 37. The literal meaning of both the Hebrew and Aramaic words, here translated row, is dig. The explanation here is that the action of rowing resembles digging in the water.
- 38. ישוב is used instead of ישוב because it is the sailors who return it.
- 39. According to the *Masorah* אנה with a *Heh* occurs only six times. See the *Sefer Mikhlol* 189b.
 - 40. נקי occurs here and in Joel 4:19 with an Aleph.
 - 41. Pirke d'Rabbi Eliezer Ch.10.
- 42. In verse one λT is used, while here we find דגה. Only here is the feminine form used to signify a single fish. Elsewhere it is used collectively. Radak misses this distinction in his comment.
 - 43. See Midrash Yonah p.98.
- 44. Radak is disputing those who argued (on the basis that it is written $from\ the\ belly$ and not $in\ the\ belly$) that this prayer of Jonah's was said afterwards and not while he was inside the fish.
 - 45. After having been thrown in the sea and swallowed by a fish.
- 46. ... and He answered me would seem to indicate that the prayer of Jonah was post factum. Radak attempts to show that this is not the case, but that Jonah was certain of his rescue because of his already miraculous survival, and therefore spoke as if the fact were already accomplished.
 - 47. See Ibn Ezra's comment on 1:4.
- 48. In Pirke d'Rabbi Eliezer it says, והראהו ים סוף שעברו בתוכו ישראל שנאמר סוף חבּרש לראשי. See also Rashi.
 - 49. See Ibn Ezra on verse 4, ... יפת אמר כי ים סוף מתערב עם ים יפו
- 50. And my prayer came to You would seem to indicate that the prayer of Jonah was post factum. See note 46.
- 51. The text in Radak is, ה' בהיכל קדשו ה' בשמים הכין כסאו. The second part of Ps. 11:4 is, ה' בשמים כסאו. The phrase ה' בשמים הכין כסאו. The phrase ה' בשמים הכין כסאו is from Ps. 103:19. Since Radak is attempting to prove that the meaning of שמים is היכל, it is logical that he would quote Ps. 11:4 which mentions both. Ps. 103:19 does not refer to היכל. it appears then, that

there is a slight error in the quotation of Ps. 11:4 due to its similarity with Ps. 103:19.

- 52. Literally a transitive verb.
- 53. In Sefer Mikhlol, Radak states that verbs which are intransitive in the Qal become transitive in Piel and Hiphil. וכאשר יהיה עומד העור הלך וחביריהם שהם פעלים עומדים תוציא פעל הדגש הזה שהוא בנין הקל כמו עָמִד הַלַּך וחביריהם שהם פעלים עומדים תוציא פעל הדגש And verbs which are transitive in Qal become causitive in Piel and Hiphil. או הפעיל מהם לשנייי וכאשר יהיה בנין הקל יוצא כמו אכל פעל וחביריהם (Sefer Mikhlol 20b). Radak, therefore, is indicating that משמרים is not causative, but is merely transitive in the same way as פועל יוצא והטעם על אנשי הספינה שהיו קוראים אליו, that is that the sailors were encouraging each other.

In the edition of Radak in *Jonas Illustratus* (1656), the text is, משמרים אינו פעל יוצא לשלישי

- 54. So, Ibn Janah in ספר השרשים, under the root חסד. Like Radak, Ibn Ezra gives this as a possible alternative.
- 56. Ch.10. This quotation varies slightly from the standard text of Pirke d'Rabbi Eliezer.
- 57. Indicating that Pirke d'Rabbi Eliezer understands TDN as it is used in Lev. 20:17.
- 58. The Eighteen Benedictions, number 13, על הצדיקים ועל החסידים ועל 13, אים ועל הצדיקים ועל החסידים ועל פליטת סופריהם ועל גרי הצדק ועלינו
- 59. See Maimonides, Moreh Nebukim II, 48, ויאמר הי לדג ויקא את יונה, From the similarity of expression it seems clear that Radak is following Maimonides. The point of the Moreh is that, The Lord commanded is the Bible's way of expressing that God is the cause of volition in animals. It does not mean that, He turned the fish into a prophet and sent it a prophetic revelation.
 - 60. See 1:2.
 - 61. This is the proclamation which Jonah proclaims in verse four.
- 62. The reason for the proclamation is given in verse 1:2, Go at once to Nineveh, that great city, and proclaim judgment upon it; for their wickedness has come before Me.
- 63. The use of divine names as superlatives is well attested, see $Psalms\ 1-50$ in the Anchor Bible, p.220.
 - 64. Deut. 29:22.

- 65. Ibn Ezra attributes this view to R. Yeshuah. See his commentary on 3:3.
 - 66. See verse five.
 - 67. This verse is based on the account in 1 Sam. 21:11-16.
- 68. טעם as a decree is an Aramaism. It is used only here in the Hebrew Bible, but is common in Ezra and Daniel. Radak is explaining the meaning of the phrase here according to the more common Hebrew usage of טעם.
 - 69. Other than pmn, since it is mentioned separately.
- 70. There are three possible ways of construing this phrase mentioned by Radak; 1) Who knows? Maybe God may turn and relent. 2) He who knows the way of repentence, let him repent and God will relent. 3) He who knows he has sinned, let him repent and God will relent. The third seems to be the traditional understanding. So, Rashi, Targum, Tanhuma Vayikra 'ח. Also, The Kuzari, 4, 5 has, האלהים מי יודע ישוב ונחם האלהים.
 - 71. See note 82.
- 72. The beginning of the quotation varies slightly from the Talmud. In the Talmud, the statement is intended to explain the phrase, From the injustice that is in their hands.
 - 73. Perhaps referring to Ex. 34:6.
- 74. At one moment I may decree that a nation or a kingdom shall be uprooted and pulled down and destroyed; but if that nation against which I made the decree turns back from its wickedness, I change My m mind concerning the punishment I planned to bring on it.
- 75. And if a wicked may turns back from the wickedness that he practiced and does what is just and right, such a man shall save his life.
- 76. In ירער, וירע, וירע, אירע, וירע, וירע, וירע, וירע, וירע, וירע, וירע, אירע, אירע
- 77. Since Jonah's displeasure was due to the reversal of the decree, it seems that he was aware of God's decision. The forty days, at the end of which the decree was to be fulfilled, however, had not yet passed, nor is it reported that God told him, so Radak offers an explanation of how Jonah was made aware that the decree was reversed.

- 78. In the commentary on 1:3.
- 79. Radak says this because nowhere is it reported that Jonah had said this.
- 80. This is a masoretic note. In the Sefer Mikhlol, Radak notes that appears in the form אנא six times according to the Masorah.
- 81. Radak has אוד זה מדבר אוד, yet the masoretic text of Job 1:18 is אוד זה מדבר The Biblia Hebraica notes that many manuscripts have זה מדבר וה The Biblia Hebraica notes that many manuscripts have אוד וה מדבר אוד אוד ה מדבר אוד אוד ה מדבר However, he is attempting to explain the usage of the word Ty, so it would make sense that he would want to cite another verse with Ty. Perhaps our text of Radak should therefore be emended.
- 82. In ספר השרשים, Radak makes clear that נחם with a Patah is Niphal past tense, but נחם with a Qamatz is a participle. See verse 3:9.
 - 83. See Ex. 32:30-32. And see Mekilta p.4.
 - 84. See Num. 11:10-15.
- 85. Radak is explaining why the gourd was needed for shade, since verse five said that Jonah had made a booth for shade.
- 86. Our text has להשפילו. However, here I have followed the text found in Jonas Illustratus and in editions of מקראות גדולות, which is . The Pe and the Kaf can be easily mistaken.
 - 87. Radak quotes the gemara with Rashi's commentary.
- 88. There is apparently a variation in the manuscript editions of the Talmud. Radak has אבי פשקי רבי, while the printed edition of the Talmud has ומדפשקי רבי.
- 89. The quotation is not exactly the same as the printed text of \mathbb{Z}^{3} Rashi.
 - 90. In the Talmud, the singular וונתא is used.
- 91. Rashi has על פום החנויות מדלין אותו לצל ולריח טוב. Radak seems to be following this, על פתחי החנויות מדלין אותו
 - 92. Rashi just has, from seeds.
 - الخروع . 93
- 94. See the Arukh under צלליבא. It is possible that Radak is quoting from here.
- 95. And in the Mishnah.... elkirwa^e, is found with a slight variance in arrangement in ספר השרשים, under קיק.

- 96. In Sefer Mikhlol, והבית תשמש להראות מקום הדבר או הזמן וקורין לה בי"ת הכלי.
 - 97. To explain ותן.
- 98. Radak is linking חרישית with חרש. It is so strong that it is deafening.
 - 99. Amos 8:13. The explanation is the same as here.
 - 100. See Rashi on Hullin 3b.
 - 101. The difficult element of this verse was explained in 4:4.
 - 102. See note 13.
- 103. Radak perhaps had a manuscript which read בין. The masoretic text has בין.
- 104. See verse 7.

St. Ephraem's literal and, in places, spiritual commentary on the Prophet Jonah.

Jonah was from Kiriath-jearim. But upon his return from his mission to the Ninevites, he took his mother and left for the land of the Hernah tribe, that is Tyre. For he thought, In this way I will avoid my disgrace, since I lied in the proclamation to the Ninevites.

CHAPTER ONE

- 1-2. The word of the Lord came to Jonah son of Amittai: Go at once to Nineveh, that great city... Now 5 Jonah had prophesied in the time of Hezekiah, before the House of Senacherib came up and attacked Jerusalem.
 - 2. Go at once to Nineveh. The Lord wanted to send him to Nineveh for two [reasons]. First, by means of his proclamation He would convert them to His worship, even though they were pagans who did not recognize God. But, when they heard of their and their city's utter destruction, they were terrified by the dread of what was prepared [for them] and converted to the worship of God. Second, He would put Israel to shame by this, since Gentiles, who did not recognize Him and who had not heard the Law of Moses and who had not even seen mighty acts as they had, repented at the proclamation of Jonah and recognized God. Furthermore, the city of Nineveh is a type 8 for this world.
 - 3. The prophet Jonah, however, fled to Tarshish. Jonah's

flight to Tarshish was because he thought, in his naivete, that the holy place of God is in Jerusalem. ¹⁰ And furthermore, his unwillingness to go to Nineveh to proclaim repentence has a hidden meaning; ¹¹ for prophets had not been sent to the Gentiles, so it hurt him and he was vexed because he perceived that the blessing of prophecy was shifting to the Gentiles, as if Israel was driven away from its special familiarity. ¹²

- 4. And there was a storm in the sea. And the ship reached the point of breaking... Jonah had gone down into the ship and fell asleep. The sailors saw that the sea was at once agitated and peaceful agitated for them, but peaceful for the ships around them. 13
- 7-16.

 14 They cast lots and the lot of Jonah came up... for the sea is growing more stormy against us. Thus the sailors said among themselves, Come let us cast lots that we may know on whose account this evil has come upon us. They cast lots and because it came to Jonah, he said to them, Take me and throw me into the sea and the sea will be quieted. And the men feared... and offered sacrifices... and made vows. And the sailors called upon the Lord and said, Lord, let us not perish because of the life of this man. The fact that the sailors called upon God and asked that they not perish on account of Jonah and that they not be held responsible for his death, is a symbol for the holy prophets, who, while they were prophesying the passion and death of the Messiah, made petition that they not be considered as persecutors, since they had

portrayed the death of God. And as to Jonah's saying, Take me and throw me (verse 12), this is a great symbol. It teaches us that suffering came to Immanuel by His own will. And the fact that the sea was quieted from its raging after Jonah was thrown in it, describes this world from which the evil spirit was silenced after the death of Immanuel.

CHAPTER TWO

- 1. The huge fish which swallowed Jonah is a type for the death which swallowed our Lord. And the passage, Jonah was in the belly of the fish three days... refers to our Lord who was in the nether world three days and three nights. 15

 The fact that Jonah remained alive in the belly of the fish, refers to our Lord who remained alive even when He was placed in the Holy Sepulcher.
- 2. And the passage that he prayed in the belly of the fish is a symbol that the Messiah, too, continued speaking with His Father. Even though He was confined in the netherworld, He was alive, strong and risen up.

And the passage that says that Nineveh was a three days' journey across (Jon. 3:3) does not mean that the city was three days' journey wide, but rather that in three days the entire city heard Jonah's proclamation. 16 On the first day, the people heard; on the second, the nobles; and on the third, the king and all his attendants. Or, alternatively, on the first day, the perfect ones

heard; and on the second, the righteous; and on the third, the penitents were convinced. And Nineveh is a type for this world and Jonah represents for us the son of God who came to reconcile the world to His father and to proclaim, through Himself and His disciples, salvation to the world. And the perfect ones, who are not attached to worldly things, were the first to heed His Gospel and to fully observe His commandments and they crucified themselves for the world and followed Him. The second category are those who were bound by worldly occupations and by the guardianship of wives and children. When the Gospel of the Messiah descended upon them, they accepted it and believed in it, they worked righteousness by fasting and by prayer and by alms from their labors. And the third category are the pagans and the Jews and the rest of the other peoples who believed in the Messiah, but [continued] to live simply and innocently in this world.

3. In my trouble I called to the Lord. This is the prayer which Jonah prayed inside the fish. The prayer was together with a prophecy. And He answered me; And He¹⁷ heard my voice, this is a prayer. However, I will gaze again upon Your holy Temple (verse 5), this is a prophecy.

CHAPTER THREE

4. Jonah started out and made his way into Nineveh a distance of three ¹⁸ days' walk and proclaimed, Within forty

days, Nineveh shall be overthrown. However, in the Septuagint it says, Within three days, Nineveh shall be overthrown. And both [versions] are truthful. Thus, it is written in the Hebrew, Jonah started out and made his way into Nineveh, the city, forty days. 19 It is obvious that it was impossible that this city would be a distance of forty days' walk. It is not even possible that Jonah would remain there forty days, until he would see what happened, 20 because where would Jonah be staying? And since the sun beat down on his head hotly, so a gourd rose up over his head which provided shade for him; if he remained for forty days, how would it provide shade for him from the heat? Why, then, did it say, In one night it sprang up and in one [night] it withered (Jon. 4:10), 21 if he endured forty days to see what would come to pass?²² Therefore, the translation of the Septuagint is preferable, Three days more and Nineveh shall be overthrown. 23 While the [reference] to forty days informs us of [the time span] from when Jonah was spewn from the fish and the duration of the journey until he arrived in Nineveh. The reference, Within three days Nineveh shall be overthrown, indicates to us the [three days] of his proclamation in the city, and are a time limit that is to say, the limit of time that was given to them to repent. Thus, both of them are substantiated; That of forty, refers to the journey, and that of three, refers to the proclamation and to [His] patience. And, so, Within forty days and Nineveh shall be overthrown, is said in prophetic style, so

... for I would rather die than live. The prophet said this since he knew that he would proclaim ruin and overthrowing to the repenting Ninevites, while the Lord, because of His mercy, would accept their penitence and forgive them. And I will be considered a false prophet, ²⁹ and therefore he thought, I will flee to Tarshish, for I prefer to die rather than proclaim falsely. ³⁰

The Lord ordered a gourd to sprout up over Jonah... 6-8. But the next day, at dawn, the Lord God ordered a worm which attacked the gourd and cut it. And the sun beat down on Jonah's head... After Jonah had proclaimed the overthrowing of Nineveh, he left it and sat outside the city to observe the destruction of the devastating overthrowing which would suddenly overtake the city. The city, however, by penitence, made the decree null and void and God was reconciled to them. O divine kindness! When He saw Jonah who was grieved because of the delay of the overthrowing, He perceived his mind which wanted the Ninevites to perish so that his decree not be discredited. He first prepared opportunities for his consolation and He commanded a certain young gourd plant and it sprouted up immediately and it provided shade over the prophet's head so that he would not suffer from the heat of the sun. And Jonah was exceedingly happy with it. But, forthwith, the same day, the Lord commanded a worm to cut the roots of the young plant. Immediately, a sultry wind dried it and its beauty was extinguished and it withered. And Jonah's happiness with the

that they would turn from evil.

Until he should see what happened (Jon. 4:5). 24 Those of the school of Aquilla and Symmachus 25 translated, Forty days more and Nineveh shall be overthrown. Where, therefore, was Jonah staying? How did he know that it would not be overthrown? And since the sun beat down on his head hotly, so a gourd rose up over his head and provided shade for him; if he remained for forty days, how would it provide shade for him from the heat? Why did it say, In one night it sprang up and in one [night] it withered, if he endured forty days to see what would come to pass? The translation of the Septuagint 26 is preferable: Three days more and Nineveh shall be overthrown. 27 They cleared the confusion with the forty [days], [indicating] that it was said with reference to the journey, (as is our view). 28 And as they explained it by the duration of the length of the journey, they untangled the knot of words and clarified the three days.

6. The king of Nineveh who took off his crown and put on sackcloth, describes for us a *type* of mind that, through the Gospel of our Lord, comes down from its pride and puts on humility on account of the original sin.

CHAPTER FOUR

2-3. O Lord! Isn't this just what I said when I was still in my own country? That is why I fled beforehand to Tarshish.

shade of the young plant changed to sadness since the sun shone extraordinarily hotly above his head. The Lord now made an inquiry and entered into discussion with Jonah. Now you, O Jonah, you are deeply grieving over the destruction of this worthless young plant, which did not sprout up from your labor or attention, but all at once sprouted and now it is withered; but I. who in My goodness, created human kind, and watched over [them] in My providence, and sustained [them] by the nourishment which comes from My care, ought I not have pity on them when they repent? Or, when they sin, should I not be patient with them and wait until one day they would repent? Therefore, how could it seem proper for Me to destroy this populous city! Behold, by means of your proclamation, it did forsake its evil behavior and put on garments of penitence. And you ought to be happy that through your proclamation, they did turn away from error, while were they to perish, nothing would have been gained. 31 With these and similar [words] the Lord consoled the prophet who was grieved because his proclamation had proved false.

The booth which the prophet Jonah made for himself outside the city represents for us, spiritually, the symbol of the Synagogue which is outside of the Church. Isaiah bears witness that the Synagogue is called a booth, And the daughter of Zion is left behind, like a booth in a vineyard (Is. 1:8). 32

The young gourd is a symbol of the people among whom the prophets lived and prospered. 33

NOTES TO ST. EPHRAEM'S COMMENTARY

1. Ephraem often comments with the intention of explaining the typological or symbolic meaning of the words and events in the Book of Jonah, as opposed to their literal sense.

2. Our text has ענרין. It should be corrected to נערין, in line with the Latin translation Narin. This is the Syriac equivalent of קרית יערים. See The Lives of the Prophets, (the edition of Torrey p.27, note 41; and Chabot, Vol. 1, p.76, note 8) where קרית יערים is a variant reading. On Jonah's place of birth in The Lives, see על הספר איין, Prophetarum על הספר קלוזנר, p.199.

Both the commentaries of St. Ephraem and Isodadh of Merv contain material vrom The Lives of the Prophets. Here, this introductory paragraph (which perhaps does not belong to St. Ephraem) is entirely based on The Lives. I have found Syriac editions of The Lives in the following: E. Nestle, Syriac Grammar with Bibliography, Chrestomathy and Glossary, pp. I"9; J.B. Chabot, Chronique de Michel le Syrien. The Syriac of the section on Jonah is in Vol. IV, pp.44-45, and a French translation is in Vol. I, pp. 76-77; Ernest A. Wallis Budge, ed., The Book of the Bee. The Syriac text on Jonah is on p. 1"y, the English translation is on pp.70-71; There is an English translation of a Syriac manuscript of The Lives by Isaac H. Hall in the Journal of the Society of Biblical Literature and Exegesis, 1887, pp.28-40. For further bibliography on The Lives, see James Charlesworth, The Pseudopigrapha and Modern Research With a Supplement, pp.175-177. In Appendix I, I have provided the Syriac text of Torrey with an English translation.

- 3. Jonah's return from Nineveh is mentioned in III Maccabees 6:8 and in *The Lives of the Prophets*, but it is nowhere mentioned in rabbinic literature.
- 4. Compare *The Lives of the Prophets*. This paragraph, with some differences, appears at the conclusion of Ishodadh's commentary.
- 5. In the Syriac, the quotation of the verse is followed by a which stands for a. This introduces the commentary.
- לפיכך אמר יונה, חי, אמרובה ויהיה רגזו של הקדוש-ברוך-הוא על ישראל. שיאמר הגוים מיד יעשו תשובה ויהיה רגזו של הקדוש-ברוך-הוא על ישראל. שיאמר הקדוש-ברוך-הוא, הגוים שלא נתתי להם חקים ומשפטשם, בעת שאני גוזר עליהם הקדוש-ברוך-הוא, הגוים שלא נתתי להם חקים ומשפטשם, בעת שאני גוזר עליהם גזירה והם יודעים, מיד הם שבים. וישראל לא כן שבכל עת אני שולח להם נביאי, אלא אמר יונה אלך לי בחוצה, Also, see the Mekilta, p.3 והם קשיי ערף. לארץ מקום שאין השכינה נגלית שהגוים קרובי תשובה הן שלא לחייב את ישראל.
 - 7. In The Repentence of Nineveh, St. Ephraem states,

Then they all sang distinctly, While sincerely rejoicing, This song of praise to God, Who was reproving His people by the heathen, Who were justified from their sins.

- 8. τύπος. See the article on Typology in The Interpreters Dictionary of the Bible, Supplementary volume, pp.926-927; and see J.N.D. Kelly, Early Christian Doctrines, pp.69-75.
- 9. It is a type for the rejection of Jesus by the Jews and his acceptance by the Gentiles.
- 10. Compare Mekilta, p.3, אלא אמר יונה אלך לי בחוצה לארץ מקום שאין השכינה נגלית...
- 11. IN is difficult to translate by a single word. Its basic meaning is a secret. Ephraem uses it to connote a symbol, a meaning that is under the surface, or a clue to the understanding of something in connection with Jesus.
- 12. This is the hidden meaning; Jonah was unwilling to go to Nineveh because he realized that his mission to the Gentiles, being the first of its kind, was an indication that Israel was being supplanted by the Gentiles.
- 13. Compare with Pirke d'Rabbi Eliezer, ch. 10, פרשו מהלך יום אחג ועמד עליהם סערה בים מימינם ומשמאלם ודרך כל האניות עוברות ושבות בשלום בשתיקות הים והאניה שירד בה יונה היתה בצרה גדולה
 - 14. This is to a large extent a paraphrase.
- 15. See Matthew 12:40. See also, *The International Critical Commentary*, the volume on Matthew, pp.138-139.
 - 16. Following the text in Assemani, כרוזותה דיונן.
 - 17. The biblical text has, You heard my voice.
 - 18. The biblical text has, One.
- 19. This is not the Hebrew text as we have it. The masoretic text has, Jonah started out and made his way into the city the distance of one day's walk, and proclaimed: Forty days more and Nineveh shall be overthrown.
- 20. The text of St. Ephraem is, עדמא דחזאהי דהויא. However, the Peshitta has. דנחזא מנא גדש לה למדינתא.
- 21. The text of St. Ephraem is, בחד לליא שוח ובחד יבש, whereas the Peshitta has, דבר לליה יעא ובר לליה יעא
 - 22. The text of St. Ephraem is, דחאר להי דהויא. See note 21.
- 23, In The Repentence of Nineveh, St. Ephraem refers many times to Jonah staying in Nineveh for forty days. Not once does he mention three days. See; p.72, lines 5-7; p.86, line 7; p.87, line 26 and 42;

and p.90, line 122.

- 24. The text of St. Ephraem is, עדמא דחזא הוא הי דהויא. See note 21.
- 25. Two minor Greek versions. Aquilla produced a Jewish translation of the Bible in Greek so that Jews would not have to use the Septuagint which had been adopted by Christianity. This translation follows the Hebrew text closely. It is, therefore, not surprising that it has forty days. Symmachus was an Ebionite who produced a Greek version.
- 26. שבעין ותרין. Above, in the commentary to 3:4, the text read, שבעין.
- 27. Here, St. Ephraem quotes the Septuagint, דתוב תלתא יומתא ונינוא זתוב תלתא יומין ונינוא מתהפכא In verse 3:4, he quoted it thus, דתוב תלתא יומין ונינוא
 - 28. See his comment on 3:4.
- 29. Compare Pirke d'Rabbi Eliezer, ch. 10, ולא די שישראל קורין אותי נביא השקר אלא אף עו"ג הריני בורח לי למקום שלא נאמר כבודו שם
- 30. St. Ephraem links the statement in verse three with his flight to Tarshish mentioned in verse two. However, this does not take into account the use of the perfect in verse two, קדמתי לוברת (in the Syriac, קדמת הוית ערקת לי). And then verse three begins, ועתה יהוה קח-נא, lindicating that whereas the flight to Tarshish was in the past, the request to die is happening in the present.

But, see the Mekilta, p.4, רבי נתן אומר, לא הלך יונה אלא לאבד עצמו בים שנאמר ויאמר אליהם שאוני והטילוני אל חים

31. In The Repentence of Nineveh, p.89, lines 86-91, St. Ephraem has the Ninevites say to Jonah:

For in thy hand we discovered
The key of repentence,
So that from among the divine treasures
A good hope has been given to us.
What would it have profited thee, 0 Hebrew,
If all of us had perished?

Also, see p.92, lines 174-175.

- 32. Compare the Targum, האשת ארת כנשתא דציון כמטללתא...
- 33. The intention seems to be, that just as the gourd arose for a specific purpose and with that purpose accomplished, it withered, so the Jews existed to produce the prophets and with this purpose accomplished, their existence is of no importance.

THE COMMENTARY
OF
ISHODADH OF MERV

CHAPTER ONE

Now the commentary on the prophecy of Jonah the prophet. These [things] which took place in connection with Jonah are a type for and a culmination of all the types which are in the Law and of those which were to be fulfilled in the Messiah, to manifest that the Guide of the old [testament] and the new [testament] is the same and that their affair looks toward the same goal. 2 In that. whereas, all the prophets prophesied within the people [the Jews], he [Jonah] alone was commanded to go out to the Gentiles. His going was an indication; first, that the Gentiles will come to be the intimates of the true religion in the teaching of the One who rose from the grave after three days (for which Jonah's being in the belly of the fish three days is the type). 3 Second, it makes known the arrogance of the Jews. For, whereas, they persecute their prophets, the Gentiles accept them with joy and reverence, as the Assyrians were persuaded by the utterance of Jonah, stripped and bare of signs. 4 Likewise, it makes known the rejection of the Jews from divine intimacy. 5 Therefore, the prophet fled from being the iniator and servant of these as if he himself perceived that something hidden was coming in his mission to the Gentiles. [He fled] not because he thought that God is not everywhere, 8 but he thought in accordance with the opinions of the Jews, that even though by His nature He is everywhere, His activity is not everywhere.

Only in the promised land does He reveal Himself and declare His revelations. 9 Therefore, he took himself to where he thought there was no religion. 10

According to the tradition of the Greeks and of Mar Ephraem, Jonah was the son of that Zarephite widow, whom Elijah revived. ¹¹ When Elijah declared a famine on account of Ehab, he fled to Zarephat and met the widow and her son Jonah who was a small child. Jonah was not living among the uncircumcised. ¹² And when Jonah died, he revived him. God wished to revive him so that he would not be able to flee from God. ¹³ And following the famine, he returned to Judah. And when his mother died, he buried her by the datepalm of Deborah. ¹⁴, ¹⁵ And three times he tasted death; first, providentially, ¹⁶ second, to serve as a *type*, ¹⁷ and third, naturally. ¹⁸

He went to Nineveh in the second year of King Uzziah of Judah, when Sardanapalus ¹⁹ was king of Nineveh and of Babel. Subsequently, Arbaq the Mede made war with Sardanapalus and when he was defeated by Arbaq, ²⁰ he set himself on fire with a torch. Arbaq reigned for twenty-eight years. After that, Pul, son of Sardanapalus, reigned and he put an end to the kingdom of the Medes, and went to war against Samaria. He took from King Menahem of Israel a thousand talents of silver. ²¹ And he departed and returned to Babel. After Pul, Tiglathpileser ²² reigned.

3. Tarshish, to which Jonah wanted to flee, people say that it is Tarsus because of the similarity of name. And

it is clear also from the statement, And he found a ship going to Tarshish. However, it is not likely that it is Tarsus, considering the fact that Tarsus is not very far from Jerusalem, whereas, concerning Tarshish it is said in the Book of Kings, Once every three years ships from Tarshish came in bearing ivory and apes... 24 (I Kings 10:22). 25 And Jehoshaphat made Tarshish ships to go to Ophir for gold, but he did not sail (I Kings 22:49). Therefore, [the opinion] of the commentator is correct, that there is no city by the name Tarshish on the coastlands, rather Scripture is wont to call all coastal cities by the name Tarshish. Like, The ships of Tarshish were wrecked in a strong wind (Ps. 48:8). That is to say, [ships] of coastal cities which have ships nearby them.

- 5. Jonah had gone down into the hold of the vessel and fell asleep. This was not subsequent to the storm, since it would be ridiculous if, while there was a tempest at sea, such as this, he would go to sleep. Rather, he did this as soon as he boarded the ship, out of his distress. 27, 28
- 7. From the lots which they cast it is clear that the storm was not in the entire sea, but only alongside this ship. Since the rest of the ships were travelling peacefully. ²⁹

The question can be raised as to how they knew that he had fled from God. However, it is clear that Jonah informed them, as the Hebrew and the Greek [versions] say,

For the men knew that he was fleeing from before the presence of the Lord, because he had told them (Jon. 1:10). 30

16. They offered a sacrifice to the Lord and they made vows, not at that very moment in the middle of the sea, ³¹ however, they did indeed vow and promise not to worship idols again, but only God, Lord of the sea and the dry land. ³²

CHAPTER TWO

- Jonah was for a long time floating on top of the water. Thereupon, God commanded α huge fish to swallow him. God made for him a space in the belly of the fish so that he could stand and turn around and even pray. It is traditional that this fish was a whale.
- 3. From the belly of Sheol... It is a prophecy, since he was still in the belly [of the fish] when he prayed. 33 As if he knew spiritually that He would bring him out, he said, When I was in the belly of the fish, it was like [being in] the depth of Sheol. I called You and You answered me.
- 7-8. You brought out my life from... My prayer came... The Septuagint has, May my life rise up from destruction, and, May my prayer come before You. 34
 - 7. I sank to the base of the mountains. That is, I was concealed among the mountains which are in the sea, as if swallowed up into the mountains. And the mountains gathered in heaps above him, such that he was buried in three graves; in the heart of the sea, and at the base of the mountains, and in the belly of the fish.

It can be asked, where did the fish spew Jonah out and how did he go to Nineveh. Some [claim] that the depths of the sea are under the land and the fish transported Jonah in it [the sea] and vomitted him into the city of Balad. And on account of this, it is called Balad - that is Palat [He let escape]. 35 And its name was changed in the course

of time; like Istakhar comes from Esther and Beth Lafet, etc. Others [claim] that it vomitted him in Lake Shigar. Others [claim] that it took him around in the sea until [they came] to Baṣra and from there it took him up the Tigris to Nineveh and there vomitted him. The commentator ³⁶ decided that where it swallowed him, there it ejected him. Just as the tradition of the Greeks, [that] near the town of Acco, which is Ptolemais, it spewed him out. It is clear that in that place where it swallowed him, there it ejected him, from the verse which says, The word of the Lord came to Jonah a second time: Go at once to Nineveh... (Jon. 3:1-2) It did not say, Enter at once to Nineveh, but rather, Go at once. ³⁷ Therefore, the view of the commentator is the most accurate.

CHAPTER THREE

3. Nineveh was an enormously large city... 38 It is because of divine providence that it achieved greatness and numerous inhabitants.

A three days' walk. It is not stating the measure of the city's length, but rather, if someone desired to go about in all of it and proclaim in all of its streets, it would take three days to go about in all of it, and he would know how big it is.

- 4. The Septuagint has, And proclaimed: Three days more and Nineveh shall be overthrown. ³⁹ When he had completed one day's walk in it, he began to proclaim. For they did not simply believe this foreigner who was making a proclamation, but signs appeared in support of his proclamation; ⁴¹ tempest-tossed wind and earthquakes and thunder and lightning. And with their cessation, Jonah and the Ninevites understood that they had obtained mercy from God and were saved from the overthrowing of their city. ⁴²
- 9. Who knows but that God may turn. Observe their faith and trust in God, since the prophet had threatened them without setting any condition for it. 43 They were defiant and did not despair. Who knows but that [God] 44 may turn and be merciful to us. There are those, including the commentator, 45 who claim that he [Jonah] appended to the threat of the overthrowing of the city also some hope for them, that if they repent, they would be redeemed. However,

this is not likely, considering the fact that the Ninevites said questioningly, Who knows but that God may turn? And also considering the fact that it hurt Jonah, since he was found to be false in connection with them. For while he was threatening them with punishment, God was reversing it and showing mercy to them. And from the fact that Jonah said to God. For I know that You are a compassionate God... reversing punishment (Jon. 4:2). (Or, repenting of punishment, according to the Septuagint. 46) It is clear from these [words] that God absolutely 47 commanded him to proclaim the overthrowing of the city. Furthermore, one of the reasons for his flight was that he knew that his mission and proclamation were superfluous, since in any case He would overthrow the city. And it would be presumptuous of him to add on [to the proclamation anything suggesting] their redemption would follow repentence, since it was decreed by God. 48 Therefore, since he was tempest-tossed in these uncertainties, he took refuge in flight.

CHAPTER FOUR

- 4. Are you that deeply grieved? Shamingly He rebuked the prophet because he did not welcome penitents.
- 5. He went and sat outside the city, 49 waiting, perchance he might see something happening, like a portion of it [Nineveh] being overthrown, or [at least] a wall collapsing.
- 6. God commanded a gourd. Just as [He had commanded] the whale. And it arose luxuriantly and gloriously and provided shade.

Jonah was glad and rejoiced greatly in it, ⁵⁰ as if in a great thing. Notice his tendency to simplicity. It grieved him greatly because the words of his prophecy were not brought to fulfillment and, on the other hand, he was very glad because of an insignificant plant. It is easy for a childish mind to turn so quickly to sadness or joy. It seems, then, that God made the gourd very lovable to Jonah in order that by means of the analogy He could rebuke him concerning the Ninevites. ⁵¹ For he rightly deemed them worthy of mercy.

8. The sun beat down on his head... and he became faint.

He begged for death. This indicates that it [the heat]

was unusual, or [that] this sultry heat was by chance.

Rather, God directed the rays of the sun so that its heat did not scatter, but all of its blaze was let loose suddenly and powerfully, making him boil.

11. Who do not know their right hand... Infants who had not yet learnt the difference between good and evil, that is to say, who were innocent of wrong doing, nor defiled by sin.

And many cattle. Even these deserved to be saved along with the infants, for, like them, they were innocent of wrong doing.

These [things] which took place in connection with Jonah are very amazing. Whereas, in every one of the prophets, those [things] which were to be fulfilled in the economy of our Savior are symbolically indicated, we find them, however, manifestly present in Jonah, 53 not by words, but through deed. As our Savior said, An evil and adulterous generation seeks for a sign, but no sign...(Matt. 12:39). 54

It is clear that Jonah described only a part of the prefiguring of those [events] which were to take place in connection with the Ninevites from the fact that those who now converted at his word, a short time later, made war with God and with His people, etc. 55, 56

When Jonah returned from Nineveh, he took his mother and dwelt in Tyre which was gentile. He thought, Thus, I will avoid my disgrace since I lied concerning the Ninevites, etc. 57

NOTES TO ISHODADH OF MERV'S COMMENTARY

- 1. אותמא. Literally seal. The book of Jonah is the seal of biblical prophecies, meaning the ultimate, the highest form. Much as Muhammed is the seal of the prophets, בוים וلانبياء.
- 2. The assumption underlying typological exeges is is that there is a correspondence between the Old and the New Testaments owing to their both being of divine origin. J.N.D. Kelly states in *Early Christian Doctrines*, (p.71):

The typologist took history seriously; it was the scene of the progressive unfolding of God's consistent redemptive purpose. Hence he assumed that, from the creation to the judgement, the same unwavering plan could be discerned in the sacred story, the earlier stages being shadows or, to vary the metaphor, preliminary sketches of the later. Christ and His Church were the climax; and since in all His dealings with mankind God was leading up to the Christian revelation, it was reasonable to discover pointers to it in the great experiences of His chosen people.

- 3. See Matthew 12:40. See also the volume on St. Matthew in *The International Critical Commentary*, pp.138-139.
- 4. See Matthew 12:38-39 (and Luke 11:29), Then some of the scribes and Pharisees said to him, Teacher, we wish to see a sign from you. But he answered them, An evil and adulterous generation seeks for a sign; but no sign shall be given to it except the sign of the prophet Jonah. The acceptance, by the Ninevites of Jonah's word without any signs also is to the disgrace of the Jews in light of this passage.
- 5. ביתיותא intimacy. This is an abstract noun from the word ביתי, belonging to the household. Above, Ishodadh used the word הביתיא one who participates in this special relationship. One also finds this usage in Islam, וهل البيت.
 - 6. The purposes of his mission as given above.
- 7. Jonah fled because he realized the negative implications of his mission for Israel; 1) It implied that the Gentiles would supplant Israel as the divine favorite, and 2) The acceptance of Jonah's prophetic mission by the Gentiles implied a rebuke of Israel for their rejection of the prophets.

הגוים שלא נתתי להם חקים ומשפטים בעת שאני, חי See Tanhuma, VaYikra, הגוים שלא נתתי להם חקים ומשפטים בעת שאני אני שולח גוור עליהם גורה והם יודעים מיד הם שבים וישראל לא כן שבכל עת אני שולח

להם נביאי והם קשה ערף ולפיכך ויהי קצף-גדול.

8. And he could therefore flee from God.

- 9. See Mekilta p.3 and Mekilta d'Rabbi Simon b. Jochai p.5.
- 10. In order to flee from receiving the prophecy. See Mekilta p.3, אלא אמר יונה אלך לי בחוצה לארץ מקום שאין שכינה נגלית...
- 11. See I Kings ch.17. See *The Lives of the Prophets*. Also, see Pirke d'Rabbi Eliezer ch.33, T.J. Sanhedrin 5, 55a, Gen. Rabbah XCVIII, 11, Midrash Tehillim (Buber edition) p.220.
- 12. See the *Lives of the Prophets*, where it is clear from the context that this refers to Elijah and not to Jonah.
- 13. See The Lives of the Prophets, where it says, צבא הוא גיר דנחוא

 He wished to revive him in order to show him that he is not able to flee from God.
 - 14. See Judges 4:5.
- 15. Jonah was the son... date-palm of Deborah. See *The Lives of the Prophets*, Appendix I. Also, see St. Ephraem's commentary, note 2.
 - 16. Referring to the episode in I Kings ch.17.
 - 17. Referring to the episode with the fish.
 - 18. Referring to his death at the end of his life.
- 19. A Greek rendering of the name Ashurbanipal, see *The Cambridge Ancient History*, Vol. III, part 3, p.21. It is curious to note the tradition found in the Yalkut to Jonah and in Midrash Jonah, p.100, tradition found in the Yalkut to Jonah and in Midrash Jonah, p.100, אונציקלופר מלך בינוה That אלנפר מלך בינוה of Ashurbanipal, see 481, אנציקלופדיה מקראית כרך א' עמי.
- 20. This information can be found in the edition of *The Lives* found in the translation by Isaac Hall, *Journal of the S.B.L.E.*, 1887, p.33. Also, see Chabot, Vol. IV, p.45 and Vol. I, p.77.
 - 21. Based on Kings 15:19.
- 22. Pul and Tiglath-pileser refer to the same person. Assyrian kings who also ruled over Babylonia often possessed two names, one as king of Assyria and one as king of Babylonia. Tiglath-pileser was known as Pul in Babylonia. It seems that in the Bible, too, they were incorrectly identified as two separate kings. For the occurences of these names in the Bible see II Kings 15:19,29; 16:7,10; I Chron. 5:26.
 - 23. The Syriac has, ספינתא מן תרשיש. The Hebrew is, אני תרשיש.
 - 24. I Kings 10:22 has, ... gold and silver, ivory, apes, and peacocks.
- 25. This verse serves as a proof that Tarshish was very distant from Jerusalem, since the ships came only once every three years.

- 26. Theodore of Mopsuestia. See Hans Norbert Sprenger, *Theodori Mopsuesteni Commentarius in XII Prophetas*, p.55.
- 27. Compare Pirke d'Rabbi Eliezer ch.10, ויונה בצרת נפשו נרדם ויִישן
- 28. The statement that Jonah went to sleep is in verse 5 and follows the report that there was a storm. Ishodadh takes, יונן דין נחת לה to mean, Jonah had gone down (after boarding the ship).
- 29. Compare Pirke d'Rabbi Eliezer ch.10, ודרך כל האניות עוברות ושבות בשלום בשתיקות הים והאניה שירד בה יונה היתה בצרה גדולה...
- 30. The Hebrew is, כי ידעו האנשים כי-מלפני יהוה הוא ברח כי הגיד להם The Peshitta takes the כי as when instead of because and has it as a subordinate clause in verse 11. ... לה מנא נעבד לך...
 - 31. They did not make the sacrifice on the boat. Compare the Targum.
 - 32. Based on verse 9.
- 33. Since the prayer is stated largely in the past tense, In my trouble I called to the Lord and He answered me, some explanation showing that the prayer was said while Jonah was still in the fish is required. Ishodadh says that it is a prophecy. He says further down, as if he knew spiritually that He would bring him out. Compare Ibn Ezra's comment, Now, notice that every prayer or blessing of a prophet is in the spirit of prophecy.
 - 34. The Septuagint has a jussive (optative).
- 35. Balad could be etymologically related to Palat since the $\mathcal B$ and the $\mathcal P$ can interchange, and the $\mathcal D$ and the $\mathcal T$ also.
 - 36. This does not appear in Theodore.
 - 37. Indicating that he still had to travel in order to reach Nineveh.
 - עיר גדולה לאלהים .38
- 39. The Hebrew and the Peshitta have, Forty days more and Nineveh shall be overthrown.
- 40. This contradicts the earlier statement that they were persuaded by Jonah's utterance without any signs.
- 41. Perhaps he did not begin to proclaim until after one day in order to allow for the signs to appear first.
 - 42. Compare St. Ephraem's The Repentence of Nineveh, p.87, lines 28-39:

Jonah stood afar off, And feared lest he should be a deceiver, For the earthquake and the trembling ceased. At the moment when hope was cut off, The good news of mercy were afforded, For they looked upon a token of grace. By this sign they were made glad That the earth ceased from quaking; The lightnings and thunders became silent, The ear and the eye were refreshed. The Good, who had looked upon their tears, Had pity on their lives

See also, p.88, lines 60-67.

- 43. He left them no reason to hope or to think that if they repented, they would be saved.
- 44. The word ${\it God}$ is missing from this quotation even though he had correctly quoted it above.
 - 45. This does not seem to be the view of Theodore.
- 46. The Hebrew here is ונחם. The Septuagint is in agreement. However, the Peshitta has ומחיב מימריה מלאיתאה בישתא, Note the Targum, ומחיב מימריה מלאיתאה
 - 47. Without any suggestion of hope.
- 48. The view that Jonah's proclamation included something to the effect that if the Ninevites repented, they would be redeemed, is countered by five arguments: 1) The question, Who knows but that God may turn? indicates that they had no knowledge that this was the case, but were only hoping so. 2) Jonah was disturbed by the fact that his proclamation proved false. If it had included a condition for their release from it, then he would not have been false. 3) Given Jonah's statement, For I know that You are a compassionate God... reversing punishment, he could not have been surprised by the renouncing of the punishment unless the original decree told him by God was absolutely unequivocal. 4) One of the reason's for his flight was the realization that his mission was pointless since he knew the unequivocal nature of the decree. 5) Jonah would not have added anything to God's decree.
 - 49. A paraphrase.
 - 50. A paraphrase.
- 51. Ishodadh is bothered by the fact that the analogy between Jonah's grief over the loss of the gourd and God's grief over the destruction of Nineveh seems inadequate. How could Jonah possibly be so moved by the growth of this gourd? Only a child could be moved to happiness by such a trivial thing after having suffered depression because of something of great importance. He concludes that apparently God intervened to make the gourd have such an effect on Jonah.

- 52. מדברנותא J. Payne Smith, A Compendious Syriac Dictionary, p.252, states, Often used of our Lord's whole doings with mankind esp. His incarnation and life on earth...
- 53. The distinction is between רדנאית symbolically, and מבהקאית manifestly. The point is that Jonah makes explicit what is only indicated through symbolic references in the other prophets.
- 54. The rest of the verse (including verse 40) is, ...shall be given to it except the sign of the prophet Jonah. For as Jonah was three days and three nights in the belly of the whale, so will the Son of man be three days and three nights in the heart of the earth.
 - 55. Referring to the invasion of Pul. See above.
- 56. The point is that the Book of Jonah does not inform us as to the fate of the Ninevites in subsequent times. Compare Pirke d'Rabbi Eliezer ch. 43, ארבעים שנה האריך להם אפו, כנגד ארבעים יום ששלח את יונה לנינוה. ולאחר ארבעים שנה האריך להם אפו, כנגד ארבעים יום ששלח את יונה לנינוה. בשאול תחתית...
 - 57. See The Lives of the Prophets and also St. Ephraem's commentary.

BIBLIOGRAPHY

ENGLISH

- Willoughby C. Allen. A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel Ancording to Matthew. The International Critical Commentary. New York, Charles Scribner's Sons, 1907.
- Joseph Simonius Assemanus, ed. Bibliotheca Orientalis. Rome, 1719.
- Wilhelm Bacher. Abraham Ibn Esra als Grammatiker. 1882. Reprint. New York, Arno Press, 1980.
- Julius Bewer. A Critical and Exegetical Commentary on Jonah. The International Critical Commentary. New York, Charles Scribner's Sons, 1912.
- Biblia Hebraica. Vol. III. Venice, Daniel Bomberg, 1524-25.
- Elias Bickerman. Four Strange Books of the Bible. New York, Schocken Books, 1967.
- Elias Bickerman. "Les Deux Erreurs du Prophete Jonas" (Revue D'histoire XLV). Paris, 1965.
- Philip Birnbaum. The Arabic Commentary of Yeset Ben 'Ali the Karaite on the Book of Hosea. Philadelphia, The Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1942.
- William G. Braude and Israel J. Kapstein, trans. *Pesikta de Rab Kahana*. Philadelphia, The Jewish Publication Society, 1975.
- Ernest A. Wallis Budge, ed. and trans. The Book of the Bee. Oxford, Clarendon Press, 1886.
- The Cambridge Ancient History. Second edition. Cambridge, Cambridge University Press, 1982.
- J. B. Chabot, ed. Chronique de Michel le Syrien Patriarche Jacobite d'Antioche. Bruxelles, Culture et Civilisation, 1963.
- James Charlesworth. The Pseudopigrapha and Modern Research with a Supplement. Chico, Scholars Press, 1981.
- William Chomsky. David Kimhi's Hebrew Grammar (Mikhlol). New York, Bloch Publishing Co., 1952.
- Mitchell J. Dahood. Psalms 1-50. Anchor Bible Series, Vol. 16. Garden City, Doubleday, 1966.

- S. R. Driver. An Introduction to the Literature of the Old Testament. Edinburgh, T. & T. Clark, 1961.
- Yves-Marie Duval. Le Livre de Jonah dans la Littérature Chrétienne Grecque et Latine. Paris, Etudes Augustiniennes, 1973.
- Encyclopedia Judaica. Jerusalem, Keter Publishing House, 1971.
- Ephraem Syrus, Saint. The Repentence of Nineveh. Translated by Henry Burgess. London, R. B. Blacader, 1853.
- Ephraem Syrus, Saint. Sancti Ephraem Syri Hymni et Sermones. Vol. III. Edited and translated by Thomas Josephus Lamy. Mechliniae, 1886.
- Gerald Friedlander, trans. Pirke de Rabbi Eliezer. 1916. Reprint. New York, Hermon Press, 1970.
- M. Friedlander. Ibn Ezra Literature. Essays on the Writings of Abraham Ibn Ezra. London, Trubner & Co., 1877.
- D. Gerson. "Die Commentarien des Ephraem Syrus im Verhaltiniss zur judischen Exegese" (Monatsschrift für Geshichte und Wissenschaft des Judenthums). Breslau, 1868.
- Louis Ginzberg. Die Haggada bei den Kirchenvatern und in der apokryphischen Litteratur. Berlin, S. Calvary & Co., 1900.
- Louis Ginzberg. The Legends of the Jews. Vols. IV and VI. Reprint. Philadelphia, The Jewish Publication Society, 1968.
- H. Gratz. "Hagadische Elemente bei den Kirchenvatern" (Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judenthums). Leipzig, 1854.
- Isaac H. Hall. "The Lives of the Prophets" (Journal of the Society of Biblical Literature and Exegesis). Boston, 1887.
- D. Hoffmann, ed. Mekilta de Rabbi Simon b. Jochai. Frankfurt a. M., J. Kauffmann, 1905.
- Abraham Ibn Ezra. The Commentary of Ibn Ezra on Isaiah. Vol. I. Translated by M. Friedlander. London, N. Trubner & Co., 1873.
- Abraham Ibn Ezra. Sefer Sahot De Abraham Ibn Ezra. Edited and translated by Carlos Del Valle Rodriguez. Salamanca, Universidad Pontificia, 1977.
- The Interpreter's Dictionary of the Bible. Supplementary Volume. Nashville, Abingdon Press, 1962.
- Ishodadh of Merv. Commentaire d'Isodad de Merv sur l'Ancien Testament. IV. Isaie et les Douze. Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium Vol. 303. Edited by by Ceslas Van Den Eynde. Louvain, Secrétariat du CorpusSCO, 1969.

- Ishodadh of Merv. Commentaire d'Isodad de Merv sur l'Ancien Testament. IV. Isaie et les Douze. Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium Vol. 304. Translated by Ceslas Van Den Eynde. Louvain, Secrétariat du CorpusSCO, 1969.
- Ishodadh of Merv. Isodadh's Stellung in der Auslegungeschichte des Alten Testamentes. Edited and translated by G. Diettrich. Giessen, J. Ricker'sche Verlagsbuchhandlung, 1902.
- The Jewish Encyclopedia. New York, Funk and Wagnalls Co., 1901-1907.
- M. M. Kalisch. Bible Studies. Part II. The Book of Jonah. London, Long-mans, Green and Co., 1878.
- J. N. D. Kelly. Early Christian Doctrines. Revised edition. San Francisco, Harper & Row, 1978.
- Otto Komlos. "Jonah Legends" (Etudes Orientales à la Mémoire de Paul Hirschler). Budapest, 1950.
- S. Krauss. "The Jews in the Works of the Church Fathers" (Jewish Quarterly Review VI). London, 1894.
- Caesar Lengerke. De Ephraemi Syri Arte Hermeneutica Liber. Regimontii Prussorum, 1831.
- Johanne Leusden, ed. *Jonas Illustratus*. Trajecti ad Rhenum, Gisberti a Zyll & Theodori ab Ackersdyck, 1656.
- Eberhard Nestle. Syriac Grammar with Bibliography, Chrestomathy and Glossary. Translated by R. S. Kennedy. Berlin, H. Reuther's Verlagsbuchhandlung, 1889.
- New Catholic Encyclopedia. Washington, D.C., The Catholic University of America, 1967.
- Harry M. Orlinsky. Essays in Biblical Culture and Bible Translation. New York, KTAV Publishing House, 1974.
- Samuel Poznanski. Mose B. Samuel Hakkohen Ibn Chiquitilla nebst den Fragmenten seiner Schriften. Leipzig, J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung, 1895.
- Saadia Gaon. The Book of Beliefs and Opinions. Translated by Samuel Rosenblatt. New Haven, Yale University Press, 1948.
- J. B. Segal. Edessa 'The Blessed City'. Oxford, The Clarendon Press, 1970.
- Hans Norbert Sprenger, ed. Theodori Mopsuesteni Commentarius in XII Prophetas. Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1977.
- Hermann L. Strack and Paul Billerbeck. Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch. Vol. I. Munchen, C. H. Beck, 1922.

- Frank Talmage. "David Kimhi and the Rationalist Tradition" (Hebrew Union College Annual XXXIX). Cincinnati, 1968.
- Frank Talmage. "David Kimhi and the Rationalist Tradition II: Literary Sources" (Studies in Jewish Bibliography, History and Literature in honor of I. Edward Kiev). New York, KTAV Publishing House, 1971.
- Frank Talmage. David Kimhi: The Man and His Commentaries. Cambridge, Harvard University Press, 1975.
- Frank Talmage. "R. David Kimhi as Polemicist" (Hebrew Union College Annual XXXVIII). Cincinnati, 1967.
- Charles Cutler Torrey, ed. and trans. The Lives of the Prophets. Philadelphia, Society of Biblical Literature and Exegesis, 1946.
- Herbert C. Zafren. "Bible Editions, Bible Study and the Early History of Hebrew Printing" (Eretz Israel 16). Jerusalem, 1982.

BIBLIOGRAPHY

HEBREW

- יונה אבן גינאח. ספר הרקמה (בתרגום עברי) מהדי מ. וילנסקי, מהדורה שנייה. ירושלים, הוצאת האקדמיה ללשון העברית, 1964.
- יונה אבן גינאח. *ספר השרשים* (בתרגום עברי). מהדי בנימין זאב באכער. ברלין, צבי הירש ב"ר יצחק איטצקאווסקי, 1896.
 - אברהם אבן עזרא. *פירושי התורה לרבינו אברהם אבן עזרא*. מהד' אשר וייזר. ירושלים, מוסד הרב קוק, 1977.
 - אפרים א. אורבך. "תשובת אנשי נינוה והויכות היהודי-נוצרי" (תרביץ 20). ירושלים, 1949.,
 - אנציקלופדיה מקראית. ירושלים, מוסד ביאליק, 82-1950.
 - .1835? ,Eupatoria .A. ben S. Firkovich 'יעקב בן ראובן. ספר העשר. מהד'
 - יהודה הלוי. ספר הכוזרי (בתרגום עברי): ניו יורק, הוצאת אום, 1946.
 - אברהם אליהו הרכבי. זכרון לראשונים. מחברת חמישית זכרון הגאון רב סעדיה אלפיומי וספריו. ס"ט פטרבורג, חברת מקיצי נרדמים.
- יהודה חיוגי. ספרי דקדוק (בתרגום עברי), מהדי ליב דוקעס. פראנקפורט אם מיין, ילקוט שמעוני, ירושלים, חש"ך.
 - אהרון יעללינעק. בית המדרש. כרך א'. לפסיא, בדפוס ובהוצאת פריעדריך ניעס, 1853.
 - ספר מדרש רבה. ניו יורק, יצא לאור ע"י ר' יהושע אלי' גראססמאן, תשל"א.
 - מדרש תחילים. המהדי שלמה באבער. ווילנא, בדפוס והוצאת האלמנה והאחים ראם, 1891.
 - מדרש תנחומא. ירושלים, הוצאת ספרים אשכול, 1971.
 - רבינו משה בן מיימון, ספר מורה נבוכים (בתרגום עברי) ניו יורק, הוצאת אום, 1946.
 - מכילתא דרבי ישמעאל. מהדי חיים שאול האראוויט? וישראל אברהם רבין. מהדורה שנייה. ירושלים, ספרי ואהרמן, 1970.
 - מקראות גדולות. ירושלים, הוצאת שוקן, 1958...
 - נביאים אחרונים עים פירוש ר' דוד קמחי. Soncino, נביאים

רבינו נתן בר רבינו יחיאל. הערור. פראג , 1819.

garati talah ereste gi jangtang t

סדר אליהו רבה וסדר אליהו זוטא (תנא דבי אליהו). מהדי מאיר איש שלום. הדפסה שלישית. ירושלים, ספרי ואהרמן, 1969.

סעדיה גאון בן יוסף הפיומי. *תרגום חמשה חומשי תורה בלשון ערבית.* מהד" יוסף דירינבורג. פאריס, בבית האדון ארנסט לרו, 1893.

פסיקתא דרב כהנא. מהדי שלמה באבער. מקיצי נרדמים, תרכייחי

פרקי דבי אליעזר. ווארשא, בדפוס צבי יעקב באמבערג, תרי"ב.

חיים זאב קאפוטא. ספר אור לנתיבה. לבוב, בית הדפוס של חיים ראהאטין, 1897.

ש. קליין. יעל הספר Vitae Prophetarum 'ספר קלוזגר), חל-אביב, תרצ"ז.

דוד קמחי. *ספר מכלול*. מהד' יצחק בן אהרן ריטטענבערג. ליק, ר' צבי הירש פעטצאלל, 1862.

דוד קמחי. *הפירוש השלם על מתהילים.* המהדי אברהם דרום. ירושלים, מוסד הרב קוק, 1967:

דוד קמחי. *פירושי רבי דרך קמחי על התררה*. מהד' הרב משה קמלהר. ירושלים מוסד הרב קוק, 1970.

ששה סדרי משנה. ירושלים, הוצאת הספרים אשכול, תשלייה.

תלמוד בבלי. ניו יורק, הוצאת אוצר הספרים , 1957.

תלמוד ירושלמי. קראטאשין, תשכ"ו.

APPENDIX I: The Lives of the Prophets.

The text from Nestle's Syriac Grammar and an English translation.

مەدىم.

השהימם מבן אובא המהישה שמי שונה حديده على يد حديده وستعم عمدور وعد נד נבאה האל לשנ כן פסכא הנסנא. הבד אול لسم معنى خلن خلن دسنده ملى ودن 140 لمحمدة دعة مدمة مدمة مدرية. אלבו מחא ביו המבוא מבבו אנא שמה, בלל سممه، سم ملی دنم دد نحدم لصم 245 Khra sisa . Ksir 12 Kisa risa . sur? onsem birelby ex citio. In six esem mon rumon ex enilm. neiem aleim en. محر حمة وحدم مصحم مراحم حر حدم حقوم משו דמשוז יוש מסה משירים ימשורים الله معدد الدنام مر مام ملمه الممر مر 250 כאו בפנא האלא לאובא המחחדת. חבק כאו rendy see exoins acia of the elafs. ההכחוא. חבובו כאובא השבוו. חבום האחבו בבבילא המנו. המסא מסא הינא הצבלא עד حده شمه الله همه المعدد منهد عنه حلاوود moista act elia nich. ron ring remen Lux viersus aire soles. oes ring حمونعلع حلسم عندمه دنه مديدهم عدمه لهزمه حمندله مله. Jonah was from the land of Quryatim, a city adjacent to the heathen city Ekron, which is by the sea. And he was spewn out of the mouth of the fish. And after he had gone to Nineveh and returned, he did not remain in his country, rather he took his mother and dwelt in Sherub, the region of Tyre and Sidon. He said, Thus I will avoid my disgrace, since I lied when I prophesied against the great city of Nineveh.

Elijah was now rebuking the House of Ahab, and since he had proclaimed a famine on the land, he fled. He came and found the widow with her son, for it was not possible for him to stay with the uncircumcised. And he blessed her and her son, Jonah. And after he died, God raised him up from among the dead through Elijah. He wanted to show him that he is not able to flee from God. After the famine, he came to the land of Judah. And after his mother died, on the way, he buried her alongside the date-palm of Deborah. He dwelt in the land of Seir. When he died, he was buried in the tomb of Kenaz, who was a judge of a tribe during the time when there was no king.

And he gave a sign to Jerusalem and to the whole country, that when they see a stone suddenly crying out, the end would be near. And when they see all the Gentiles in Jerusalem, the whole city would be destroyed to the ground.

APPENDIX II: The texts upon which the translations were based.

בי. מדבר לימר כאמר מתחים כוסכן ימתו כל הנוס יולש כמו ולניקדם ונומם בליכה לא מהוא חבר בית דיסו אמר כאחר מתו הגוים ומש כתו ולניקדם ונומם בליכה לא מהוא חבר בית דיסו אמר כאחר מתו הגוים ומש הרו הריקדם כן ימים כל הר כפוי ולהר כיון. כל הגים היו כלא היו ואין פלוט להם אבל בהר ביון תהיה פלוטה אמר יכת זה לשתר ורבי מסה אמר על ימי חוקיהוו רבי מכה אמר כל בית פרי והיה. ובית יוכף. הטכם בפול והזכיר יוסף בינר יכין בויוסף: יורפו. אנסי היגב מסמקים או נגב ארץ יפראל והיומם ם בפכלה כמו בכרבה בהר ובפכלה וכנב וכיחן ירם אקהגלם משבר לירדן י ובלתי אמר ה' מסה הבלת שהחלו לבלת ור' מר שם אמר כיהחל כמו ויאבל חיל וחומה והטשב בי ירושם המדינה ההרב פסקוכה גם הטורהים

רשונ

כאשר שתיתם כל הר קדשי. כמה דחדיתון על מחת טורא ד דתקדמיו ולשי התרנותו רבתלכמון לפון מהומה ופממון וט רוף רעת ואיםטורדיםון בלעלי חת תורפיהם . נכפי במתיא רהוו תחסמין להון ז והיכודבר כיפי יירבר. תרד מיבקב והאכד סריד ונו י , וירםו הנגבי ישראל מהיו יוםכן בררומה סל ארץ יםרהל ירפו את הר כמו שהוא במבר דרום ובניהפפלה ירפו את ארץ פלפתים ואת הר אפרו ואת הר פוחרון ובגיתן את הגלשר - זכניתנמה מהיתה ארן בלשר פלהם יכפטו להם מ מהלחה לגבולותיה של חרץ ישר במורחה: ובלותהחל הוה: תירצם יונחן עמא הדין: החל לפון חיל כתו ויכא ירופליתה בחיל כבר דרב מקה חלא מוח י חסר אר ויט שר לפר'החל הזח בלות הביא הזה: לכבייםראל אמר כנשים שר ברפת. גלות אמר הוא מכני ימראל מגלו תו הפבנרם לארן כנערים עד ברפתו וגלות ירומלם אפר בספרד - פהם מבנייהודה אפר בלו לבערד הסירסו אתערי ח הנגב מבדרומה פל ארץ יפראל ואומרים הפוקרים ברפת הוא המלכות פקורון פרכנו בלפון בפרר תרגם יונתן אכתפיא: ובלני פרי ופראל תופיכים בהר ביון: לפכוט את הרעמו. ליפרעמהר עסו אסר עשו ליסר לספט יום שיביר בלבו ו והיתח ליו המלוכה. לימרך סאין

כפר יונהי

עליה • קריאתיולברות תרפיפה. ים מחייב את יפראל פאין טומעים לרברי הגביאים: ויתן

ַ סַלְכוּתָא דַיַי עָל כָּל יַתְבֵּי אַרְעָא וּ

מלכותו סלימה שר סיפרע מעסו

הרשע הרעפו ית כרכא רבא

דעמו היא רומי ב

ססתה תרסים והוא בחוצ לארץ אתר אברת לי הים פאין פכינת פורה בחובה לארץ את לו הקבה חייך ים לי פלוחי כיול בך לפלוח אחריך ולהטאך מסט משל לעכר כהן סברת מן רבו וככנם לבית הקברות אמר לו רבו ים לי עברים כיובא בך לפלוח אחריך ולהטאך מסס ומח ראה יונח סלא רבה ללך אל כיכוח אתר ח הנים קרובי תמוכה הם אם ת להם ותמו תמובה נתבחתו ת

אָרַי פָּבָא רַתַּדִיתון עַל פַנַית טורָא דקורשי ישראו כל עַסְבַּנִים בַם בַּבָּשׁיי ישׁרובל הָנויַםרובֵיר ושרתוולער פורעטתרון תריבא וישתון וִיכְתַּלְעִפון וִיהוּן כְרְלָא הֵוּוּ וּ זּבְטורַאַרְצִיון חַהַי סְשָׁוַבְתַּאַוִיהון קרישיון ויחסנון רבית ניכסיעססי דַהַוו פַּחַכְנִין לְהוֹן: וְהוֹן דְבֵּית יַעַקֹב חַקִיפִין כְאַשָּׁחָא וַדְבִיתיוֹכֶף חַסִינִין כְּשַׁלְהוֹבִיתָא וְרבִידת עשַׁר תלשיו כפשיאושלטון בחון ד וַיִקְטְלוֹנונון וַלָא יְהַי שֵׁיוַבָא לְבֵית עשו אַרוני גויר בּן וויַרְבְּנוֹ וּהָבִי ַדַרופָ*י*א יַרו כִּרְכָּיה דְעִשְׂוּ וְיַרְיבִי שָבַילָתָאַי ירו אַרְעָאַ־ בַּלְשְׁהָּצֵיי וותסנון ורו קירוי אינינים וורו קירוי שפרון ורבית בניפן יתיתבי. אַרְעָא גַּלְעָר וּ וְגָלות עַפָּא הַרַין דבני ישיראל דבארעא כנענאי עד צַרְפָת וְגָלוֹת יִרוּשְׁלֵם רְבִּכְפַּסְיֵא יַחָסָנון יַת קּיְרְוַי אַרְעָא דָרוֹפָא וּ וֹוֹסְלוּוֹ כְּהֵּוֹוֹבִיוֹ בִפוּוֹרָא וְבִּיוּוֹן ע לְסִבֵּן יַת בְּרַבָּא דְעָשָׁוֹ וְהָרְתְגְּלִי

> לעום ובוגע פון קָרָם וְיַ עִם יונָר־זּ

בר צַּטְהַי לְבֵיסָר ו ... קום אַזִּיל ַלְנִינְוָה קַרָתָא רַבְּתָא וָאִתְנ<u>ְבֵּי</u>עֲלָה אָרֵי כִּלִיבָת בִישָּׁתְהוֹן קַרַבָּיוּ

וֹלם מנע לְסַׁאָרַם לְיִסָּא סוֹלֵנִם רְאִתְּיבִּי בְּחִּכָּא דְוֹי ולנותו לָיפוּ נְצִּהְפֹּנו צִּלְפָּצוּ בּאַנֹרָאם לְיַפֹּא

וכת יוכף ב'וסים' והתתלפן אחה לשבעה חלקם דיחשעי ובית יוכף להבה: את שדהב'וכים האם את שדה בקנתן ירשו הנכאת דר עשוי דות ד'נ לבקוא מתחום וחל רש והתנר בו ברחבה וחל דש לרשת את - רחל וכלה וגלות וחל הזה לבמישראל י בחראה פתחי בנענים הגנענים ג בכריאה וסים וגלות

ביבאשר שתיתם על רור קרשי וָהַיִּוֹבְלָוֹאַהָיִנ: וֹבְהַרְצְיִון הַהָּיָה פָלֵיטָהוָהָיָהקָרָשׁוַיִרְשׁוֹבֵּית יֵעָקֹב אָת מִוּרָשִיהָם: וְהִיָּחֹבִית-יַעַלְבּאָש ניייינ ובית יופף להברה ובירת עשו לקש וַדֶּלְקוּ בָּהָסוַנֻצַּבָּלְוֹסוְלְא־יֵהְיָהְ שָׁרִיל לְבֵיח עַשַּׁובִי יְהוָהרְבֵּרוּ ַהַנְגָבאָרת־הַרעִשָּׁוּ וְהַשְּׁבְּלָּרוּה אַת־ פַלשְׁתִים נַיָּרְשׁוֹאַת שׁרָה אָפָּרִיכִּם וְאָת שְרָה שִׁכְרָון וּבִנְיִמְן אָת הַגִּלְעָר י וּנָּלָת בַּחָוֹל־נַחָּה לְבְנֵי יִשְׁרָאֵל ֹי אַשְר בנְעַנִים ער ער אַרְפָּרת וְגַּלְרֹיֹנ

יַרָשׁוֹאָת עָרַבְּסַבְּּקְרַיְּרָשׁוֹאָת בִּסְבָּּרִייָרַשׁוֹאָת עָרַיִי יַּהְיֹּיִי שׁוֹאָת עָרַיִי

וְעָלַוֹבְוּשִיעִים בַּהַרּציוּוֹן הַנְגָב: וְעָלַוּבְּוּשִיעִים בַּהַרציוּוֹן

לשְבָּט אָת־הַרעשָו וְהַיְתָה לִיהוַן־ה

הַמלוכה:

אָל־נִיְנַוָהָהָעִירהַגְּרוּלָהוּקְרָא עָלֵיהָ

בי־עַלְתָהַרָעָתָם לְבָּנֵיְ: וַיַּקְם יוֹנָה

לברח הרשישהםלפנייהור היהיה

יפורוים אַרא אַנוַרדוי בּאַרדו תַרשׁישׁ

ַדְבַּר־יִהָּוֹה אֲלֹ-יוִנָהְ בָּן<u>-</u>

אַכְתִילַאכרו קום לה

ספר יונה

לא נמלטוררך מכנים

סקובחלו חבר

כנכנים. פחכנותכי

גרוליכיארן אלממים

הם הכנעניים מברחו

מכנו בנייםרל בכוחם

אלהארן נסככה ב

צרפת היא פרנפים נ

ותרגם יוניתן כן עווש

סכרד אסכמיא חו

היא גלוח טיטום חאדי

הנבואה לשדר לא כ

כאפר אתר רבי מפת

כיאו נפורו מהבית

הראמת יובלו מומעי

הם פוכט יפר לפכום

המרירים בהרעמו

בגלו כררך והיה יו

םהוא לעתד ו

למלך פלכל הארץ ש

אז תהיה למס המלוכ"

הנביא הקבא בן על ירבנס בן יואם וכן כתוב הוא אמרדיבריו כד פכרו יונה בן אמת אמר מנת החפרי ים לתמוה איך יעלה כל לב חכם פדב הפם ומפפיו פיחפובלברות מפכיווהוא בידווהכל מלא כבורוואיך יתיב מורה פי המט והוא כ כתוב כי הוא הנכא והנחת חמר כי הוך חל ניכום וקרא עליה אחת ולא הזכיר זה הכתוב יכל די במו קראן לו ויאכל ל יוצים ים לחם וחמי חותר כי אין זה כמו זה כי אין עדם להזכיר אם אכל חם לא אכל אם לא ק קראו לו רק פנע בו יו

ורבר פתו וכור לם יונה מ'וח רבר הכם

וחכנע לפפחם יושבי הארץ! קום פ' לף וסים נבסר ותול הוה לבני ישראל. יחצורו בין ננענים • בירושע טיב ו ולכבן בספר דא בלפני יו חבקריא וסיב הכוכרים בלפנייי יוקסיונה לברח תרשיטח בלפט ב בפסוק - בי בלפטיי דוא בורח כי רביד׳ או ירונועצי הער דה - וכואת עליך קצף - ולא ובוע ראבון דרה י הרום בדונג נבכני כל אודית דנון כבכוסים התחבא האד ואשתו בפיי ואהה תעבדיך ידעתי בי טרם - ובל שאר קריא' דבוו בפני יי

למה היה בורח והוא אתר על כן קרמתי לברוח תרסיסה ושתה הנה ראינו סלא היה מסה רוצה ללכתבסלייות הכם להוציא כמו ואף כי יונה סילך להכיב אל גיכוה וכבה אתרו חבתנו פתבע כבור הבן. ופתה ארתוז לך כור ים שפה חרוזים בתולרתו בלי לתור וים פהוא ברי ליתור ובאכר יקבל כבה יוכל סלה לקבל ונקל הוה האחרון מן הראסון וכל היביאו לבר ממסה אחר עבור כבוד הסט על פניו נבואחכ כולם במראו" הסגם בחלום שלכן אתרתי של אברהם אבינוזה בגבואה של נסיון האלהים ולקח המאכלת ואזכונוטה לסתופתהרה וכאפר חיפסתי בבל המקרא לא מכאחן מלת בריחה רק רביקה על מלח פני כמו ומפניך אברח ויברח יפתח מפני אחיו וחנה לא מבאתי ביבואת יונה טברח מפני המם רק מלפני הפס וכתובחי ול אטר עמרתי לפניו והנה כל זמן מהוא מקבל הוא מלפני לפני הפס ובכה ויצאקץ מלפני יי על כן אחריו ומפניך אפחר כי פני הארמה לפנייי ושר כתוב לבוא בנקרת הגורים ובנקיקי הסלפים מפני פחד ויונתב לבוא פמהם חרםיםה תלפנית' והמטכולים יבינו קום נינוה בית תלכות אמור והיא היום חריבה וחכמי יםראל בארץ יון אומרי כי היא היקראת אודטיה ואנכי לא ידעתי וסתה לא ביוהו סיאתרעור ארבעים יום רק כיעלתה דעתם לפני והמפרס כי פחד סיקרא נכיא השקר בהנחם השם מהרעה לא רבר נכונה כי זאת הטכם לא אמר לו רק בפכם השניתכי שם כתוב את הקריאה אשר אני דובר ליך והוחשר תיום ושר איך יתרה הכביא פיהסם בפטר פחדו מיקראוהו אנפי כיכוה נביא הסקר ותהיחיקהו זה כילא ידור שההסובר כי אכסי ניכוה לא היוטפסים כי לחה שלח העם נביאו אליהם רק סיבובו אל העם ואם לא ישובתתקיים הבזירה עליהם ולולי שדבי זה באמת שאם ימובו אל הסם ינחם על הרעה והנה איך יקראוהו נביא הסקר והנכון מה שאמרו קרמונינו ולכי חרה לו שימלטו בבבור יםראל והנה מכאנו כתוב היתה שר גדולה לאלהים מהיו ירואים הסם מקרם והמפרס כי היתה שיר גדולה ויקרה בפיני הסם להסחית אין זה דרך הלמון כי בתוכתעדל נפסי בציני הסט ולא לסט והנה כתוב ללהים וכתוב כל הגוים כאין נגדו ולא יחום אם הם

רבים ופירו לאלחים כיהיו ירואים הסש הימים הקרמוסם רק עקה בימיונה החלו לעסות רע ולולי זה סהיו בתחילה אגסי הסש לא היה פולח נביאו אלוהם והגה ראבו סשבו תשובה גתורה אין כמוה ולא תמגא כתוב פשכרו מזבאות בפלים או גרש פסילים - והנה מזה כלמור סלא היו שכרי פיקוס - "וירך יפוי - אתר הגאון כי

נַיָהָן שְּבָרָה וַיֵרֶד בָה לָבִוֹא עְכַהָם

רות גרולה אל היסויתי סער גרול

בַיָּסְוְהָאָנִיָּהחִשְּׁבָה לְהִשְׁבֶר וּ

וַיִּירִיַתוּ הַפּלָחִים וַיַוֹעְקוֹיבִישׁ אָל־

ָבָאַנִיהֹאָל־הַיָּם לְהַקַל מֵעַלִיהַם רִיונַה

יַרָרֹאָל־יַרְבְּרַתַיִיהַסְבִּינָר־יַוְיִשְׁכָב

ווַלָּרָם וּוַיִּקְרָב אֶלִיוֹרָב הַחבֶּל וַוָּאבֶר

לו כַּרוּז־לָב נִרְהַם קום קַרָּצִּיא אָל־זּז

אַלהִיך אולִייִתְעָשַׁרוּ האֵלהִים לְנוּ

לכוֹוְנַפֵּילָה גורַלות וְנֵרְעָה בְשַׁלְּבֵיי

הָרָעָהְהָוֹאת לָנוֹוַיִּפְׁלוֹנְוֹרָלוֹת וִיפְּל

הַנוֹרֶל עַל־יונָה: יַיאבֶרָנאַלִיוּ

הָנְירָה־נָא לָנוּ בַאֲשַּׁר לֹמִי־הָרָעָר־י

הואת לנו כח פלאכתור וכאין תבוא

ָבָה אַרְצָׁבְוּאַי־בָּוָהַעָבּאָתַה : וַיִּאֹבֶּר

אַליהָם עַבָּרֵי אַנָבִי וָאַת יְהוַה אַלֹהַי

ַהַשָּׁבַּיִּים אֲנֵי יַרַּאַ־אָשָׁר־עַשְׁהאָר־זי

ַהַיָבוּנְאָת־הַיַּבּשָּׁה: וַוְיִרְאַוּהַגְּנִשִׁים

יָרָאָהגִרולָהויְאִכְרוֹאֵלְיִוֹבָּה־זִארת

ַעשֻיר<u>ַ, בִי־יָדְעַוהַאָנ</u>ָשִׁיםבִי בִּלְפַנֵי

יָהוָהֹקוא בֹרַחַבִּי הֹנִיד לַהֶּם: וַיְאבִּרָוּ

בעלינוביהים הולדוסערו ניאבר

וִישְׁתִק הַיָם בַעליכָס בי יורַע צּבְינִי

בַּיבשַלִיהַסָעַרהַגָּרול הַזָּה עַלִיכָּם :

וַיַחַתְרוּהָאִנָשִׁים להַשִּיבאָל הַיַבּשָה

עַליהָם: וַיָּקָרָאוֹאַל־יִהוָהוַיְאֹמְיֹנִי

׃בּג-אַתָּריִהוָהבָּאָעִרחָפַּאָתַעשָׁית,

האיש הוחואל חתן עלינו בסנקוא בישרא

ולאת יכלו ביהים הולה וסער

צַלְיוֹ בֵּרוֹ בַּצֶשְׁרוֹ לַדְרְוִישְׁחְקֹק הַנָם ניפון

אַליר חם שיאוני והטילני אל הים נייים

וְלֹאנאבֶוֹ: וַיָּאמֹרוֹאִישׁאַל־רַעהוֹ ייּיייּי

אַלהֵיוֹ וַיַטְלוֹ אַר־ג־הַבְלים אָשֵר יים

ותן שברה. לא כל שברה רקמה שהוא חייבליתן בחלקוי וי הטיל. השליך דרך משל והטשש שהשליכו מהיבשה עלכן לאיכלו להשיבאל היבשה כי לא היה זה רק במקום התחברות היסעם הנהר והוא סמוך אל הדבסה כי לשלם הוא קסה על הכפהות והעד שככה היה שאחר ותפליכני מצולה בלב ימים נהר יכובבניו והאנים חשבהי כתו ארץ בותחטאלייוראו המלחים. מצני הפפינה כמו מלחיך וחובלייך ויפת אמר כימלח היו מוליבים: אל ירכתי הכפינה הל אחת ירכתי הכפינה במוויקבר בערי גלשי ו מסכב ווררסי מכשי הים ותזעפו אולי לא כככס קורס זה בספינה יויקרב. רב החובל - הגדול : סהיוחובלי הוא מחיים החבלים הבלי החרץ

5 .5 .5

ורבי משה חמ'תבורת תחבולות: יתכסת. כמו אברו עסתומתיו וכתוחו בסתי כטל ב בצבור מזה המכער הוא כתו סכי חסבוטת כלל ופרט וכתוחו א

אלהים יחסוב ליו . די אתרון הא היו כי שם ספינות אחרות מוכלי לבחת חחת לברה ב בצרה כלכן אתרו לכו ונסילה בורלו׳יבשלתו בעבור תי וכתוהו על השל יויחתרוי התפר סבקפו לרפת מאיזה כם הואומאי זה ארץ מתחנבזר בליהם ת מהסמים מות לא רבר צכונה כי אם בזר הפם על כש אם לא הח בניר אחד מהם ם סעורעליו רק במקו אחר עם אחרים למח יפחרו האחרים כאילו יתשרבו על סגור עלוו לברו למות ומנהג רוב הארם לחיו ממלאכת ומלאכת הארם תורה על דברו ולמה נכנס ללכתלתקום אחר זים ארכות מרוב אנסיה טוט' וככח היום ירוב וואמריהמיב לחם פל האחרון סהו מבני עבר הנקראים סהם על אתולעבר הרחמון סהוא אביכל בניעבר ואין לו יראה רק מ מהמש שברח מלפניו והזכיר הפתי והארץ והים והטעל כי ארע כי חוא שמה ועל חכל ימסול וויראו. כנגר "מהמ הני וכא וואמרנ לו מה זאת והטשם איך עמית זה לכרוח. מלפני הפס כי הוא נילה כורו להם ז . ויאמרו - מה נפסה • והטעם תן לכו ככה מח

כצפה ויפתוק הים

כתו רשתחו וישתוקוי

ניאת ימתאוה ומבקם

למות ולא תסוב ניכות

' לשם ולא היה אומר

להם ככה לולי ספחע

. מפיהם בו ופליכוהו

ויחתרו . פירופו וכבר

י חתרו ומלת ויחתרו

דומים לחותרים:

בצבו סבבלי המסוטות

ויקראו. האמינו כולם

. במס הנכבר ומכו ל

דיכר כה מתחץ וסים דיכר באדרן אל הכובח. ותקרא אשה חבכה כן העיר. והיה כיקם הפלשתי בקרב הבלך על רפובח. אליו רב החובל: ונדעה הבקרא וספי הציאם אלינו ונדעה אוחם. יגישו ויגידו לנו. רגידו האותיות לאחור - מדעה בשלש הרעה הואת - מרעה התעליח דרכינו ופסל שיכה' וחד פלוגתא

ויתב אַגרָהוּטָדַת בַה לְפָוַל עִכְּהוּוּן תַרְשִׁישַׁהְמָלְפַנְיִיְהוָהִוּ זְיִהֹנָה הַטִיל וושמת בְישָא פְּן קָנִם דְאָרְוּבֵּי בִשְׁפָּבּם דַיָּיוּ נַיָּי אָרִים רווַתַרבעל נַפָּא וְחַנֶּח נַּחְשׁוֹל רַב בְנִיפָּגֹא וְאִיּלְבָּא בַעיא לְאָחַבָּרָאוּ וּרְחִילוּ כַבְּנַיֵא ובעו גבר סו דחלתיה וחזו אברי קירו ברון גרוף ורסו ירו סנידם דבאלפא ליפור לאַקלים כנהון וְיוֹנָה נָחִיח לְאַרְעִיח שִׁדָא דְאָלְבָּא ושכיבורסור ז וקרב לנתיה רב בַפָּנֵנִיאַ וְאַסַר לֵיח כָּשׁאַ צַּתְּרְסוֹךְ

קום צַּלִי קַרָם אֶלָהֶרְ טָאָט יהַרַּ חִים בון קרם יי עלנא ולא נוביר ו וַאַסָרוּ גִבָּר לְתַּבְרֵיה אָיתוּ וְצְרְםֵי ערבין ונידע בריל פרה בישחי הָרָאלַנָא ורְסוֹ עַרְבִין וּנְפָּל עַרְבָא על יונה: וַאֲפָרוּ לֵיֹחַנֵי כְעָן לַנַא בְרִיל פַח בִישִּׁיתָא תָרָיִא לָנָא פַרד עיבִירָתָּךְ וּפָנָן צַּתְ צָּתֵיצִי רֵא הָיא סְרִינַתָּרָ וְאֵי סְרַיוֹ עַפָּא אָתְּונַאֵכֵּר גַרון וְתוּנָאַתוּ אַנָּישׁ וֹסְוֹ כַּלְנִם נֹי אָלָהָא דִשְׁפַיָּא אֲטָבּי דָּחִיל דַּוְעַבַּר וַת יָבָּא וַיִת יְבֵישְׁתָא וּ זרוולו

גַּבְרָנָא רָחָלָא רַבָּא וַאֲכַרוּ לֵיה כַּת נים עברישה אַביידעו אברישה אַבי פון לבם וו תואש אבים ביבוי תוילרווו י ואסרוליה בה נַעבִיד לֶךְ וִינוחַ יִפָּים פוַנַנָים אַרָי יָסָא אַזִיל וְטָחָטוֹלְיוֹה חַקּיף וּ

זַאַכַּר לְהוֹן טְּלוֹנִי וֹרְטוֹנִי לְיֵפַּ זיניתיפא בַּעָלִיכון אָרַי יִדַע אֲנָא אָרוּ בּרוּלוּ נַטְשוּלָיץ בּבּיץ נּוֹרוּן עליכון ו וְשִׁיכִין גַבְרָיָא לַאַתָּבָא לַוֹבָשׁתָּא וְלָא וְכִילוּ אַרֵי וַפָּא אָזִיל

ונחשוליה תקיף עליהון ז וצליאו בֿונַםײַוֹאָפַרוּ בַּוֹבִיל בַּעוֹתָנָאײַנָא רַען ניבר בחוברה נפט דגברי

אַנְהיָהוָרהֹאָל־נָצִא נְאַכּרָרה בּנָּבָשׁ וּשִּיּא תַרֶין וַלַא תָתַן עַלָּנָי חוברה דַם וביי אַרִיאַח ווִ פָּטָּא דַרָענִיאַ p יינועניא קַרֶּסֶךְ עָבַּרְתָּאוּ וֹנְסִיבוּיַת יוֹנַח

יַרְרִין : וְזַפִּין יִיָּטנָארַבָּא דְסִיבְּדֵע

יַח יונָה וְרָעָה יוֹנָה בְּסֵעִיא דְּנִונָים

שַבְּתָא ווּסִין ושְבָּוּשָא בַּיוּלְנוֹן וּ

וַיִּשְאוֹאָר־ת־יוֹבָּר־וֹוִיִּטְלֻחוֹ אָל־הַיָּם ^{דְּבְּהְאֹ}ָּר ורכותי לופאונתופא פנחשוליהו יורטילו גברנא רוולא רבא פון כוב ווֹ וֹאַפָּרו לְרַבְּטָא רְבָח בֻּלְרַיְיִיוּלְרָרוּ

ַבוַעבֶּרבהַיָם בִּיַּעבְּר : וַזִירְאִיהָאַנִּשִּים יָרַאָהגָרוּלָה אַת־יִהנָדָה נַיִּזְבְּחרוּזְבַּח ב לַיחוֹה וַיִּדְרוֹ נְרָרִים : וַיְבַּוֹן יְהוַרדוֹ רָג

ַבָּדול לְבַלְעָאָת־יונָהוַיִהָייונָה בְּבְעֵי הַרָּג שׁלשָׁה יָבֶים ושְׁלשָה לִילְותי

מצה ואף כי זה המכפר רק במעפה נסי

. לקרא אלווי בנפםי בעבור כמו ויעבר יעקב ברחלי כאפר חפנת. פהתכרר להם כיבעבורו הים בוער י וישאוי מזעפוי דרך מפל כמו זונפים: ויראו. מזכחו. אחרי צאתם: וימן. כמו זמון: ויהי יונה: אין כח באדם לחיות במצי הרגה כפי

ויתפלל

ויתן טכרה . הקרים לתתמכרת וחין דרך יורדי הים לחת סכר הכסיכה כד פעת היציאה והוא הררים ולא עוד אלא סניתן סכר כולהי חשבה להשבר. מדתו כאילוהיא נסברתי המלחים. במ ארם המנהיצ'את הכפיל ו אים אל אלהיו זון סכבים אומות היו פסי רב החובלי

םר המלחים סאף השנקראים חובלי הים ובלפוגובירניילי מהלך נרדם.. מהלך להיות כרר אין פתה כה ררב ויתפסת . לפון מחסבה וכן בסקונותיו

ומים ועםיק רדנים ילבו ונכילח טרלות. הואים היו שאר ספינות הולכום בים בשלום ומיחה מ משתברת אמרו בסטל אחר ממנו הוא כן חניבו הפר ררבי חלישורו בפלחי בחששיוםל מיממכוי הגדה כאלכו באפר למי למי חטאת אפר בטטל כן הרל הזאת לבוי ומאין תבא . שתא על אנסי אותו מקו בנורה

בזירה: ואימוה בסאקה. םתאפתר חטאו: מה זאת צפות לתהפסית כן לכרוח מפנימושל כזה יויחתרו האכפר • ינשועהקוכחוקר במחקרת: בנפם האים הזה. בשן שנפלח

יד בבכטון ויררו בררים. סיתניירוי רג גרול. זכר היח והיה שתר בריוחולא כתן לב ל להחפלל רמן הקבה לרגוה קיחו לחוך פיה של נקבה שהיתה מ מלאה שברים והיהםם ברוחק ונתפלל פם פנאת מתפי הדבה

מכטן

מסרת

ונדעהנרדפהלדעתי ופסוקן ואת את ואת וסים והקריב כובח השלם אשה לי חלבו . ואח כל חלכפר ואת האיל יעשה ואת בל שללה חקבון ואס גבלבו בכל אשר י ויאכר אליוים עכריי ואח עשו שנאחיי ולאיכלוג' בקריא וסים להרציא את הכנים וואיכלוי לרבקוע אל כלף ארום ויחתרו האגשים להשיב אל הוכשח: כאשרי רבטעה דסבי אשר בקריא וסים בסת נ נרב ירך אשר חתן כאשר חנינא רפסוקי הטפר בנגע הצרעתי אחרי כאשר יצאו דרדפים ו

עכו הראוכניורגדי לקוע נחלתם הניינא רפסוקי בגורל נחלהם דקדים ליהואלה אשר נחלו בני רחטכם להשכיח ישראלי עם שםי וחשכחיי עשדנו:ח שם באשר ילכואפרוש עליהם רשתי - כאשר חפצת עשית -רטפע זרוכבל בן שאלתיאל ו

כנו ר פד וווו

מתפולי המפרסים רבו לפרם חדום והוביאו הבינים מפשוטו כי יובה לא התבלל רק אחרי באדן אל היבשה בשבור במביולא ממשי ולא אמר במשי והלא ראו שם בינים מבשין ששיני וככח מתפייקי קראתוך יי ועוד כי הלת סושתי לאתוכי התפלל וסיע ל הסם טרם שיקיאט הדג וככה ותכא אליך תפילתי והכה למה לא היה כתו ייתפלל יוכח אחרי באחן ממשי הדנה ובור כי אחרתכלתו בתוב ויאתר יו לרב והטאם בברה חואת בעבור ותצל מסחתותבוא ליך תפלוי ושתה מים לכך וראה כל תפילת נביל וברכתו היו ברוח נבוחה וישוב אתר אפר לקחתו מר האתריכי רבר מנצור להיות ידבר בלפון עבר וכבה וים מכתו לפכול דרך כוכב תישוב ויפתן יפורון ויבעט וירא יי וינאץ ייפרן

לַצִּיִי חַנָּח כְּוֹרָם וְיֵ אֱלְנֵייה סְבֵּוְעָיָא

דנונאו. נאַבר צַליתי פְּרְעָקַת לִי

לנס ווו וסביל אלורוי פארעיר

וְהַהוֹפָא בָעִיתִי עַבְרֶתָא בָעוֹתִי וּ

ול מיעני בעו מצליא בלבים לופרים

ונבר פחור כחו ליכל נחשולוהי

רַיָּפָא וְצַלוֹהְי עַלֵי עַדוּ וּ וְאֵנָים

אַטרית אַנוּרכית פון פונים פּיִפְּרָך.

ברם אוסיף לאסתפלא בהיכלים

דקורשה: אַקפונִיסָיָא עַד סוֹתָא

הַהופָא כָּחור סְחור לִייָםִאַן־סוֹף

הַנַי עיל בַרִישִׁי וּ לְעִינַןרֵי טורַיָא

מַתַתְיַת אַרעאנונית בתוּקפָּהָ עֵיל

סִינִי צַלְפִין וְאֵרָי קרִיב קְנָסֶרְ ל

י אַפֿפֿלא כּנוּכֿלָא נווּי ווּ אַלְנוֹי וּ

באָשְחַלְחַיות עַלִינַפְשִׁי פוּלתָנָי

רוו אַרַבּרִית וַעֲלַת לְלַוֹיָפִרְ בְּלוֹתִי

לְהַיַּכָנָא רְקוֹרְשָׁרְוּ נָא בַּצְיּמָפַנָא

פַלְחֵי טֵעָוָתָא טֵאָתַר דְאִיתּוֹטָב ל

להון לַית אִינון יַיִיעין זְיַ וַצִּבָּים

בְּתישְׁבַרָּתאוּדָאָה קוּרְבָנִי אָקְרִיב

לנסב הנבנות אהנם פולכן כ

בַּבְּשׁי בָצְלוֹ בַּוָרָם וָיַוֹ וַצַּטַר וָיַ לְנוּכָּ

וַהָּוָת פָּתְנִם נְבוּצֵּת כְּוְקָּדֶם יָי עָם

יונת תַנְיֵנות לְפֵיפָר ו קום אָוִיל

ַלְנִינְוַח בַּןְרָהָא רַבְּעָאוֹאִיתְנַבֵּי עֵלָ**י**ח

ינו ורנאלא או אולא ססאון הסל ו

וֹלֵם חַנֶּרה וַאַזַּל לְנִינְוֹה כִּפַּתְנָסָ:

הַייונינְוּה הָוַת קַרְהָא רַבְּתָא קָנָם

וַי פַהַלַר וְעָלתָא ווֹפִין ז וּשְׁרֵי יוֹנָת

יָלְפַיעַר בְּבַּןרְתָּיִ בִּוֹנְלֵדְ יוֹפָים תַּדּ

וְצִּבְרָיוֹ וַצִּאָבִר בְּכוֹף צִּיְרְבָּעִין וּוְטִין

וניונות פתתפכאו והיסינו אַנשׁי

לילוני במיסת ביי נגורו אומים

וַאָפֶרוּ שָׁקִין פַרַבְּהוֹן וַעַר וַעַרָהוֹן

ז וספא פּחוּכא לוות פֿלבּא דְּנִינְוֹת

וַלָם כִּפוּרָסִי מַלְכוּתַיֹּ וְאַעְדִיוּלְבוּשֵׁי

וָלֶרֵיה סִנִי וְאַתְכַּבִי שַׁלָּא וִיתִיב עַל

קיטָבָּ ווַאֶּבָרִיז וַאֲבַּ בְנִינְוֹת סָנוַיְרַת

בַּלְכָא וָרַבְּרָבָנוֹהִי לְבֵיפֶר אֶינֶשָׁא

ובעיר חורוועל לאיטעסיו פירעם

וַלָאיִרעון וּמַיָּלָאיִשְׁתוֹן יוְיָתְבָּסוּן

ַבַּקוּן אֶינָשָׁאוּבְעִירָא וִיצַלוּוְ קָרֶם

ווֹ בֹעלוּני נִיתִּבוֹן צַבַּר מַבּיוּלְיַתְיוּת

בימות ומן תמפא רבידהון ו

ופרט ונח לוביטתאו

ชุริง

רשו

מבנון פאול פושוני. מבנון הרג סהוא כסאול ליו כל מסבריך תליך כל כחשונוהי ריתא על פט מהכחמול מסבר ומפרק את הים ווחם חתרתי כפהפניכוני אל הים הנכימת ובנרסתימנגד שינוך ו אך . ראיתו שין ייתיוני כל אלו היתים ירשתי כי אוסיף ל להשם אל חיבל קדםך י סוף חבום לראמי ימא דבוף תלי לפיל תן ריפו מהראהו הבחים סוף ואיך פברו יסראל בתוכו מ . סהיו סתופים הרגה כתק סתי חלוכות ומסתכל ורואה כל תח מַבים: לקנם חרים ירדתי. לסוף מרון ההרום הקבשם על התהום ירדתי אכי אמרתי הארץ בריחיה בשיי כנגדי למעלה ממניכטרולא אבא לעולם בעדי בתווכנרת הדלת בשרך וכן כל כעד טפוקרא שר בשיעור אבר כעד אברי צמלםי מושב עלמה שאתר למעלה ואם אמרתי נגרסתי . ואכי אמרתי הארץ בריחים בטרים בערי לשלם: משחתחייי אבל כבר ראיתי כאן

מכילתו אל היכל קרסך: בהתשוף באיםתלהותוכז בארבוף נכססוכן בעטף עולני מסמרים הבלי סוח חומות השלם השברים עוו חסרם יצובי יראת הבה פכל חכדם וטובתן מחתו ישובו אבל אבי א איני כן אלא בקול תורה אזכות לך כן תרגם יונתן דרבי חלוכורחורסו כלפי ח יתלחים סיבונו חסרם סהיו מעיכים לעו וכתביירוי ישושוה ליו ברר פלמים וקורה אפלם לפסימועות אפר ליי יפובתה במו ליסופתה וכן קומה עורתם למולשורה סלמי נהפכתי כחרבתו אררתו לבום יקריה:

ביה:ם ומפם העליתביוהני עיום

כנגד תחתההיכל ססרוםלם כ

בעניין שנאמר אך אוכיף לחבים

אלהיכל קרסך ותבאאליך ת

וחבקי בוהוהברחי מנועם המלך וגרוליו - משבת המלך אל וגדוליו בוולהכריו וקראו אל האלהים בחזקה • אסרו אמהותלפר והולרות לפר אתרו לפניו רבונו של שלם אם אין אתה מרחם פליכו אין אמ מ מרחחים כל אלו מי

לראשי ד'בכך וס'לכן שומר לראשי אשיבון . סוף חבוש לראשי . סכות לראשי ביום נשק ישכאלו חדות לראשי קרבאה דספראי קום ט'רף וס' קום דתותיך בארץ לארנחי קום לך פדנוו ארם קם קדש את ודום. כום רד לקראת אחאב קום לך צרמתה קום ורדת בית הוצרי קום לך אל גנווי וווברוי קום בי עליך

ַנִיתְפַּלֵל יוֹנָה אָל יְרְוָיָה אֱלֹהָיֵו מִמְּאֵי. וַיאַמָר הַרָאתִי מִצְרָהֹלֵי. איזל יורון די ניענבי מבטן שייול שַׁנְעָתִי שָּׁבְּעָתַ קוֹלֵי וֹ וַתְשָׁלִיבַנִי ב' חדיחל ָבְצוּלָהֹבְּלְבָבִיִמִיםׁוְנָהָהִיסְבְּבָּנִי בָּל ־ִםשְבַרִיר וְגַלֵּיר עָלִיעַבְרוּ וּ וָאֲבֵי אָבּבֶּרְתִי בִּנְרֶשְּׁתִי בִנְּנֵיךְ עִינְיֶךְ צִבּרְ אופיף להביטאל היבל קרשב : אָפָפָרגִי מַׁיָם עַר־נָפַש חָהָום יָסִבְבֵגִי סוף חַבְושׁ לְרֹאשׁי: לְקִעְבֵי הָרִים יררתי הארץ ברתיה בעדי לעיל <u>ָּהַעל מְשַׁחָת חַיַיִי יְהוָהְאַלֹהֵי וּ</u> בַרְתְעַפָּף עַלֵּינִפְשִׁי אָת־יְהֹוָהְזָכֵרְתִּי יוויישי נחבוש צליד חפלריוי איל היכל ַקרשָב ו 💎 בשַׁמָרֵים הַבְּלֵי שָׁוָא. חַכְּרֶם יָעַלֹבו : ... וַאַבִּי בַקוּל תורה אובהה להיקשר נברתיאשלכרי - 5 ישועתהליהוה ויאבריהוהלוגג ָיָקָאֹאָת־יוֹנָהֹאָל־הַיִּבּשַׁח[ּ]

קום לַרְאָל־נֵינְוּת שַנִית לַאבָר: ָהַעֵיר הַגְּרוֹלָהוּלְרוּלְרָיָּב אַלְידָה אָרדּ ַהַקריאָהאָשֶראַנבָּי לבֵראָלֵיך**:** תַקָּם יוֹנָהַ תַלָּךְ אָל בִירְּנַוְה בִּרְבַּר יָהוָהָ וְבִיבְנַר־ חָיֶרֶבָרוּ־ עִירֹ־בְּרוֹלֵרוֹ לַאלהִים מַהַלָּךְ שִׁלְשָׁתִימִים : נַיָּהַל יונהללבוצה בעירבהלה יום אחד ויקרא ויאבר עוד ארבעים יום וְנִיְנְוֶהנָהְנָּהְנָּלְכָרת: וַיַצֵּבְינִינּוּ אֶנְשֵׁי בִיבְוָהבָאלהָים ָדֵיקָראוּ־צוֹם ַדִּילְבְשַׁוּ

שָׁקִים בִּנְרוֹלָם וְעֵר-קְטָנָם: וַיּגַע הַדְּבָרֹ אָל־ מָלֶךְ נִינְיָה וַיַּלָּן מַכְּכָּיוֹ נַיָּעָבֶר אַדַרְהָוֹ מֵעָלְיוֹנִיבָס שַׁקוַנֶשָׁבעַל הַאֲפָר: וַיַּיְזְעַקוַיֹּאבֶר בְּנִינְוֹה מִשַּׁעֵם הַבֶּּלְךְ וֹגְרֹּלֶיוֹ לֵאבִר لأهُلُ النَّادُتُونِ السَّاقَوْدِ السَّاجِعِ السَّافِي السَّالِي السَّالِي السَّالِي السَّالِي السَّالِي السَّ

אַל־יִיטָעמוֹמְאוֹנָמה אַל־יִרעוּ ומֵיִם וירובסו שַקים באל שחוו: ָהָאָדָם וְהַבְּהַבָּהוֹיִקְרְאָו אָל־־בְאַלֹהֵים

בחוֹלָהָהְנִישָׁבוֹיצִיישׁ בִּדְרָכִוֹ הַרָעַרת ומו החתמס אלי בבפיה ה

דרכר - קיסקדים וים ירקרא ויאטר ו פסוק איח בדר ויקרא ויאטר וסי נכטר בבולמם א סי חי די ויעבר טיוסי נבכר בברבים א'ס' טו ובכדר נחו חועק ד'וס' נבכר בסג שפשים ס'ד'ו חשבו ה'דפין חוסוס בפס רבת'ו

יםראל בנוח בדר וסתפילת רור בברחו ויעגני מחר יקרטו סלח כי הכתו חמר בברחג ולא אחר בכחו ובתפילתו אך מכיף להביעל היכל קרפך מהוא המתי ויי בהיכל קדמו ורכים ככה ופם כתו ימושוח ליי מהיח מקוח כמו יסוטקה לה' לבקסום מים שאומר כירגה בלעה הרגוחין מרך כי רנו ודג שם המין כמו ברקוברקהי ויאתרי םאול. מקום שתוק הפך שמים שהו'תרום ותסלוכני. יתים. כמו על יאוריהם ויפת את כיים כוף מתברב עם ים יכו וקוף כתו וחסם בסוף בעבור, היותן קרוב: ואכי כנרטתי תינד פיניך ו הם הפתים: אפפורי עד נפם. עד הגיעה בפסילמות: לקבבי מקומות סיכרתו פס ההרים תבורת ויקבב אביוש ען והחרן כנרה בייחים בברי מלחחול וַיְהַיִּרְבָר־יִהוָהָאֶל־יוֹנָה ג לבחת להיותעל החרן י בהתעטף בתוכל יי יעטף ותעל מסחת חיי דרך מסל על נסמחן סהיה ב בהמת חיתו ימפמרי פוכל יובא והטעם על אכפי הפפיכת פהיו קוראי איו מוכיח זה את זה ומלת חפרם פהיו חוםבים כי חסר היו שמים או פירומו כתו חבר הואי והני אמר כרותי במש הרבי ויאמרי דרךמסל סהכריחוהו לפסות חכץ המסירהי ככם סניתי קום י הוא חרם כי לא הלך דרך ם םתרחק ניכוה אם י ישלחהו שניתילרי ויקם אמרל יסופה כי הלכן אנמי הכפה' אל ניכוה והבידו רבר יוכח על כן החחיע נ ומלת ללהו בירטתיה ו מהלך שלשה יתים ו בסביב המריכח והוא מהלך יום אחד מן

הרצים חהדרם א איננו שבון רון הדבר כתו רגע ארברי האמינוש בתו ויאתן העם והנעם ברבר להים! ועבי זה לכני לבום הסקים! נישבר . הפיר : ויכם - בפרו פץ כי הו פושל י בא : ויוציק . תפעם . תפכתיורשתו וסכלו כתו בפנותו את טפחו ! ויתר כו יוקראו . האדם :

הקבם להקבה אולא הלך לקרארק מהלך

יום אחר פלכן ויחל -ום אומרים כינהככת

םנהפכח מתנסיה

מו שהוא בן רבין וא מו שהוא שדב בכשח רב או כמו אוליו מולת ישבעל השם הוכבר: זירא אלהים י שואמונו בו וכבה ביתרו לפני האלחים ו יכחש ו דברה חורם כלשון בניארטי וודע. מרחם הססי ותפלל. פורסתון: וכחס. תאר כיושל כן הוא קמון במשפט כל בייץ נפשלי ועתחי בעבור ראותו כי ישראל לא בשו מסוכם יפחר סתבוא הרשה על כן תפלל קחבא את נפפי בררך תחניבא וכאפר עפה אליסע בתפחו חואלי וואמרי החיטב. כתו ואבות אות טחן היטב והטחן טחבם מכלחזכיר רברי חנה ואפר קרהו לפביתלאר שלומה גמורה וחטבשלמה חרה לך כל ככה - מכת אתר היחר לך שאיטב אדי למי שארבה וזה הבל החא יי ויכא -

מייורע. עבירות מכירו ימוכו ונחם האלחי בתבסת על הרעום לפובתתנהו וויעאליונה. אמר שכמיו האתרו האותו' מאכי נכיא המקרו הלאוח רברי יורע אכי פאם יחורו בתפוכה לא תחריבס ואהיה מקרן בעיניה! זימן - לפון הזמנה בל להביל לג מרעתו מחום חפמם יקיקית • עסב הגדל למעלה בעופים רםם ומיכל וכך סמוי תך. התולפה את הקרות במקום פיאת לוכרויך יאמר לפון טובה ותרי חריםיתי חמרו רבותים בששה פתופסן חשתיתכל ה הרוחות מפניה והיא חמה מאר וכן תרגם יונתן פתיקתיו ויינגיף פסתיר בלפוו לא שתלתבו בחריםה וזרועה והסקות מיסי בין לילה. כתו בקלולח לאבילא לולה אמ אסר לא ידע ונותי קטנים ו: ובהתה רבה בני ארם גדולים ורצתן כבהתה סאינם מכירים י מי בראס ו ייייי

1 2 Jan 1 סליון י ספר יונה י:יה

אנהו בינים הבריש בקשת בקריאת וסים ובוד נא את אשר התהולנהי דישעיה י הזברו רכולבים י ארנא נאברתבנפש האים וחחי אנחי תראות דברי אנחיי ברשתנפשי אנחיי כי אני עד הותיעל ארבתי עברך: אדכתי ג'בקריאה וס'ונטשתים בעיל ארבותי עלכן סרטתי

בן ודע דאית כידית חובין ורצוב ָסִנְתוּן וְיִתְרַתַם עֵלוּוּדְיִי פּוֹלְרָם יֵיַ וָיתוֹב סָתְקוֹף רוּגְוַיה וַלֵּא נובֶר וּ וגלן קרם יו עובריהון ארי תכנ פאורתתרון בּישׁתַא וֹתַב חֵיםן בישנו די בַּלִיל לִסְיעבָר לְחוּן וְרָא עָבֶרו וּבְאַט לְיונָה בִישָׁא רַבָּי ותקיף ליהו וצלי קדם יי נאסר קַכִיל בַעותִי וַיִּתְרֹא דֵין בַּתְנָסִי עַר דַרַ־וניתִי עַל אַרְעִי עַל בָּן אוֹתִידִיי לְסִיעָרַקּלְיָפָאאַרִי וַדְעָנָא אַרִיאָתְּ אָלֶתָא חָנָנָא וְרַחֲטָנָא סַרְחִיכן רְגַּוֹ וסַסְגֵי לְסָעְבַר סָבָוון וֹמַתִיב : ם טַיסָרִיה סְּלְאֶיוֹנְאַת בּישָׁתָא וּוֹכְעַן וו סֿר פֿאו וער ופֿאָה טַבו אַבוּ סֿר איסוע פוראיםיוונאַפר וו ווֹלְעָתָר, שׁמיף לַבְּי וּנְפַּׁסְיוֹנַתְ סִוֹ מַרְתַּא וְיתִיב מִפַּרְנַח לְבַּוְרְתָּצֹּ וַעֲבַר לֵיה תַּפַן סְטַלְתָּא וָיתִיב הְתוּתָתּוּ 🗅 ב קרתאו נוסין מאלחים קיקיון וסליק עיל סן יונה לפתני בולים על רושיה לאַגָּנָים לַיה סְבִּישָׁתַיּ וֹחַבֵי וּנָח עַל קּיִקּיוֹן חָרְנוֹא רַבָּא וופון הות תולעתא במסכן צפרא בַּוֹפֵא דְבָתַרוֹהִי וּמְתָא וַת קּיקיוּן ובאָשׁ וּ וַהַנִּה בְּטָרְנֵח שָׁסְשֵּאוֹוַמָּין וֹרנטׁ לֹתנּמֹא הְעִיכֹּא־וֹמַבְעַתוֹ שָׁםשָׁא עַל רַישַא רַיוֹנַה וָאַשְּׁהַלְהַי וּשָׁאִיל יַתנִפְשַיהלִסְכַת וַאָבר טב ראיסות פראיתיו ואפר ייליונח הַלְהַלָּ הָקִיף לָךְ עַל קִיקוּזו נַצְּטָר לַחָרָא תְּקוֹף לִיעֵר סוֹתָא: נַאַפַּר סקייובי, ווֹ אַע נוֹכנוֹנים עון לוֹליון ובלים ת עַסָלַתַ בַּיה זָלַא רָבִיתִיהרִי בַּלֵּילְיָא וַתַרֵין תַּוָּח וּבְלֵילְיָא אוֹנְדֵרַנָא אֲבָר וּ ז'כלים' בכנ וכן בלכול ואלאלא אטוס הל היוש כליטד רַבְתַא רָאִידו בַח כַּגִּי פַתַּרְתַּא עַסְרֵי רִיבְוַן אֶינָשָׁא דְלָיֹ יְדַע בַּין יִסִינִיה לְסָכָּלִיח וּבְעִירַא סָנִי וּ

מייודעישובונחם האלהים ושב מַחַרון אַפְּוולָאנאברי Kግጣ . הָאָלהִים אָרנ־מֵעשִיהָבוּ בִי־שֵׁבוּ מִרְרָבֶם הָרָעָהוִינָחָם הַאֵלהִיכם עַלי הָרָעָהאַשֶּׁר דְבָּר לַעשות להָםוּלָא עשהי וורעאל יונהרעה גדולה chora ניתרלו: ניתפללאל־ירוֹהניאמר לכיוי יוי אַנָהַ יְתוָהֹהָלוֹא־זָהְדְבָּרִי עַדְּיהַיוֹתְלּ על א היכר זיעל בן קרמהילברה חַרְשֵּׁישָׁה כִייַרְעָחִי כִּיִּאַחָּתְהֹאַתֹּלֹי تَاذِيا لَيْدِيانِ هُرِيِّ يُحْوِيْكُ الْمُورِيِّ الْدِحْرِيْنِ فِي ונחם על הרעה: ועתהיהוה קח־ בָאאָרד בַּפְשִׁיבִשְׁנִי בֵּי טְובמורָדִי מַחַנִיי : נַיָּאמָר יָהוַֹה הַהַישָב חַרָה לָךָ : וַיָּצָא יונָהֹמן הָעִירוַיָשְׁבמְקַרָּכ לעירויעשלושם סברתישב ת תַחָהַיהַ בַּצַל עַר אַשָּריִרָּצְאָה בַּר־ז־־ יָהְיָהְ בַעִיר: הַיִּמָן יְהּנָהְ בֹּאַלְהִים זֹּהְי הִשׁ בְּטוּלָיִא עַר דִּוְחָיֵוּ פַּרוּ יְהֵי בְּסוּף קיקיון ייעליפעל ליונרי לחיורי צלעל רצישו להציל לומרער זו וַיִּשְׂמָח יוֹבָר־, עַל־הַקַיקיוֹן שְׁמְחַרָּ רַיָבָן הָאָלֹהִים תול עת fm hi s בַעַלות הַשָּׁתִר לַכָּוָהָרָת וַתַּךְ אֶרת־ 2015 הַקִּימָיון הַיבָּש: הַיהַייבִּוֹרָחַהַשְׁבִשׁ ַרָיָבוֹן אַלהָּיםְרָתַקרִים הַרִּישׁית וַהַּ**ה** השָׁמָשׁ עַל־רָיאשׁ יונָה וַיִּרְתַעַלֶּף נישאל ארת בפשו למורת נייים טוב מותי מחני : תַאמָר אַלהים אָל־ יוֹנָת הַהִישִׁבחָרָה לְבְּ עַלֹּ־ הַקְיִקְיָוֹן ניאמר היטב חרה ליער פות : ריאמר יהוהאתה חסת על הקיקיון אָשֶׁר לָא עַכֵּלָת בְּוֹ וְלֵא גַּדַּלְתַּוֹ שָׁבַּוֹ_ן ַלִילָההָיָהוֹבּן־לֵילָהאָבֶּר**:** לֹצַא אַחום עַל־בִינוָח הָעִיר הַנְּרוּלָהָ אַשַר יִשׁ־בַּה הַרְבָּהֹםְשָׂתִים־עִשְׁרָה hénh רבו אַרַם אַשַר לאינדע בין יִבִינוּ לִשְּׁמֹאלוֹ וּבְּהַמָּחְרָכָּחְוּ

נסלם ספר יונה

לברוח • אסעליאדיבתי חזעק י חרחלך ב'וס ראבר י ההיטב חרחלך יולכה נפלו פניך י רכן הד בנונן בספוסם לדגדול לאלתם קקיון האלתם חולעה יובן אלחם רוח קים חד ברניאל יובן להם הכלך דבריום ביוםי כנח בני ורכש ג ככל וא חס וס וייבש הנחל. ואך את הקקיון חיכשי הוכח בעשברבש · בתראחם : שכן ובריש וספ אם בן הכות הרשע · שכן ריל ח ההב בו · דבר יאגור בן יקא י כי חשב ללחיםי ובין ישרים רצחי ובן את חרכר י ובינה לו בבראח יו בנהון חס הרשע פקיון אנור והאי ב פֿוֹ כְ שׁלוֹ ובֹץ ישרים רצון קשיא לי לבי שבבל הסברי נקור בין בצרי הגולי לדעת בעלי הבכר תא בדרקי

'n

5 .5

ויפנת במקום גם ויקח משף את סניהם ו וימן. יוקיון. חכמי ספרד אותרים דלפת אוקרה ואין דרך ב לרעתמהו להכיל לו מרעתו. מרוב מממממ אותרים כי בצפר ם כנמר במציהרב זמן ארוך שר בשרו רך ולא יוכל לסבול החום. ניתן. לתחרתי יום םמחת בקיקיקו ייהי ירוח קרים יממורח ו חרומית אמר רכו מרכום סהיתה חזקת ומסמעתםאון פר ם פתחרשנה האוכים ב ויומלף כמו תוצלפני ותכם בבעיף ותדעלף םהתעלף בבנרח: ויחתר המס מש מסל לנכיאו בעבור פחרה לו כיסום חמם מאתר. הכתוב דבר דרך סיבינו הסומעם בי העם לאיפיול בכל הבריאות והנה הטצם אתה חסתה כל דבר לאפשיתואיך לא א אחום אכי על חבשי י ומלת בן בחירין כמו בן מן והים אם כן הכות הרסב והנת לא שמת בקיקיון רק חם אחר מהבקר על הערב והנח היח מ מתחילת הלילח החל סינרלשי הסקר נ

ארכעים יום כררך ו

השלם:

ולמרכיחולליבע ו

וכפלו חמחר כולו יכם

על כן אמר סכן לילת

חיהוכן לילה חבר ו

נאני. פתים בפרה

דכואי פלאחטאוגם בהמות והנהדרך

סברת כי נהפכת כ

כתהפכת כרום כי ח

. הרבר חיה ירוע בכל

דבר ה' אל יונה בן אמיחי לאמר זה הנביא מודור לא ראינו כבואה בחובה לו אלא זו שכיבא על נינות אבל מצאנו לו נבואה אבל לא נכחבה שכחו בה בספר מלכים הוא השיב את גבול ישראל מלבא חת חמח עדים הערבה כדבר ח' אלהי ישראל אשר דבר ביר עבדו יונה בן איניתי הנביא אשר מנת החשר נים בדבר זה מחלוקת בדברי רול אמרנ יונה חבע כבו כבוד הבן ולא תבע כבוד האב ידל חשש לכבוד ישר לפיכך ברח לחוצה לארץ שאינה מקום נבואה כדי ם שלא ישלחהו האל ית לנינוה שידע שיהין קרובי תשובה ויהיה בזה עוכש לישרחל יולא חשש לפבוד חאל ים וזהג מה שנאמר בג ויחי דבר ה'אל יונה שניה ',שניח דבר ע עמו ולא שלישית יהקשו ולא יהא בתי אשר דבר ביד עבדו יונה בן אוניתני הנביא - ותרבו על עסקי כיכנה ל לא דבר עמו אלא פעם שנית ולא שלישית י ומהם אמ

דבר ידוח אל יונח בן אמיתי לאמר: קום לך אל נינוח העיר הגדולה וקרא עליה כי עלתה רעתם ל לפני: ויקם יונה לברח תרשישה מולפני ידוח וירד יפו וימצא אניה באת תרשיש ותן שכרה וירד ב בה לבא עמהם תרשישה מולפני ידוח: וירוה הט הטיל רווח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים ה והאניה חשבה לחשבר: וייראו המולחים ויועקו א איש אל אלקו ויטילו את הבלים אשר באניה אל הים להקל מעליהם ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישובב וירדם:

אמרו לא דבר עמו אלא בדבר כינוה ולא בדבר אחר אלא פעם פניתי ומה שאמר אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמ
אמיני דל במו שנתהפך להם בנינוה מרעה לטובה כןי בימי ייבעם בן יואש נתהפך להם מרעה לטובהי (נביא זם
אמיני דל במו שנתהפך להם בנינוה מרעה לטובה כןי בימי ייבעם בן יואש נתהפך להם מרעה לטובהי (נביא זם
לשאול למה נכתבה נבואה זו בכתבי הקדש וכולה על נינוה שהיתה מאמות העולם ואין בן זכר לשראל ואין בכל ה
הנביאים זולתה כמוה ונוכל לפרש כי נכתבה להיות מוסר לישראל שחרי עם נכרי שאינם מישראל היה קרוב לתשוב
נכעש הראשונה שהוכיחם הנבי שבו בתשובה שלמה מרעתם וושר מוכיחים אותם הנביאי השכם והערב ואינם
שבים מרשעם י ועוד להודיע הפלא הגדול שעשה האל ית'עם הנביא שהיה במעי הדגבימים ובלילות וחי ועוד פה

לך אל טינוח וקרא עליה זבי עלתה רעתם לפני ז ולא כקב מה יקרא עליה אלא ממה מקרא עליה בסוף זכי ונינוה בהפכת לחדנו כי זאת הקריאה אחר לו שיקרא עליה כי עלתה רעתם לפני . לחדכי האלית תשנית אף באמות העולם כשתגדל רעתם בחמם י וכן בדור המבול ובאנשי סרוט כי מלאה הארץ חמס י והחמס מססידי הישוב והאל ית רוצה ביישוב העולם אבל בשאר עבירות אינם חשובים לפניו שישניח עליהם אלא בישראל לבדם יונה לברוח תרשישה ויקם כמו שאמר רק אתכם ידעתי מכל משפחות הארמה י כמו שפי בנבואת עמום: מלפטי ה' י נאיך היה יכול לברוח י ודוד אמר אכה מפטיך אברח י אלא אין מל פני כמו מפני : כי הנ הנביא היה מלא חבמה ודעות ואיך היה חומב לברוח מפני ה' אלא מלפני ח'היה מושב כי פי' מלפני מדבר שהוא ל לשני ח והוא רוח הנבואה יכי חשב שאם יצא מארן ישרא לחוצה לארץ לא תשרה עלת רוח נבואה והיה ממאן ללכת בזה השליחות יכי אמר יונה הגנים קרובים לתשובה הם נאם אלך אליהם בשליחות האל ית'ישובו מדיכיהם וגרעי ניחייבו ישראל בזח שאני נחנביאים אחרים הנלכים אליחם חמוד בשליחנת חאל ית נאינם שבים מדיכם חרעה לפי כך היה ממאן ללכת בשליחות זהי וכן שי רול כי בעבור זה היה נמנע כי אמר אין השכיכה שורה בחובה לארץ ובע ובעבור שהגוים קרובי תשובה ושלא לחייב את ישראל ברח י אמר לו הקבה יש לי ביוצא בך וה הטיל רוח גדולה אל הים י אמר ר'ברכיה אדם מבקש לברוח ובורח אבל שהנא יכול לצמד יש לך אדם שבורח אבל בורח יהים ברת מ משט שם הים ראה ניכס י נאתה ברחת אל הים י נתן מלסטי ה' מן קדם דאתטבי בשמא דה'" נירד יסני מעירו שהי גת החשר - אנ מירושלם ירד אל ישו שהיא על שפת הים נהוא חוף אטיות נהנכנם בים יקרא יורד כמו שב יורדי הים באטותי כי שפת הים הוא מקום כמוך כנגד שאר היבשח י ואאול פיבי יקרא יורר כנגד האניה שהיא עמוקה ניורד בה כמנ שאמר נימבא אכיה נירך בה יוכן אמ' ניונה ירך אל ירכתי הספינה י וכן יורדי הים באניתת י נימבא אכיה באה תרשיע - באה טעמו מלרע רל שחיחה מוכנה ללכח ולבא הרשישה יי ניתן שכרה : שכר הראני לו לתועלה אמר לתוע א או נתנו מתחלה ובדרש נתן שכר כל הסשינה בעבור שתיוהר ללכת ולא תמיון לשוחרים ולסחורות בעבור שהיה הטיל חשבה לחשבר יעל ד וידוה רובה לברוח מהרי וסמכן מזה שאין הנבואה שורה אלא על אדש עשיר: דרך הרחבת הלשון דל אנשי האניה חשבו שתשבר חאנים: התלחים י חש חופשי המש וייריאג ויקבר בערי גלעד י ועל עיר בן אתונות: חתשוטים " אל ירבתי הסשינה י אל אחת מן הירבתים וכן

۱۱۱ درانه حصاد

מספנים נקראים חובלים לפי שמושכין נ הספנים נקראים חובלים לפי שמושכין נ נמתירין חבלי התורן כפי חכמתם וחובל הוא שם כלל לחובלים וכן ת' רב ספניא׳ הוא שם בשקל ואת היותר החרמנו נגם כן יהיה שם כלל לחובלים והוא הגדול ש המנהיג הספינה׳ על פיו ימשכו ניתירו הספנים את החבלים יותעשת י יתרבה וכן אבדו עשתכותיו מח החשבות רבונו׳ וכן בארמית ומלכא עשית לקרמותיה ל' מחשב י ו"תיתרחם:

לכו ונפילה בורלות · יש לתמוה בזה הענין ואיך חמבו כי בעבור אנמי האניה הזאת היה ם סער גדול בים וכי לא היו אניות אחרות בים וכי כל הא האנינה שיש להם שער בים מפילים אנשיה גורלות ב בטל מי הרעה ז מבאתי בפרקי ר' אליעור בא עליהם סגר גדול בים נמימינם ומשמאלם כל האניוח עוברנ' ושבוח בשלום בשתיקות הים והאניה שירד בה יונה ב בברה בדולה מחשב להשבר אמרו בשל מי הרעה הזאת לכו באשר ליני הרעה הזא לכן כדעה באשר ליני הרעה ויאמרו הואח לכנ בעבור מי חוא: הצרה כא הוא מיש לכו בחשר למי הרעה שחת שבעבורו באה אליכו הברה הזאת הגידה מה מלאכתד על איזה ענון בתפשת מה היא מלאכתך אולי היא מלאב" רונאות נחמם נבעבור זה אתה חייב יי נמאין תבאי א אולי ברחת מפני רעה שעשית שם יי ומה ארבך אולי ב בני ארצך הם בני רשעים " ואי מזה עם אתה י מם

ויקרב אליו רב החובל וואמר לו מה לך נרדם קן קום קרא אל אלקיך אולי יתעשת האלקים לנו ול ולא נאבד: ויאמרן איש אל רעדו לכו ונפילח גור גוררות ונדעה בשלמי הרעה הואת לנו ויפילו גור גורלות ויפל הגורל על יונח : ויאכורו אליו הגידה נא לנו מה מראבתך ומאין, תבא ומה ארצך ואי בווח עם אתה: ויאמר ארחם עברי אגבי ואתי ירוח אלקי השמים אני ירא אשר עשה את הים וא ואת היבשה: ויראו האנשים יראה גדולה ויאמרן אליו מח זאת עשית כי ידעו חאנשים כי מלפני י ידוה הוא ברח כי הגיד להם: וואמרו אליו מהנ נעשה ד'ך וישתוק הים מעלינו כי הים חולך וסוער : ויאמר אליהם שאוני והטירוני אל הים וישתוק ה חים מעליכם בייודע אני בי בשלי חסער הגדול חזה עריכם : ניחתרו האנשים להשיב אל חיבשה ולא יכלו כי חים הולך וסוער עליהם: ויקראו אל ידוה ויאכורו אנה ידוה אל נא נאבדה בנפש האיש הוח ואל חתן עלעו דם נקיא כי אתה ידוה כאשר חפצת עשית: וישאו את יובה ויטירהו אל ה הים ויעמד הים מועפו: וייראו האנשים יראה גדו בדולה את ידוה וזבחו זבח לידוה וידרו בדרים: וימן ידוח דגגדול לבלוע את יונה ויהי יונה במעי חדיג שלשח יכוים ושלשה לילות: ויתפלל יונה אל ירות אלמיו כוכועי חדנה

השמוש במו הפוך כאלו אמר נמאיוה עם אתם או יתפרש בלי הפוך זה העם שאתה ממכו איזה הוא אם הוא עם שנני בשני דברים השיב להם תשובה על שאלתם כיון שאמר להם עברי אכ מאל ית מרוע מעשיהם : מאבור שאתרה אלקי השתים אני ירא השיב להם על שאלתם תה תלאבחד חכבי ידעו עמו וארצו יוכיון כי אין מלאכתו מלאכת מרמה אבל הוא ירא ה'ולא עושה כל עול יומה שאמר אשר עשה את הים ואת היבשה בע בעבור שהיה להם סער בים אתרכי האל ית עשה הים והנא הטיל רוח סערה בו נהוא ישקיטנו כשירבה ניוציאנו אל היבשה: נאמר על השמים אלהי בי הנא מנהיגם נשופנום ; נאמר על הארץ אשר עשה שפירו תוץן כי לא נבראת מ מתחלה מתוקכת לבורך הברואים עד הקוות המים: ויראו בי הגיד לחם בשאמר לחם ואת ה'אלקי חשמים אני ירא י אמרו לו אם כן איך היה זה הסער בעבור ך יאור להם אני נביא והאל ית היה שולח אותי לבינוה והיה קשה בעיני לבתי אליהם וברחתי לי מפני זה ויצאתי מארץ ישראל שהיא מקום הנבואה: כי הים הנלך וסוער כי אין לכנ תוחלת שישתוק הים כי הנה הולך וסוער יותר וישתוק הים י מקום בשליי בעבורי כלומר בחטא אשר לי: שאון גלירוב את וישמחו בי ישתוקו : ויחתרו ויאמר החזיקנ שה כי תופש המשוט ומוליכו בים הוא במשוטות לחוביא הספינה אל היב 👉 כחותר בים י וית ושייטון י נמה שאמן להשיב לפי שמחיבשה נפעה הספינה וכשתבא אל היבשה הנה היא עבה אליה : מבוא הוא י אכה י בהא יכקיא באלף כדרך בעלי האלף כביא נשיא: ויקרא מבואר הוא: מרנ לדבחה דבח ניובחו ובח יאיך ובחו זכה בספינה יאלא פירומו כתרני וא קדם ה: ה ענין זמנן כמ נידרו כדרים י שאר כדרים זולתי זבח בתו לתות בדקה לעניים: ויבון אשר מנה את מאכלכם י נהאל יה הזמינו לפי שנה שבשנה שהוטל יונה בים הזמין הדג שבלעו ולא טבע בים וזיק היה אחד מן הכסי' ובפרקי ר'אלישור ר'טרפון אומר ממונה היה חדב מששת ימי בראשית לבלוע את יונה : יונה . כם בדול היה שהיה בתעי הדג שלשה יתים ושלשה לילות והוא חי ועוד כם אחר שלא כרהם אלא ע עמד בדעתו ובשכלו והחפלל י הדבה כמו הדג ויבא בלשו זכר ונקבה כמו והדבה אשר ביאור

. מחה: ויש דרש כי נקבה חיתה: נמס ממעי אינה במקום בית אלא הל כי מתוך הברה התפללי וכן מבטן שאול ש מתעקני תתעתקום קראתיך ה'יתן התצר הראחיוה " ניענני ביון שעתד בחיותו ידע שיצא מת ממעי הדבה בסלוס יי ותשדיפבי מצולה ונהר יסובבני הנהר הנכ נס ביט: . נחחכם ר אברחם א"ע פי כי בתקום התחברות הים ע עם הנהר היה זה: כל משבריך וגלידי בהשבר גלי הים בעת הזעף יקראו משברי יואני אתרחי נגר נגרשחיים חשבחי כשהעילו מת וכגרשתי מכבר שיכיך יכלומר מהשגחתר עלי ישר שחמבתי מהסתרת פכיך ועיכיך ממכר אך עתה מעסית עתי הנם הגדול הזה ועודני חי במעי הדב ידעתי שאו שאוטי עוד להביט אל היכל קרשר בבית המקדש נמקום הנבואה ומקום השבחקך עוד תשיבני אליו ואם אני ב ברחתי מומנו י ופי להביט י להחפלל נגד החיכל יי

מים עד נפט י סבכוני מים עד שבחעט יבאה ממני נפטי עד שבלעני הדג' וכז כי

ויאמר ק-אתי מצרח לי אל ידוח ויענני מבטז ש שאוד שועתי שמעתי קודי:ותשריכני מצורה בל בדבב ימים ונחר יסובבני כל משבריך וגדיוד 'עלי עברוז ואני אמרתי נגרטתי מנגד עיניך אך אוסיף לחביט אל חיכל קדשיך: אפפוני כוים עד נפט ת תחום יסובבני סוף חבוש לראשי : להצבי הרים י ירדתי והארץ בריחיה בעדי לעולם ותעל משחת חיי ירוד ארתי: בהתעטף עלי נפשי את ירוה זכ זכרתיותבא ארוך תפירתי אל היכל פרשך: מש משחרים חברו שוא חסדם יעוובו: ואני בקור תן תורה אזבחח לך אשר נדרתי אשלמה ישועתה ל לידוה: ויאמר ידוח לדג ויקא את יונה אל היבשה ויהי דבר ידוה אל יובח שנית לאמר: קום לך אל נינוה העיר הגד הנדולה וקרא אליה את הקריאה אשר אנכי דבר אליך י ויקם יונה ונלך אל נינוה כרבר ירוח ונינוה היתח עיר גדודה לאלקים מחולך שלשת ימים:

באן מים עד נפש : סוף חבוש לראשי הסוף אור היס י לפיכך נקרא יס סוף שגדל על שפתו סוף רב יניש ממנו שגדל בקרקע היס ב
בעיקרי ההריס והוא שקורין לו בלעז אלגא וחוא דק וארוך ונכרך בראשי הדגים וזהו שאמר סוף חבוש לראשי ופיל
לראשי לראש הדג שבלעני כי הוא היה כתו ראשו כל זמן שהיה במעי הדג: ווו סוף יואומרים כי יס סוף הוא
נכנס ביס יסו ועל הדרך הזה תו ימא דסוף תלי עיל מן רישי י דקצבי הריס ירדתי לסוף ההריס אמר ביס
כלומר לעיקריהם שהוא קרקע היס יוקבב יוקן אחד הוא וכתו
לעולם מתחילה חשבתי שהארץ שהיא היבשה היו בריחיה בעדי כלומר שהיתה בורחת בעדי שלא אצא אליה לעולם שיהיה הים קברי י ואחרי שאני חי במעי הדג ידעתי שהעלית משחת חיי יוהשחת הוא הקבי ואצא עוד אל היבשה : ה

מעטף בעלי בפשי זה הלשנן כאמר על רוב חברה שתקבר כסש האדם בג' וכן כפשם בחם תתענוף · אמר בשחיתה בברה כסשי שבלעבי חדב מתחילה חשבתי כאלו אני מתונעם כל זה את ה'ית זברתי והתסללתי

אליו נתבא אליך תפילתי יוכיון שנשארתי כל כך חי במעי הדג ידעתי שבאה אליך תפילתי:אל היכל קדשך הוא השמי וכן כאמרה בהיכל קדשו ה בשמי הכין כסאויועל הדרך הזה נאמר ותבא תפילתם למעון קדשו השמי ... בושבורי

הבלי שוא אכשי הספיכה שהיו עובדי אלילי נחם משמרי הבלי שוא ידעוני שאחר שכמלטו מן הברה יעובו חסדם שוראו את ה' נזעתו אליו נכדרו בדרי לא יקייתו יוה שכדרו נישובו לעבודת אלהיה אבל אכי לא כן כי בקול תודה אזבחת לך: משמרי אינו פעל יובא אלא הוא במן שומרים : נית חסדם יעונבויתן חסד הואי כלות יעובו אליליה שהם חשר ונבלה וכן הוא בערקי ר' אליעזר כיון שראו המלחים כשהגועו אל נינוה איצכל הנסים שעשה הקב"ה עם יונה עתדו והשליכו איש אלהיו בים של משתרים הבלי שוא חשדם יעזובו מן חשד הוא חזרו ליפו ועלו לירושלם (מלו את-בשר ערלתם של ניראן האנשים יראה גדולה את ה'ניזבחן זבח וכי זבח זבחו אלא זה דם ברית תילה שהוא כדם זבח ו בדרו להביץ איש את אשתו ואת בביו ואת כל אשר לו ליראה את ה'אלהי יובה ובדרו ושלמו יועליהם הוא אות' על הגרי ברי הבדק: נית לא בעממיא פלחי טעותא למאתר דמתיטב להון לית אכון ידעין יי בקול תודה׳ שאודר בקול תודה בתון קהל ואזבחה לך זבח תודה כאשר נדרתי:ישועתה לה' פי ואומ' כי הימועה לה לבדו וידוי דברה אל ויאמר ה'לדניהעיר את רצונו שיקיאנו אל היכשה יי שהושיעני בפלא גדול שעשה לי יי טעם שנית י קום אשר אנכי דובר י שדברתי א יונה שנית׳ כבר פירשנו למעלה פנת על רעתם " חקם עיר גדולה אליד כבר וגם עתה אני דובר אליך שתקרא אליה שתהיה נה לאלחים כל דברי שרוצה להגדילו סומך אותו לאל דרך הגדלה כמו כהררי אל ארץי אלישלהבת יה מאפל יה:

מיוחל יונה י כי העיר היתה מהלך ג'ימים מן הקצה אל הקצח נחחל יוכה להכנס בעיר עד מחלך. יום נבלכתו בעיר היה קורא ואומר עוד ארבעים יום נטיכוה נהפבת הל במהפכת סדום ועמרה כי מעשיה הי חיו כמעשיהם : היאבוען כי אנשי האניה היו ב ליו כי הטילוהו אל הי וכל ענינו כמו שהיה לפיכד האמינו בנבואחו ושבו ב בתשובה שלמה " ויקראו בנס י קודם אזהרת המלך ע עשו תשובה וועבונם והתענו ולבשו שקים: הדברי הדבר אשר דבר הנביא נקרא על העיר י אדרתו י אדרת המלוכה שעליו יוית לבוש יקרי: העביר כרוז בעיר על התמובה ואעם שהעם היו כזהרים מאליה הושיף עוד ענוי הבחמ נחשבת הגול יי מטעם המלך י הל מעבתו ושכלו הוא וגדוליו כלם הסטימו בזה׳ וכן וטעם זקנים יקח׳ ב בשנותו את טעמו וחדומים להם יותי מבורת מלבא: בחזקה י בכל לב יי מדרכו הרעח י שאר ע עבירנת ומן החמם הוא כנבר כלם ועליו כ יודע י אולי ישוב וכחם הא. נגורה גורתם: בינו ממעשינו הרעים י או האלקים בשנ פי תי שיודע דרכי התשובה ישוב נהאלקים ית ינחם יצ נתו מאן ידע דאית ביה חובין יתוב מנהון ניתרחם ע עלכא מן קרם ה' וכחם פתח כי הוא פעל עבר מוסב לעתיד מפני הניו נהוא מבנין כפעל:

ויחד יונח לבא בעיר מחולך יום אחד ויקרא ויאמר עוד אַרבעים זום ונינוה נהפכת : ויאמינו אנשי נינו באדקים ויקראו צום וילבטו טקים מגדולם ועד קשנם: ויגע הדבר אל מדך נינוה ויקם מכסאווי ויעבר אדרתו מעליו ויכס שק וישב על האפר : ויז ויזעק ויאמר בנינוה מטעם המרך, וגדוריו ראמר האָדם והבחמה הבקר והצאן אל יטעמו מאמה אד ירעו ומים אד ושתו : ויתבסו שקים האדם והב והבחמה ויקראו אל אלקים בחזקה ויטובו איט מדרכו הרעה וכון החמס אשר בכפיהם: בוי יודע ישוב ונחם האלקים ושב מחרון אפו ודא נאבד : ו וירא האלקים את כועשיהם כי שבו מדרכם הרע' וינחם האלקים. על הרעה אשר דבר לעשת להם ורא עשח: וירע אל יובה רעהגדולה ויחר דו: וית ויתפרל אל יַרוה ויאמר אנה ירוה הלא זה דברי ע עד היותי על אדמתי על כן קדמתי לברח תרשיש כי זדעתי כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה: ועתה ירוה קח נאאת נפ נפשי ממני כי טוב מותי מחיי: ויאמר ידוה חוהי תוחיטב חרה לך: ויצא יונה מן העיר ויטב מקדם דעיר ויעט לו שם סובה וישב תחתיה בצד עד א אשר יראה מחיחיה בעיר: וימן ידוה אלקים - קי קיקיון ויער כוער ריובה רוַהוות צר ער ראשו רוקציר דו מרעתו וישמח יונח על הקיקיון שמחתגדולה:

מדרכם הרעה י כלל כל הרעות יומן החתם שבו בחשובה שלתה יכתו שאתרו רול תי שגזל תריש ובנאו בבירה גדולה תקעקע כל הבירה כלה ותחזיר תר. תנריש לבעליו יי ניכחם האלקים יכי כל דבריו שאמר להרע לבני אדם בתנאי אם לא ישובו אבל אם ישובו יסלח וז נות המדה היא תמדותיו ית בתו שאמר בתורה יוכן אמר ירמיהו רגע אדבר וגו'י וכן יחוקאל ובשוב רשע מרשעתו ג שרשו ירע י וכן נירע בעיני ה' תרע עינו י וכן כל אשר במשקלם ולא כדברי ר'יחודה י ואיך ידע - - נעדיין לא הגיעו מ' יום ׳ אמר לו האל ית'ברוח נבואה כי שב ממה שְגַזר עליהם כיון ששבו מדרכ' ויתפרד הרעה יי ניתר לני כמנו שפירשנו בעבור ישראל שלא שבו מדרכם הרעה: יונה התפלל חח כא את כפשי ואות' בתחלת תפילתו אנה ה' יי הלא זה דברי י מה שהייתי חושב ומדבר עם לבי כי הייתי ונשחד שישובו ותנחם על הרעה ותהיה תשובתם גורמת רעה לישראל י אנה בתיב בהא י עד היותי בעוד היותי י וכן עוד זה מדבר י קדמתי לברוח יקודם שתבא אלי כבואתך בזה פעם שנית יונחם קמץ כי הוא בינוני מבנין נפעל : קח כא את נפשי י שלא אראה ברעת ישר במו שאת משה רבינו עיה מחני כא מספרך יובן אמר הרגני כא -ה' ההיטב חרה לך י אם חרה לך מאר ולא אמ' לו עוד אלא ה'ל עוד אראך אות שאיכו ויואבור לך על סליחתי לשבים :יהיטב עביכו חוזק העבין - וכן ואכות יאותו טחון היטב שברו תן חדין שירורה מקדם לעיר ישב לו במקום היטב י וית אם היטב שאני עושה להם חרה לך י וית כמו מאד הלחרא : NYT רה עליהם: שחוא מזרח לעיר עד אשר יראה אולי לא יעמדו בתשובתה נתשוב הבז הבתיחו לפי שעה וח"צם שעשה לו סוכה לבל אולי ובשו עבי הסוכה כי ישב שם עד מלאת לו ארבעי ינם נעשה עונו אוח זה להשפולו בגזרת ה'ובי רחמיו על כל מעשיו ' וקיקיון הוא עשב שתארכנה פארותיו ותגבהנה וענושה בל יובמשכה ולא בשמן קוק יואת' בגמרא תאי קיק ריש לקיש אול קיקיון דיוכה י את' רבה בר ברי חכה לדידי תוי לי חיקינן דיונה ולבלוליבא דתי נאבי פשקי רבי . סי בין בצעי התים הוא גדל . נעל פון הנתן תדלן יתיה . סי על פחתו החנויות מדלין אותו לצל ומפרצנוהי עבדין משחא פי מגרעיניו עושי שמן יופי רבי שמואל בן חפני שהו עשב הנקר בלשו ערבי אלברוע ועי בלוליבא מבאתי בתעוב הגאוני אילן סרק ויא במקומינו הרבה ועוש גרעיני - דו ג

מכז האדלקים תולעת כעלות השחר למחרת ותד את הקיקיון ותיבט :ויחי בזרוח השמט וימן ארקי רוח מדים חריטות ותך חשמש על ראש יונה ויתע ויתערף וישאד את נפטונימות ויאמר טוב מותי כן מחיי ויאמר אלקים אל יונה ההיטב חרה לך על הקיקיון ויאמר הישב חרה רי עד מות: ויאמר ידו יהוה אתה חסתה על הקיקיון אשר דא עמלת בו ולא נדלתו שבין דירה היה ובין דירה אבד: ואני

לא אחום על נינוח העיר הגדולה אשר יש בה חה

הרבה משתים עשרה ריבוא אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו ובחמה רבה:

על הקיקיון אלא

ועושין מהם שמן וכל מי שיש לו צנה הרבה שותה מתכנושתו בלשו ערבי אלכרועיי מרעתני מחום השמש שהכהו שיבשו עבי הסוכה שהיו לו בל: הזמין התולעת לפי שעה במקום הקיקיון

בעלות בבית" ותך את הקיקיון י תולעת לשון נקבה יוכן כי תאכלנו התולעתי ותך הל שח שחתכו למטה נאחר שכפסק ממכו לחות הארץ וכ וכחתר יבפו עליו שהיו לו לצל והכה יום אחד היתה

לנ השתחה נלתחרת בעלנת השחר הוכה ניבש: ניתן י הזתין הרנח לפי שעה להוסיף לנ ב ברה על ברתו כחום השמש י ופי חרישית

חזקה מכעמו בני אדם כחרטים בנטיבתה יותי שתי שתיקתא " ורוח קדים היא חמה" נתך השמש" הרוח והשמש ' ניתעלף " יגעה נפשו וכבהלה מאר עד שלא יכול לעמוד על עבמו מרוב החום וכמעט יצאה רוחוי כמו שבי תמעלפנה בספר עמום יוכן בדברי רול ש ה'אצה חסתה על הקיקיון י נאע"פ שהוא לא חסיע תבואר הוא: ויאמר שתא יתעלפה: וואמר כן האל ית חם על כיכוה מפכי כבודו. כי הכבראי מפני צערני

הם כבודו במו שבתו'מלא כל הארץ כבודו יוכש מין האדם כמו שבתו ולכבודי בראתיו יואצ"ם שפירשנו זה על ישר ת"ת על תין האדם תדבר כתנ שאת יברתיו אף עשיתיו. אלא לפי שישרא" תכירים בכבוד האל ינ יותר משאר מין האדם זולתי החכמי שבחם אמ'הפסוק על ישר'יי אשר לא עמלת בו ולא גדלתו יי כי הדבר. שיעמול בן הארם הוא עצב יותר באבדו ואעם שהאל ית לא עמל ביצירת הכבראים דברה תורה בלעו בני ארם לחבין חשותעים יי שבין לילה היה ובין לילה אבר י בין כתו בן יוכן בן כון י ובין לילה כתו בן לילה כתו בן חדש בן עשרים ופי בן לילה כי בלילה אחת במח ובלילה האחר אבר בסוף הלילה כי בעלות השחר לא אחום יהרבה מיב רבנא אדם ינתר מיב רבוא אדם י נרבנא הנא עשרת אלפים חוכה נייבש: ואבי במאריך המם נהשין איננה דגושה יאדם כולל זכרים ונקבות יי אשר לא ידע יש שחם קעבים ולא ידעו בין יתיכם לשתאלם ואין בהם חטא ואין לחם עוכש אלא בעבור האבות ' וביון שה שהאבות שבו הנה הם בלא טונש וכן בחתה רבה שיש בעיר והבהתה אין לה עונש וזכות ועל כל אלה ראני

לחום ולחמול וכל שכן על רבים:

ה אשר היה אל תיכה התורשתי ביתי יותם זה הכביא מבאכוהן בספר ירמיהו מיכה המורשתי היה כבא בימי חזקיהו מלך יהודה ונקרא מורשתו על שם עירו מרשה׳ כמו שתי רמן מרשה וחיא עיר בערי יהודה והתנבא בימי שלשה המלכי האלה יותם אחז יחוקיהו וביתי תלכי ישראל שהיו ביתים ההם נאם לא זכרם הרי אתר אשר חזה על שמרון נירושלם נהרי הוא כאלו זכרם :

עתי כלם י את שתעו לנכח ואת כלם שלא לנכח כי כן מנהג הבתו במקומות רבי כמו ואולם בלה תמובו ובאו כא - לבלם ולסרניכה יבי יבושנ מאלים אשר חמדתם יוכן אמר מיכיהו בן ימלה ש ירוח אשר חוח אל מוכה המורשתו ביפי יותם א אחז יחוקיה מרבי יהודה אטר חזה על שמרון וי וירושלם: שמעו עמים כלם הקשיבי אַרץ וכולוא' ויחי אדגי ידוה בכם לעד אדגי בחיבל קדשו: כי דבה ידוח יוצא ממקומו וירד ודרך על במותי א א : 778

שתעו עתים כלם וכן אתר תיכה התורשתי שתעו עתים כלם - וכנגד ישר אתר ורבוי עתים כנגד השבטי וכן עתים הר יקראו: ארץ נמלאה ארץ ישר נהעם אשר בה נבאמרו לארץ הקשיבי הוא דרך תשל שהרי א אתר נתלאה: ניהי ח'בכס לעדי כי כבר הזהרתי אתכס בשמני מהיכל קדשנ מן השמים: ה יובא ממקומו משל לגורה היובאת מלפכיו כאלו הוא יוכא ניורד ודורך על ב

همسما بعب لحل بيلاه بعب العبم . صعدبالم ، محبوب بوب نصبالم .

حول المحاوم الموا هم هوالم علي . وحر المحول هو حزواوال المعدد المحود المحر المعدد المحل المحود المحل المحود المحل المحود المحود المحل المحود المحل المحود المحل المحود المحل المحود المحل المحود المحل المحل المحود المحل المحود المحل المحدد المحل المحدد ال

CAPUT I.

٥١٥٥١ هم عده بعنا سا مع د: همد لحاهز . مهم الا لسوا مبسلا احدا ، م المنحد وحد مول مول حدة صد سرمل ، مع مرم وبصمى وحلم موسيد orego doings and 1/ mill : زط ١٥٥١ وب هزمل ويعبونه وهد كسدول. صهر الالماء ، سوا فع وحب حده ادماده بغيا انه ليسلان ، هاهي بينوا ١٥٥٥ محصيا لا سيدي ٢٥٥٥ . الا ديد سفحلا ويعصنا بدلاوي وبعبدلاوي عضدي ١٥٥٥ ، مع وسلما واف وحلما معصلانه ادمه مجتب لأسرون نصبا » المائع ابع المنصبي المنافع الم وحقعا ولا محورف فلا لمعقصره ومفعا عصده : ٥/هـلا ستلا /حـماره ، مره . المحدة حدزه الماره بعد ، ماهمورده الراه ، 100 سما لموصور اهد وحلما اهلا ا

EJUSDEM MAR EPHBEMI IN JONAM PROPHETAM COMMENTARIUM LITTERALE INTERDUMQUE MYSTICUM.

Jonas crat e vico Narin. Postquam reversus est a prædicatione Ninivitarum, assumpta matre sua, migravit in terram tribus Hernah, nempe in Tyrum. Dicebat quippe: sic effugiam opprobrium quo afficior ex mendaci prædicatione contra Ninivitas.

CAPUT I.

1. Et factum est verbum Domini ad Jonam filium Mathæi* dicens: Surge, vade in Niniven civitatem magnam. Prædicavit Jonas in diebus Ezechiæ, antequam ascenderent Sennacheribi copiæ et corruerent in Jerusalem. Surge, vade in Niniven. Volebat autem Deus illum mittere in Niniven propter duo: unum quidem, ut per ejus prædicationem Ninivitas etsi ethnicos et Dominum ignorantes ad suum cultum reduceret, ut, inquam, quum audirent imminentem suam suæque urbis ruinam et excidium, timore futuri istius excidii corripcrentur et ad Domini cultum reducerentur; alterum, ut hoc facto Israelitas confusione operiret, quod gentes quæ Deum ignorabant et legem Moysi non audierant et miracula non viderant sicut Israelitæ pænitentiam egerunt in prædicatione Jonæ et Deum agnoverunt. Porro Ninive figura est hujus mundi.

¹ Idem narratur in libro De Vitis prophetarum inter opera dubia S. Epiphanii, Patrol. gr. XLIII, 407.

Hebr. Amathi.

جنع بي هنعم بن درا مه . آه . وف في دور بي هنعم بي هنده و المحمود بي هنعم المناهم و المناهم الما المناهم المنا

مهودا صعولا حمل ، وهم مهودا اللحا وزهب ، به ، به هم هو معل زرنس ، و ، به هم هما معل زرنس ، و ، به هم مخسا معل زرنس ، و ، به مهم مخسا معل زرنس ، و ، به مهم مخسا معل زرنس ، ومعمل محل ، المقا معل ، به معمل محل ، ومعمل محل ، المقا رسم محل ، ومعمل محل ، المقا رسم محل ، ومعمل محل ، المقا رسم محل ، ومعمل محل ، ومعمل محل ، المقا رسم محل ، ومعمل محل ، ومعمل محل ، المقال محل ، ومعمل م

وانعم فرا وهذه هماه بدور صهلا وروا مطر الالا وظهولات على الا امنه بودر مخسر حسمون . بده بعد قريا . وبد حسما اورا صهلا فع المايد حكم ٥ هزيال ود مدهده . کرونی ، ارمز کرون معمد صدراوس صعر مروا للاست كره معل ويسكه العل بوني وبحسه بحسل وبهوه بهول ومن صدّرا لاصنا واصنه وعنا لا الحد حدهده برحزا بمل ، به ، بف مخ بمنه صحّسا لمصنا ، وجدب ولا باحري صهلا مه ملا المستحم حصمارة فرار رف ويحترا عندا در صديحه ١٥٥٥ علا سعره مصمران نصعسا صحمه امه دالا المشعدي طرحوال دمر وتعدماهم 1000 صمار علا الايوا « ورف باعد: مون

3. Fugit autem in Tharsis propheta Jonas. Fugiebat Jonas in Tharsis, quia in simplicitate sua putabat sanctum Dei habitaculum esse in Jerusalem (et non alibi), et quia nolebat ire in Niniven ad prædicandam pænitentiam, ut hac ratione significaret prophetas ad gentes missos non esse. Dolebat autem et moleste ferebat quod videret gratiam prophetiæ transire ad gentes Israelemque quasi e domo expelli.

4. Et facta est tempestas in mare, et navis jactabatur ut contereretur, Jonas autem descendit ad interiora navis et dormivit. Viderunt autem nautæ mare turbatum simul et tranquillum, turbatum pro eis, tranquillum pro ceteris in circuitu navibus.

7-14, Et miserunt sortes et exivit sors Jonæ... Ecce mare it et turbatur contra nos. Dixerunt igitur nautæ ad invicem : mittamus sortes ut sciamus propter quemnam hoc malum venit super nos'. Et miserunt sortes. Quum autem sors in Jonam cecedisset, dixit eis: Tollite me et mittite in mare. Et sedatum est mare. Et timuerunt viri illi et immolaverunt hostias et voverunt vota. Et clamaverunt nautæ ad Dominum et dixerunt: Quæsumus, Domine, ne pereamus in anima viri hujus. Quod invocarunt nautæ Dominum et rogarunt ut non perirent propter Jonam et rei non traducerentur propter mortem ejus, figura est prophetarum san-

⁴ Scriba ordinem textus perturbavit.

ctorum. Hi quippe, ubi prophetabant super passionem et mortem Christi, rogabant ut contemptores non reputarentur quia super mortem Dei scribebant. Quod autem dixit Jonas: Tollite me et mittite in mare mysterium est magnum. Docet quippe Emmanuelem sua voluntate passiones in se suscepisse. Quod denique quievit mare a fervore suo, postquam in illud projectus est Jonas, significat in mundo siluisse Spiritum nequam post mortem Emmanuelis.

CAPUT II.

تما نط درهب حمل . لمحها بعماا درهب حمله المحل معنى دره والم ومتعاده المال المحل والمال المحل والمتعلم والمتلا المتعلم والمتلا والمتعلم والمتلا والمتعلم والمتعل

CAPUT II.

- 1. Piscis magnus qui deglutivit Jonam figura est mortis quæ absorbuit. Dominum nostrum. Fuit Jonas in visceribus piscis tribus diebus; hac re significatur Dominum nostrum tribus diebus et tribus noctibus fuisse in inferioribus terræ partibus'. Vivus perstitit Jonas in visceribus piscis et vivus permansit Dominus noster etiam postquam in sancto sepulchro conditus fuit.
- 2. Jonas in ventre piscis preces fundebat; hac re significatur Christum, etiam quum esset in inferis inclusus, cum Patre suo locutum fuisse; vivus quippe, fortis et potestate resuscitandi etiam tunc præditus erat.

Quum dicit Niniven itinere trium dierum fuisse², non significat civitatem itinere trium dierum longam fuisse, sed spatio trium dierum

¹ Cfr. Matth. XII, 40.

a Cod. _ b Assem. _ on оъ .

² Infra III, 3.

مدسم حواوراه وموها وحمصا منصل عص حصل محرة والتي العلل محرةه وي مدور ودراه ويسوروب و ورود استلام .. حموها مرصا عصده يصدا . وحرفه رق خلال وحرفه والمال المهجمه الحراب وسيوا لموهما أوه ومرمرا. صمع بره، کے کھے کلاها ، وابا وبنط شلط خور احدوت . داحزر سا شلطا . حانبواوت وحب المعيودون والمومرم عصدورة لاحمدناره فاعتدله بهمازها هومينون يضيرا ولا الماضوة طاقميدا. ورلحه بعمره للكطر وبعمه حلازه. حصميسا حمصها واسماا ه وجدا ، وحر وسلم علموم معدداه وصعسل محكون واوسعده حين . وهده دادما حروها وحركما وحرةمما وم حصدته و مرحصا والها العا سقا ممازم معزدا بحقعا استبا ورفيصيه caeml. our cerally orcive حدرما اما ا

فيه لحدا حدمه محبب اورا رها المعدد المراد المعدد ا

totam civitatem audivisse prædicationem Jonæ¹. Primo die audivit populus; secundo primores civitatis; tertio rex cum toto suo exercitu. Aliter: primo die audierunt perfecti; secundo justi; tertio pœnitentes. Ninive figura est mundi et Jonas repræsentat nobis Filium Dei, qui venit ut reconciliaret mundum cum Patre suo, salutemque inundo annuntiavit per se et per discipulos suos. Itaque primo omnium audierunt Evangelium ejus præceptaque adimpleverunt perfecti qui rebus terrenis non fuerant adstricti, nec animam suam mundo addixerant, nec ejus voluptates secuti erant. Ordo secundus eos complectitur qui negotiis sæcularibus implicati sunt per uxoris et liberorum curam. Quum eis allatum est Evangelium Christi, fide illud acceperunt et justitiam operati sunt in oratione, jejunio, et eleemosynis quas eorum labor peperit. Ordo tertius eorum est hominum sive ethnicorum sive Judæorum sive aliorum qui crediderunt in Christum et simplices ac rudes in hoc mundo vixerunt.

3-5. Invocavi Dominum in tribulatione mea et exaudivit me. Hæc oratio quam adhibuit Jonas in ventre piscis oratio erat simul et prophetia. Et exaudivit me, et audivit vocem meam. Talis erat oratio. Verba autem: « Ego rursus videbo templum sanctum tuum » prophetia sunt.

¹ Idem ex Ephræmo scribit Gregorius Barhebræus

in Horreo mysteriorum apud J. S. Assemanum, Bibl. Orient I, 70.

معني عدي خصدلا لاسمار صورا لللاا توصي ، هاجزر هاصن ، محل الاحدب توصي سوا مدافعدا ؛ حيوسا بع احد بصدا هلال توصي سوا صفرفودا . معتني الماروع له ، وح سن حميد درديا . المعنى المديد المديد المرسلة المحمد الاحدى . والم المحب الله معرا الموا الموا صيدا الموما صيرا والحديد بوصي اللا العلا بدهد مده حمد عفد العدب صرما ٢٥٥١ . حيصا وندار اف واهما . به المحدل مع معموا الموا ، وحم مصمر صبر حلا أسعر وسلاو حسوها در مزال صلع سا نعبه بعيه خالم بها בין לוכנים שפשר מפסר וספר . المحلل ونهلا من محملا عدل عدما صرب احد وحسر كل عمد محسر مجع . المره والاحدب بتعضب صسطعي وهواه وساؤ لاف ورفها ﴿ عِصْمَ وَصِيلًا وَقُلِ عِصْمَ عِلْمُ هفهه و داود المار توهي وسوا

4 Non ita habetur in hebræo. Quare suspicatur J. S. Assemanus, Bibl. or. I, 74, vel Ephræmum hebraico exemplari parem accurato usum luisse, vel librarii incuria factum ut ro « quadraginta dies cum introitu Jonæ in Niniven civitatem conjungeretur. Nam in textu legitur sic: * Et cæpit Jonas introire in civitatem itinere diei unius et clamavit: Adhuc quadraginta dies et Ninive subvertetur.

S. Ephræmus sequitur textum græcum cique adhæret. In sermone autem de Pænitentia Ninivitarum adhæret versioni simplici et docet Ninivitas pænitentiam egisse per « quadraginta dies. » Sic enim loquitur (Opp. Syr. lat. 11, 373): « Jonas numerahat dies, et Ninivitæ sua delicta; supputabat Jonas noctes, Ninive sua deplorabat mala; laboravit Ninive per sex Hebdomadas in fletu, vigilia et gemitibus. In umbraculo interim Jonas sedebat, dum Ninivitæ flerent in urbe. » Similia pluries habet in decursu carminis.

Ex præsenti loco sequi videtur Ephræmum græce

4. Et cæpit Jonas introire in Niniven itinere trium dierum, et prædicavit et dixit: Adhuc quadraginta dies, Ninive subvertetur. In græco autem dixit : Adhuc tres dies, Ninive subvertetur. Utrumque verum est. Sic enim scriptum est in hebræis exemplaribus: Cæpit Jonas introire in Niniven civitatem diebus quadraginta'. Sciendum est impossibile esse ut ista civitas itineris esset quadraginta dierum et ut Jonas apud eam maneret quadraginta diebus, donec videret quid fieret. Ubinam enim Jonas mansisset? Præterea, dum solis æstus percutiebat caput prophetæ, cucurbita ascendit super caput ejus obumbrans eum; si igitur per quadraginta dies cucurbita mansisset ut umbra sua Jonam ab æstu protegeret, quoniodo dicere potuisset cucurbitam una nocte exortam esse et uno die exaruisse, si per

doctum suisse. At si attente consideretur nulla talis conclusio erui potest, ut ipse J. S. Assemanus, Bibl. or. 1, 74 fatetur: « Ex quibus, inquit, discimus Ephræmum græci sermonis haud ignarum fuisse : nam versionis LXX interpretum meminit, vel saltem versionem illam in syriacum versam fuisse. » Utique nihil improbabile habet quod versio septuagintaviralis, quam multi Patres antiqui divinitus inspiratam esse docuerunt, jam sæculo IV cum aliis scriptis græcis syriace translata fuerit. Alia conjectura est quod Ephræmus aliquo versionis syriacæ codice usus sit, in quo ad marginem variae lectiones et glossemata ex græco (ه مصلا) et ex hebræo (ص ححبال) appositæ erant. Quam conjecturam post Crednerum suam facit Giesar a Lengerke, Commentatio critica de Ephræmo Syro S. Scripturæ interprete, Halis, 1828, p. 18, sqq. Utique labores Origenis circa textum veteris Testamenti in Hexaplis non fuerint incogniti Syris qui Scholam Edessenam tempore Ephræmi florentissimam frequentabant.

a Cod. Vat. apud Assem. B. O. 1, 70 : بع.

معرافه و بن بالاحدى عصى مع معداد المرافه المرافع المر

حبط بسا موها بف بفوما مده هن بخد المده المده المده وصوحت وخمه باهده المده المده المده المده المده المده المده المده وحده المده وحده المده وحده المده المده

quadraginta dies propheta expectavit ut videret quid fieret? Recte igitur septuaginta viri interpretati sunt: Adhuc tres dies et Ninive subvertetur; cum illud « quadraginta dies » notet spatium itineris, a quo Jonas e pisce evomitus suit usque dum ad Niniven pervenit. Illud autem « adhuc tres dies et Ninive subvertetur » prædicationem ejus in eadem urbe nobis indicat et præfinitum Ninivitis pænitentiæ tempus declarat. Et sic utrumque comprobatur : illud « quadraginta » de spatio itineris, illud autem « tres » de prædicatione, et de longanimitate. Et rursus: Adhuc quadraginta dies et Ninive subvertetur, velut in prophetia dicit eam a malis convertendam esse.

Donec videret quid fieret'. Aquilæ et Symmachi sequaces interpretantur: Adhuc quadraginta dies et Ninive subvertetur. Ubinam igitur Jonas remanebat? Quomodo sciebat Niniven non fore subvertendam? Dum autem sol æstu percutiebat caput ejus, dum cucurbita ascendebat et umbram præbebat, si per quadraginta dies permansisset ita ut umbra ei ab æstu præberetur, cur dixit cucurbitam una nocte exortam esse et uno die exaruisse, si per quadraginta dies sustinuit expectans quid fieret? Recte igitur illi septuagenta duo interpretati sunt : Adhuc tres dies

que immediate sequuntur et in hoc alinea habentur revera sint S. Ephramo adjudicanda. Ceterum verba: « ubinam » et que sequuntur repetitionem continent.

⁴ Jon. IV, 6. Ante ista verba citantur verba quædam S. Athanasii et alia ex Epiphanii libro de pond. et mens. Vitium autem quod occurrit in membrana post duo illa citata dubium me reddit an

ه Cod. yat. نعموردي , — b Cod. yat. معموردي .

صححاد به بسم مع نصما ، وحب صحناه ومن سم مع نصما ، وحب صحناه ومن سم مع نصما ، وحب

CAPUT IV.

وهم عند الادوا لعنونا بمنا وبدا وهم عند الاولاد حقصم عددا.

1 / Karoa respondet Arabico El-Kera plante e genere cucurbitarum. De hac planta hec habet Niebuhr, Description de l'Arabie I, 430-434: « Je vis pour la première fois à Bàrra la plante El-Kherroa. Elle a la figure d'un arbre, Chaque branche n'a qu'une grande feuille à 6, 7 ou 8 échancrures, Cette plante était près d'un ruisseau qui l'humectait

TOM. II.

et Ninive subvertetur. Definiverunt enim, ut opinamur, illud « quadraginta » de via dictum esse, et, dum implexum illud de spatio et longitudine itineris interpretati sunt, nodum verborum solverunt et lucem locutioni « tres dies » attulerunt.

Rex autem Ninivis qui deposuit coronam suam et saccum induit, figuram nobis exprimit mentis, quæ per Evangelium Domini nostri ab elatione recedit et induit lumilitatem propter mala sua priora.

CAPUT IV.

2-3. O Domine, nonne hoc erat verbum meum, quum adhuc essem in terra mea? Propter hoc prius fugi in Tharsis, quia expedit mihi mori potius quam vivere. Hæc dicit propheta quia sciebat, post exitium et subversionem ab ipso Ninivitis annuntiatam, Ninivitas pænitentiam acturos et Deum propter suam misericordiam accepturum esse eorum pænitentiam et ipsis condonaturum esse. « Ego, inquit, ero mihi propheta mendax et idcirco fugiebam in Tharsis; oportet quippe me potius mori quam prædicare mendacium. »

6-7. Præcepit porro Dominus palmiti Karoæ¹, quæ crescens ascendit super Jonam. Altero autem

suffisamment A la fin d'octobre 4765 elle était montée en 5 mois d'environ huit pieds et portait à la fois des fleurs, des fruits verts et des murs. Les feuilles et les fleurs que j'en cueillis se flétrirent en peu de minutes comme font toutes les plantes qui croissent vite. Il y a apparence, que cet arbre est connu depuis longtemps des botanistes, car on

مضسون رحنونا نوناا معهصون وأسر مصعر حبسه ومال به مع واحدر المحس مولي بوهوديل وسيول . يعم لموه ملاد ٨٥ ١حم مرسما . حر ساة لاحرال والمحموما مسحدا وزهس علا مبسلال. حبسما بع حمدة المحادة بسا بعدا وخيه مالند دلمري الاول مان لحصمه ولاول در نا لاه لاه وصلادهم دلا ماسيدان والاهمان مسرة حدادمده بخدر براحبه سوير وحنوروله لا للايلا . عبور نصل حظمال لاما حداله . وقعر لعنوذا عبور بفزال . معمد مصحف مع عدد ، مرة الهد صهرالا للا مع فعده وبحا ولا باسع مع سمصر بعصعا . وعد نبرا عوب حرة وصبها وحد معده فعر هذا الاولام ولافره بعنوة مهمده . محسر نوسر بعود المعدد و ويدد الالماره مده . وسأواله ذحم الحصارة نعنوا الاحصر حرة خدمها . حر بيت عصعا مدهد مع وحديرا في 100 لللا مع العده . عنا بع مع اهادا . حدم حصال مذالا لما حصر مدني . والم حصر الم مدني علا عنونا صهر . دلا ١٥٥١ مع حملا وبرحورا دير بدر مصلف : مص عدد بدر مرمددر بجد : حدره اصل سعم حسفحده ، لالم وبي وحرحمال ومل خزم لحسيعل وحصهما وصب نهبد ، محموتها بع م حماد اسلا ، لا فلا ١٥٥١ کم واسع الله حر الحدي ٠ اه وصد شهر المراج وصد والمحدا ، ومور مع موم المحب ، والمدا

die præcepit Dominus vermi in ascensu diluculi et percussit Karoe palmitem quæ exaruit, et incaluit sol super caput Jonæ. Ex quo igitur prædicavit Jonas subversionem Ninivis exivit, et sedit extra civitatem, expectans exitum excidii terribilis quod contra civitatem comminatus fuerat. Civitas autem sua pænitentia latum judicium solvit irritumque reddidit Dcumque sibi reconciliavit. O Dei mansuetudo! Quum vidit Jonam ægre ferentem excidii dilationem, et animadvertit mentem ejus expetere Ninivitarum perditionem, ut ejus prophetia mendax non fieret, præoccupavit ei consolatoria præbere, præcepto dato ut palmes cucurbitæ germinaret et cito exoriretur umbraculumque præberet super caput prophetæ, ut ille ab æstu solis non læderetur. Quum autem propheta magno gaudio afficeretur, illico eodem die præcepit Dominus vermi qui radicem virgulti corrosit, et statim ventus urens attigit virgultum, destructaque ejus pulchritudine, illud arefecit. Lætitia autem quam Jonas ab umbra virgulti perceperat, exorto sole et solito acrius super caput prophetæ urente, versa est in mærorem. Dominus autem exinde occasionem sumpsit ut in judicium intraret cum Jona: Tu, o Jona, propter destructionem vilis virgulti, quod absque tuo labore aut cura germinavit et exortum

le nomme à Haleb « palma Christi, » On en fait une huile appelée oleum de Kerva, oleum cicinum, oleum ficus infernalis. Les chrétiens et les Juifs de Mossoul et de Haleb veulent que la Kherroa ne soit point la plante dont l'ombre couvrit Jonas, mais ils disent que c'était une sorte de citrouille, El-Kerra' qui a de très grandes feuilles, porte un fruit très gros et qui d'ailleurs ne dure qu'environ quatre mois, » هبه دهام هدسام ، دلهبدا هدامه هرام و مرامه المرام و المرام المرام المرام و المرام المرام و ا

مهرورا به ورود مع موسور حدد مو مرسور المورد المورد

مدور هومما باوره

est, quod tam cito aruit quam creverat, hæc omnia patieris, ego vero qui mea bonitate creavi homines eosque mea providentia servo ac mea sollicitudine eis vitæ alimoniam præsto, annon oportebat ut pænitentibus eis condonarem, et in peccantes longanimum me præstarem de die in diem ut pœnitcrent expectans. Quomodo igitur oporteret me civitatem destruere multo populo plenam, quæ ad tuam prædicationem malos suos mores correxit et pœnitentiæ habitum induit? Oportebat vero te lætari quod ad tuam prædicationem Ninivitæ recessissent ab errore, quum ex eorum perditione nihil utilitatis exoriretur1, His aliisque hujusmodi consolabatur Dominus proplietam mœrore affectum quod mendax evasisset cius prædicatio.

Umbraeulum illud quod fecit sibi propheta Jonas extra civitatem spiritualiter nobis exprimit figuram synagogæ. Synagogam quippe umbraeulum vocari testatur Isaias²: Derelicta est filia Sion sicut umbraculum in vinea. Palmes autem Karoe (cucurbitæ) figura est populi in cujus medio prophetæ cum gaudio sedebant.

Explicit commentarium in Jo-

similia habet in carmine de pœnitentia Ninivitarum. Opp. Syr. lat. 11, 378.

^{*} Is. I, 8 juxta vers. simpl.

III, 10: "Brechet (schmiedet) eure Pflugschaaren um (zu Schwertern)" d. h. Verwandelt eure Ackergeräte in Kriegsgeräte, – deshalb weil sie, als sie aus der Gefangenschaft heimkehrten, arm waren. Es waren aber reich die vom Hause Gog.²

III, 14: "Thal der Entscheidungen" nennt er das Thal Josaphat, wegen der Gerichtsentscheidung, die über das Haus Gog darin stattfinden sollte.³

III, 13: "Geht hinein, zertretet" d. h. die Scythen, die zum Hause Gog gehören.

III, 18: "(Es werden triefen) die Berge von Süssigkeit", denn wenn es viel regnet, lassen die Berge hervorsprossen und es giebt viel Honig etc. "Eine Quelle vom Hause des Herrn soll ausgehen etc." d. h. die Versöhnung und Belehrung wie eine Quelle, die durch die Priester herabsliesst und sich ergiesst über alle Bewohner der Stadt.

III, ?: "Sie werden die Stadt in Besitz nehmen" d. h. die Edomiter.

Zu Ende ist die Auslegung des Joel.

Ferner die Auslegung der Prophetie des Propheten Jona.

(Hierzu sind verglichen die Kommentare von Theodor, Theodoret, Cyrill, Ephraem, Gregorius Barhebraeus, ausserdem Ephraems Aussagen über 1 reg. 17 und 2 reg. 14 und seine Rede über Jon. 3, 2 f.).

Das, was Jona begegnete, ist ein Typus und Siegel aller Typen, die im Gesetz sind und derer, die durch Christus erfüllt werden sollten, zur Darlegung dessen, dass der Heilsverwalter des alten und neuen (Testamentes) einer معلقه من المحم همت هاستم المن ابن المسحمة ماسة من المنامل ال

عجم دورونا بدالا.

المح بعدة المحمدة المحمد المحم

16 ,d812 lo محم من المحمد المعلمة المحمد ال

^{*} Derselbe Wortlaut bei Theodor col. 237 A: Τὰ τῆς γεωργίας δργανα εἰς δπλων μετάθετε χρῆσιν.

² Auch Barhebraeus pag. 10, Zeile 4 deutet auf Gog (und Magog).

x So L, dagegen I & für en aud.

² So I, dagegen L 'we.

³ Dies steht weder in I, noch in L, ist also von mir ergänzt.

⁴ So I, dagegen L hat dies Wort überklebt.

⁵ So I und L, dagegen bei Lee ist diese Stelle überhaupt nicht zu finden.

³ Fast bis auf den Wortlaut, so bei Theodor col. 237 D: Κοιλάδα γὰρ δίκης τὴν τοῦ Ἰωσαφὰτ ἐκάλεσεν, ἀπὸ τῆς τιμωρίας τῆς αὐτόθι μελλούσης ἐπάγεσθαι ἐκείνοις παρὰ τοῦ θεοῦ.

und derselbe und dass ihr Walten ein Ziel im Auge hat. Denn während alle Propheten inmitten des Volkes Israel geweissagt haben, wird er allein beauftragt, in die Heidenwelt zu gehen. Es deutete aber (dieser) sein Hingang zum ersten darauf hin, dass die Heiden künftig Hausgenossen der Gottesverehrung sein sollten auf Grund der Lehre dessen, der vom Grabe auferstand nach dreien Tagen, worauf die Thatsache typisch hinweist, dass Jona drei Tage im Leibe des Meerungeheuers war. Zweitens aber belehrt es über die Frechheit der Juden, die darin zum Ausdruck kam, dass während sie ihre Propheten verfolgen, die Heiden sie mit Freuden und mit Furcht aufnehmen, wie die Assyrer sich von dem gesandten und nicht von Wunderzeichen begleiteten Worte des Jonas überreden liessen. Zugleich aber wollen wir die Verwerfung der Juden aus der göttlichen Hausgenossenschaft darlegen: also auch der Prophet, da er merkte, dass ein Zeichen in seiner Sendung zur Heidenwelt verborgen sei, floh, damit er nicht der Herbeiführer und Durchführer dieser Dinge wäre. Nicht, als ob er gedacht hätte, Gott wäre nicht überall,2 sondern nach dem Glauben der Juden dachte er: Auch wenn (Gott) wesentlich in allem (überall) ist, so ist doch seine Wirksamkeit nicht überall, sondern allein im Lande der Verheissung enthüllt er sich und zeigt seine Offenbarungen. Also wurde er ergriffen dort, wo, wie er glaubte, eine Gottesoffenbarung nicht stattfinde.3

I, 1: Nach der Überlieferung der Griechen und des Mâr Ephraim⁴ war Jona der Sohn jener Witwe von Zarpat, den Elias (von den Toten) erweckte (1 reg. 17, 22). Elias nämlich, als er Ahabs wegen die Hungersnot über das Land verkündigt hatte,⁵ floh und kam nach Zarpat und fand die

حرف وم حدوه رحتا حيده حط المدده. وه حدسة وه حما حما وهم علامه وهم محما المحمدة والمحمدة والم

¹ Fast wörtlich so Theodor, col. 317 C: Είς καὶ αὐτὸς τῆς τε παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης ὑπάρχων θεὸς.... πρὸς ἔνα σκοπὸν ὁρῶν.

² Diese letzten beiden Sätze bietet mit deutlichen Wortanklängen, wenn auch in anderer Reihenfolge, Barhebr. pag. 13, Z. 11—13.

³ Sachlich dasselbe Theodor col. 332 A.

⁴ Weder in Ephraems Kommentar zu Jona (Lamy, Ephraemi hymni et sermones Tom. II col. 229 fl.) noch in seiner Auslegung zu 2 reg. 14, 23 (Opera omnia, Tom. I, pag. 551) noch auch in seiner Rede über Jona 3, 2 f. (Op. omn. Tom. II, pag. 377 C) steht davon etwas geschrieben. Um so auffallender, dass Barhebr. pag. 13, Z. 6 f. ebenfalls unter Berufung auf Mâr Ephraem dasselbe berichtet. Auch das könnte dafür sprechen, dass er Išocdâdh in irgend einer Form vor sich hatte.

⁵ Von hier an bis * finder sich der Bericht fast wörtlich in der Unterschrift zum Propheten Jona im Codex Syro-Hexaplaris Ambrosianus (Ceriani, Milano 1874) fol. 106r. rechts. Doch steht für das - wowig bei Išô'dâdh - wowig = wo lowig. Verkürzt ist der Bericht wiedergegeben von Barhebraeus pag. 13, Zeile 6 f.

Witwe und ihren Sohn Jona, den kleinen Knaben. Denn nicht wohnte Jona bei den Unbeschnittenen. Und als Jona gestorben war, machte er (Elias) ihn wieder lebendig. Gott wollte nämlich ihn lebendig machen, dass er es nicht vermöchte, von Gott weg zu fliehen. Und nach der Hungersnot kam er (Jona) nach Juda. Und als seine Mutter gestorben war, begrub er sie bei der Deboraeiche. * Und er (selbst) hat drei Mal den Tod geschmeckt. Zum ersten Male auf (Gottes) besondere Veranlassung, zum zweiten Male typisch, zum dritten Male wirklich.

I, 2: Er ging aber nach Ninive im zweiten Jahre des Ussia, des Königs von Juda, als Sardanapal König von Ninive und Babel war. Es führte aber Arbaq, der Meder, später mit Sardanapal Krieg. Und als (dieser) von Arbaq besiegt war, verbrannte er sich im Feuer. Arbaq aber war 28 Jahre König. Und darnach ward Pul, der Sohn des Sardanapal, König und zerstörte das Reich der Meder und zog gegen Samaria und nahm von Menahem, dem Könige Israels, 1000 Silbertalente. Und er kehrte wieder zurück nach Babel. Und auf Pul folgte im Königtum Tiglathpilesar.

I, 3: Von Tarsis, wohin Jona zu fliehen trachtete, sagen einige wegen der Ähnlichkeit der Aussprache, dass es Tarsus sei. 3 Und es soll dies wiederum daher deutlich sein, dass gesagt ist: "Er fand ein Schiff, das nach Tarsis fuhr". Aber es ist nicht wahrscheinlich, dass das Tarsus ist, weil Tarsus nicht sehr weit von Jerusalem ist. Und über Tarsis ist im Königsbuche (1 reg. 10, 22) geschrieben, dass "das Schiff alle drei Jahre nur einmal von Tarsis Elephanten und Affen brachte" und (1 reg. 22, 49): "Josaphat hatte Tarsisschiffe bauen lassen, dass sie nach Ophir fahren sollten, um Gold (zu holen), aber er fuhr nicht". Also ist (die

واهع حصيره حمل بهه. حزم صحصهاه حمد دملا ومور. fol. 2192 lawo llade, och fol. 2192 lawo lawo يكتنه حريم المليم الماء بهمة وكم وسكال اب معكمتها بي بمتا وبعنا اعبر. حزة بوها عدي ورف انعدها واصد الاسد الاسلام وم عمر عدا معلا حلا انحر حديد اسد. حزم دابا حزفه داغدس الانعكا ملحزة عدم لكما رحدة لا يمن حفز بوها عدم حم حدة الله ومع معمل مولى السره و يطريه الاست والا صعدس حصدره مع الاول محلا معلا الما حدوه. وحم صلا العرو. محزة حوا حلولا ورحوال ووه الحلالة لحم مدمال مرسط من مرحزنابط الساط بي لموهنابط. ملحكاله صياله. ارب بي كسوا. حقيل لمالي وحورل مداد بمودرا. معزيه وليس موا مددر بسوا ورددا. امنت بي انحم ميل حلاني حم ميزيهه كيم، مم اربعب مع انحم. تعمره حدودًا افعير. المكب بي انحم حصيب ماهيا عبتي. وحلائص العجر قولا در هزيقوليه واحدزة كعكمها إحبتل مصكم حلا عصرين منصم مع مسلم محط بعنا الله معتب بعصفا. مغيب مموم حمداً.

¹ Dieselbe Zeitangabe findet sich sonst nur bei Barhebr. pag. 13, 9 f.

I und L lesen بار.

² Diese und die folgenden chronolog. Angaben sind selbstverständlich sinnlos. Aber woher stammen sie?

³ Wörtlich so Theodor col. 329 C: Θαρσείς δὲ οἱ μὲν ἔφασαν λέγεσθαι τὴν Ταρσόν, ἀπό τῆς κατὰ τὴν ἐκφώνησιν ἐγγύτητος.

Auffassung) des Auslegers (Theodor) richtig¹, dass es eine Stadt, deren Name Tarsis ist, am Meeresufer nicht giebt, dass es vielmehr Sprachgebrauch der heiligen Schrift ist, alle Städte, die am Meeresufer liegen, Tarsis zu nennen, cfr. (Psalm 48, 7:) "durch starken Wind sollen die Tarsisschiffe gebrochen werden, d. h. die der Städte am Meeresufer, die da Schiffe zur Seite haben.

I, 5: "Jona stieg in den untersten Schiffsraum und schlief". Nicht nachdem der Sturm (sich erhoben hatte). Denn das wäre lächerlich, wenn er, während ein derartiger Sturm auf dem Meere stattfindet, sich dem Schlafe hingeben wollte. Vielmehr that er es unmittelbar nachdem er das Schiff aus Angst betreten hatte.²

I, 7: Aus "den Loosen, die sie werfen" geht hervor, dass nicht auf dem ganzen Meere Sturm war, sondern nur um jenes Schiff herum,³ indem die übrigen Schiffe ruhig dahinfuhren.

I, 10: Und man erhebt die Frage, woher sie wussten, dass er vom Herrn hinweggeflohen war. Aber es ist klar, dass Jona (es) ihnen gesagt hatte, wie ja auch der Hebräer und der Grieche also sagen: "Denn es wussten jene

محلة فعلا العكم ليكلفكهن المعمد بم يحجل عدم كمحزم كمضي المتم ضم امديم المر ومع ومنتماره ومعطر وروب روب لمن مريط هم المد والعبرا والعديد لافر بحالا حانميه. لال لا بصر بهنهه بوت. حرف ولمزهمه كه صهب اسما مع اهام محلا العب اصر حصور مدقل إسرا حلاحل عبت الما صعيدا م انعيم ملحسات فتلا ممقفل مبعز ممعمل حم حمر القلا كانعيم لمحارلا الموسي حلا يماحل ملا ارلا عب عنا رف ومحمما ومبيكا حم وعمرة العبع حصعت عمل حلا. الل حدلوم مبتلاً وجمعت عل محر ماحل كبعمزا حيم انعمه. اب زف بحدهما حم حميمال بماحق القل بانعب علوم بصبتها بجصفت عط بقن القل ملا يحوم. أن بدون ببلاء العلاة واللغا وبرعيد. من حلاة مسعولاً. حيوسط سي عمل أو مر منصول واليو ول صحل الم وه ملا يعقبه حقيداً. الا حجرة حيوا صبرا بصحم الحفل مع حملاه، مع فرا سن وانصبه ببيذا بحه حمده عمل موا مسعولا. لالم حلا ييد ف العلا

τ Von hier an fast derselbe Wortlaut bei Theodor, col. 329 C: Ταρσός μὲν γὰρ παραθαλασσία πόλις οὐκ ἔστιν, τὴν δὲ προσηγορίαν ταύτην εἰς δήλωσιν παραθαλασσίων πόλεων εἴωθεν ἡ θεία λέγειν Γραφὴ ὡς παρὰ τῷ μακαρίῳ Δαυΐδ τὸ 'Έν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα Θαρσεῖς ὅπερ οὕν ἐπὶ μὲν τῆς παραθαλασσίου πόλεως καὶ παρ' αὐτὴν ἐχούσης ἑστῶτα τὰ πλοῖα λέγεσθαι δυνατὸν.

² Diese ganze Erklärung von I, 5 fast wörtlich bei Theodor, col. 332 D: Ούχ ότι μετὰ τὸ ἐκεῖνα γενέσθαι εἰς τὸ πλοῖον κατελθών ἐκάθευδεν· γελοῖον γὰρ εἰ ταραχῆς τοσαύτης γενομένης..... εἰς ὑπνον ἐαυτὸν ἐκεῖνος ἐδίδου· 'Αλλὰ γὰρ τοῦτο μὲν εὐθὺς ἐπιβὰς πεποίηκε τοῦ πλοίου.

³ Bis hierher derselbe Wortlaut bei Theodor, col. 333 B: Τοῦτο δὲ ἐδήλου μὴ κοινὸν κατὰ πάσης θαλάσσης εἶναι τὸν χειμῶνα, ἀλλὰ περὶ αὐτό γε μόνον τὸ πλοῖον..... Sachlich ebenso Ephraem, cfr. Lamy col. 231.

I So I und L, dagegen Lee fügt hinzu Lane.

³ So I und Lee, dagegen L mit Seyâmê.

⁴ So I, dagegen L -

⁵ So I und L, dagegen Lee fügt hinzu a.

⁶ So d. h. mit dem griech. Text übereinstimmend I, dagegen L

Leute, dass er vor dem Herrn geflohen war, dieweil er(s) ihnen kund gethan".

I, 16: "Sie brachten dem Herrn Schlachtopfer und gelobten". Nicht sofort und mitten auf dem Meere brachten sie Schlachtopfer, sondern sie gelobten und versprachen: dass sie nicht wieder die Götzen, sondern Gott, den Herrn des Meeres und des Trocknen anbeten wollten."

Cap. II.

II, 1: Jona aber schwamm lange Zeit über dem Wasser. Und dann befahl Gott dem grossen Fische, dass er ihn verschlänge.² So sehr gab ihm Gott weiten Raum im Leibe des Fisches, dass er darin aufstand und sich umdrehte und betete. Man überliefert nämlich, dass dieser Fisch ein Meerungeheuer war.

II, 3: "Aus dem Schosse der Unterwelt etc." ist eine Weissagung,³ da er ja noch im Leibe (des Fisches) war, als er betete. Und da er wusste; dass er (Gott) ihn herausführen werde, sprach er: "Obgleich ich noch im Leibe des Fisches bin, wie in der Tiefe der Unterwelt—ich rief dich und du hörtest mich".

II, 7: "Du führtest mein Leben heraus etc." und "Es kam mein Gebet vor dich". Der Grieche sagt: "Es wird mein Leben aus dem Verderben heraufsteigen" und "Es wird mein Gebet vor dich kommen".

II, 7: "Zu den Gründen der Berge bin ich hinabgefahren" d. h. ich bin verborgen zwischen den Bergen im Meer und wie einer, der von den Bergen verschlungen wird. Und es kommen die Berge und häufen sich über ihm,

حصور مر الاقل بمزمل صعبالل أبع بدوب معلمحمل بمع المل محمد ومع ميم مديل جدمد كل مبيكا ومه مصب الهدي انه، اب واقد حديل مدوسل بحدي العنب عدلاً وسرحه القل ورصه وحتل حصيل مدنه. حه حزمحله محيه عطر وحسه. الم وبرزه حاصل ماعلموره. ولا ماهد علسي لعلمتها. لالم للحما مدا بعدا وبحفاء مون وب حبدا مصال لحيلا مب متل لاو بوها. ومع هم الاها ليما نط ويحدمون. ومع سز حجر مده الادما فصطاد حيده حزها وبدار اب وبمهم والمراوعي حده أف بالل معلمي سن إماليا بوها المالل له لله اف رسم ورض منهد وعدم المعن الصمال اود مرحوسا حصه حنها بوها و منال ماب من به حنوسا بمعم كره اخذ ، مرالك وفيل كم حدوهه وبولا الم وحدوهما بعده منهد وحسلاس ف باهمه ست مع تد، دف بحكم بكماب بمسل منهمه ست مع سطار ماحما

¹ Diese ganze Erklärung von I, 16 lesen wir sachlich ebenso bei Theodor col. 336 C.

² Fast wörtlich so Theodor, col. 336 D: Ό μὲν οὕν Ἰωνᾶς ἐπὶ πλεῖστον ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐφέρετο προσέταξε δὲ ὁ θεὸς κήτει μεγάλω ἐπὶ τῆς θαλάσσης φερόμενον καταπιεῖν τὸν Ἰωνᾶν.

I So I und L, dagegen Syr. hex. (Ceriani L c.): وعن معنا، الله ومنا عنوا عنوا عنوا المناء ال

² So L, dagegen I

³ So L, dagegen I schickt lace, vorher.

⁴ So L, dagegen I aq.

⁵ So L, dagegen I lässt dies Wort ausfallen.

⁶ So I und L, dagegen Syr. hex. عناط ستب عدال الماء

³ Sachlich dasselbe, Theodor col. 337 D: Τὰ μὲν δὴ τῆς εὐχῆς τοῦ προφήτου ἡήματα ταῦτα und Ephraem (Lamy col. 235): : Lon lloù, lloù,

indem dass er gleichsam in drei Gräbern verborgen war: Im Herzen des Meeres, in den Gründen der Berge und im Leibe des Meerungeheuers.

Cap. III.

III, 1: Und man erhebt die Frage: Wo spie der Fisch den Jona aus und wie ging er nach Ninive? Einige (sagen): Die Tiefe ist unter der Erde. Und in ihr brachte der Fisch den Jonas herbei und spie ihn bei der Stadt Balad aus. Und deshalb, so sagt man, ward sie Balad genannt, d. h. "er ist entronnen". Und es änderte sich ihr Name im Verlauf der Zeit wie Istakhr aus Esther und Beth Lephat etc. Andere: In jenem Meere von Sigar³ hat er ihn ausgespieen. Andere: Er führte ihn im Meere bis Basra und von dort führte er ihn im Tigris nach Ninive und dort spie er ihn aus. Der Ausleger (Theodor) aber hat entschieden: Wo er ihn verschlungen hat, da hat er ihn auch ausgespieen. Und nach der Überlieferung der Griechen: In der Nähe der Stadt Akko d. i. Ptolemais hat er ihn ausgespieen. — Und es ist bekannt, dass er ihn an dem Orte, wo er ihn verschlang, auch ausspie, aus der Schrift, die da sagt:

III, 2: "Es geschah das Wort des Herrn zu Jona zum zweiten Male: Auf, gehe nach Ninive". Nicht sagt sie nämlich "auf, gehe hinein nach Ninive", sondern "auf, geh". Also ist jene Auffassung des Auslegers wahrer (als die der Andern).

III, 3: "Ninive war eine grosse Stadt vor Gott" d. h. infolge der göttlichen Fürsorge kam sie zu Ehren und zu einer Menge ihrer Bewohner.⁶ "Ein Weg von drei Tagen" sagt nicht, dass die Länge der Stadt so gross war, sondern, wenn ein Mensch versuchte ganz um sie herumzugehen und auf allen ihren Plätzen zu predigen, so konnte

مبعد رحمات اخذ. والعدادي بهمة الندلا. بق. المنعدة حدم لمهة بحيد عطل المهة بحيد عطل والما بعداده حيد لمهة والمي لمهة وفقي حمل عديد حدد بالم بحلالا عديا عسف بدوا. ححدد بعد وحلعدادي بهمة بملكمه، وكهة الله وعلادي وحدد بعد وحلعدادي بالمه بملكمه، وعدد المالي حديد العتى بلدوها حمر المالي المناه المدل وحدم المهة بدوا حديد والمالية وحداد وحدم المهة المناه حدم بين والمالية وحداد المناه المناه عدم المناه بالمناه عدم المناه بالمناه عدم المناه بالمناه بالمناه بالمناه والمناه بالمناه والمناه وحداد المناه بالمناه وحداد حداد المناه بالمناه وحداد حداد المناه بالمناه وحداد حداد المناه وحداد حداد المناه وحداد حداد المناه وحداد المناه وحداد المناه بالمناه وحداد حداد المناه وحداد المناه وحداد المناه وحداد المناء والمناه وحداد المناه وحداد الم

I So I und L, dagegen Syr. hex. ... !lab ylab Illio.

² So L, dagegen I ...

¹ Bekannter Ort am Tigris einige Meilen oberhalb Mosul, jetzt Eski Mausil = Alt-Mosul.

² Dass diese etymologischen Spielereien wertlos sind, braucht wohl kaum erwähnt zu werden.

³ Einen Landsee von Sigar kenne ich allerdings nicht.

⁴ Diese Äusserung Theodor's kann ich in seinem Kommentar nicht finden. Oder hat er sie in einer andern Schrift gethan? Barhebraeus pag. 13, Zeile 14 f. bietet fast denselben Wortlaut und da er dabei die unmittelbar vorher genannte Anschauung zurückweist, so wird sie wohl auch in seiner Vorlage kurz vorher angeführt gewesen sein.

⁵ Diese letzten Worte, die ohne Frage Išo'dâdh's eigene Begründung der Theodorischen Ansicht wiedergeben, finden sich zum Teil wörtlich bei Barhebr. pag. 13, Zeile 16.

⁶ Fast wörtlich so Theodor, col. 340 B: Λέγει δὲ ὅτι "ἡ πόλις ἡν μεγίστη τῷ θεῷ" Ινα εἴπη ὅτι τῆ θείᾳ προνοίᾳ εἰς μέγεθος αὐǯηθεῖσα.

er in drei Tagen ganz um sie herumgehen und wissen, wie gross sie war.¹

III, 4: Der Grieche²: "Und er verkündigte und sprach: Noch drei Tage und Ninive wird zerstört sein". D. h. Als er eine Tagereise in ihr vollendet hatte, da fing er an, in ihr zu predigen.³ Denn sie glaubten nicht einfach dem fremden Manne, der da predigte, sondern Zeichen waren erschienen zur Bestätigung seiner Predigt: Wirbelsturm und Erdbeben und Donner und Blitze.⁴ Und als sie aufgehört hatten erkannten Jona und Ninive, dass sie bei Gott Gnade gefunden hätten und vor der Zerstörung ihrer Stadt bewahrt worden waren.

III, 9: "Vielleicht lenkt Gott ein". Siehe ihre Treue und ihr Vertrauen auf Gott! Obgleich der Prophet drohte und sein Wort nicht unter eine Bedingung stellte, so wagten sie und verzweiselten nicht, (indem sie sprachen:) "Vielleicht lenkt Gott ein und erbarmt sich über uns". Einige, zu denen der Ausleger⁵ gehört, sagen: Mit der Drohung der Zerstörung der Stadt

ومد المد الممود حرمية كسنة والخر يصروب معمما ور عصم، واحد وحجوه الفر العد فكهره، وأب معدمتها بالماد على يست مديد من الماد على الماد الم وبيا بحرف بودها بحكوه اها فكهره. بع ملاحل بالعناء وروه حم محده ومدنا حلا مدم ولاتام رحبتي. موم رالا لحبية الراب الخز بموم حولا لحبية الا بموم رال حبي للمن عنهذا بف وصعمل بف وسما صبدا وما نحلا الكوار بق بعد معنسها الكولا الله لازحما ملصيهاما بحصوتهن بف بصنيا للكا مصتى كه مصماا بعطسن بعسلا افدن الابل الع خط بوهاد بالمعنود حمدة وبمر حمدون معقبة الملام بمعتب معمس به وا وحمدة المعنور وليه وفقط المارة . بعدار واعزر واجزر المح الكلا مقط مسوا مكاوهما. بق. مراوزسا وبير معدا عصكي حزة في عزب إلميّار حزة، كه يهمز عسيطُلها كردا احصيا بغدير مسعيم بهه الا المقاا مطترني رووت حدوز مروراره. الذ ويحسل ورقحل fol. 220a متحصل محتمل محمنيهم، بهجه مونع مليوا. والمسته معم الابها

¹ Fast derselbe Wortlaut bei Theodor, col. 340 B: Οὐχὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσούτον είναι λέγων. ἀλλ' ὡς τοσούτων ἡμερῶν δεομένου τοῦ πᾶσαν αὐτὴν ἐκπεριελθεῖν τε ἐν κύκλῳ καὶ κατιδεῖν οῖα τίς ἐστιν βουλομένου σαφῶς. Sachlich ebenso Barhebraeus pag. 13, Zeile 17 f. und Ephraem, Lamy col. 233.

² Beachte, dass der Pešittô-Text hier gar nicht angeführt wird. Oder sollte er nur versehentlich vom Schreiber unserer Manuskripte ausgelassen sein? Hier lässt sich übrigens deutlich erkennen, dass Barhebraeus Išô'dådh in irgend einer Form als Vorlage vor sich hatte, denn auch er bietet zunächst nur den Text des Griechen. Erst nachträglich stellt er den Pešittô-Text daneben und begründet die Korrektheit beider Versionen.

³ Klingt an Theodor an cf. col. 340 C: (εἰσεληλυθώς εἰς τὴν πόλιν ὁ προφήτης)..... καὶ ώσεὶ μίαν ἡμέραν πεποίηκε κηρύττων τε καὶ λέγων. Barhebr. pag. 13, Zeile 19 f. sachlich dasselbe.

⁴ Nur Barhebraeus pag. 13, Zeile 25 f. bietet hier sachlich und zum Teil auch wörtlich dasselbe.

I So I und L, dagegen Lee fügt معاهد hinzu.

² So L dagegen L llami.

³ Die Worte von مدمو bis مدمو stehen bei I im Text, bei L am Rande.

⁵ Theodor hat diese Auffassung nach Migne nicht vertreten, wohl aber die folgende, die Isô'dâdh als seine eigene angiebt.

fügte er ihnen auch die Hoffnung hinzu, dass sie, wenn sie Busse thun würden, gerettet werden würden. Aber das ist nicht wahrscheinlich. Vielmehr, daraus, dass die Niniviten zweiselnd sprachen: "Vielleicht lenkt Gott ein" und daraus dass (IV, I) "Jona betrübt war", sintemal er von ihnen gleichsam als Lügner erfunden wurde, weil Gott, obgleich er (Jona) das Böse ihnen gedroht hatte, dennoch es abwandte und sich ihrer erbarmte^I,

Cap. IV.

IV, 2: und daraus, dass Jona zu Gott sprach: "Ich wusste von dir, dass du ein gnädiger Gott bist und das Böse abwendest" oder wie der Grieche sagt, "das Böse bereust", daraus geht hervor, dass Gott ihn bestimmt beauftragt hatte, dass er die Zerstörung der Stadt verkündigen sollte. Denn eine von den Ursachen seiner Flucht bestand darin, dass er wusste, dass, wenn Gott überhaupt die Stadt zerstören werde, seine Sendung und Predigt überflüssig sein werde. Und da es ihm für eine Kühnheit galt anzunehmen, dass (Gott) ihre Errettung nach der Busse hinzufügen werde, obgleich ihm (die Hoffnung darauf) von Gott nicht abgeschnitten war, so nahm er seine Zuflucht zur Flucht, nachdem er mit diesen Erwägungen Schiffbruch gelitten.

IV, 4: Denn mit jenem: "Bist du sehr betrübt?" schalt er in beschämender Weise den Propheten,² dass er sich nicht über die Bussfertigen freute.

والعلاورده بعي ووهدما وعزدوه، بني ال معلويل الموا. سرت به صدره و مادول بدور الدواد وم بلح مام بحد بدا محه حديه مع محدر. المبسه بوده ولا عصمه صدرا. ض خم نه ال محلفيا معنيم حكم. المتع بع بعدوه معمميا اختبي وحم المعل ومعمميا ومسلمان اهمدنا مُحكَما بوها حروه، وأن لمنصع معلمهميع. الله لا ومعمل منع وف وبع إصافعميلا اجزه سنوتار إض نهدار حاهيا الادار وجع اف ومنيط حده تحديد اصطرور سلا ماهد اعدامس حداده احم بده روم حكيمه صعداد كروا بي المعمرة مي الم وص بف باصد عدم الم الابواد ونها من المود الالمود الالمود الماد ال الم مدنسميل معدمهم الم حيمال أه معلمان الم حلا حيمله أب عدل بريط مع المحمر ويهزيقوله عمراه الم إندير حلا بهدومنا إصبداً. الله يهن سرا مع تعللاً المناه الما المول حربه المال الله مع علا فراه مدوور Tio Layery Ail 1001 layel octololio, ofrome به معال المعال ا مع لا المعيم حده مع المرها. وحربه مع المده حدمعقا المكي معلم يه محتود حدد يه المح منيد حرر

^{*} So fast wörtlich Theodor col. 341 C: διεταράττετο γὰρ ὡς ἀπατεῶνος καὶ ψεύστου δόξαν μέλλων ἀποφέρεσθαι παρ' αὐτοῖς, δτι ὁ μὲν εἴσω τριῶν ἡμερῶν ἡπείλησεν ἔσεσθαι τὴν καταστροφὴν ἐγένετο δὲ οὐδέν.

² Wortlich so Theodor col. 341 D: 'Ο μέν ούν θεός...... έντρεπτικώς έπιτιμών τῷ προφήτή φησίν.

x So I und L, dagegen Lee lässt 2 ausfallen.

² So I, dagegen L منبه und Lee nur منبه.

³ So I und L, dagegen Lee lässt 🔊 ausfallen.

⁴ So I und L, dagegen Syr. hex. Ihai W kelkwa.

IV, 5: "Er ging nämlich und liess sich ausserhalb der Stadt nieder", wartend, ob er vielleicht irgend ein Zeichen sehen würde etwa den Sturz eines Teiles der Stadt oder den Fall ihrer Mauern.¹

IV, 6: "Gott aber beorderte den Ricinus" wie auch das Meerungeheuer und er wuchs frisch und herrlich empor und gewährte Schatten. "Es freute sich" aber und jubelte "über ihn" Jona wie über eine grosse Sache. Seht also, wie er sich zur Einfalt hinneigte. Es verdross ihn nämlich sehr, dass die Worte seiner Prophezeiung nicht in Erfüllung gegangen waren.

Wiederum freute er sich sehr über das verächtliche Kraut. Denn leicht bereit ist der kindische Verstand, sich schnell zum Verdruss und zur Freude zu wenden.² Denn es scheint, dass Gott ihm den Ricinus in seinen Augen sehr lieb machte, damit er ihn aus dem Gleichnis heraus betreffs der Niniviten überführen könnte, dass er sie mit Recht der Barmherzigkeit wert erachtete.

IV, 8: "Die Sonne stach auf sein Haupt und er ermattete und wünschte sich den Tod". Damit deutet er an, dass jene Hitze nicht etwas Gewöhnliches oder Zufälliges war, dass vielmehr Gott die Strahlen der Sonne dirigierte.³ Indem er ihre Hitze über seinem Haupte nicht zerstreute, liess er schnell und mächtig ihre ganze Flammenglut los und stach ihn.

معسوله علا حده حدصا ولا نبرا حاسط الالالا يهمز ماه حمد مع مسلما مع معمل بممد سزا ایا مدرم اب بعدا صبرة بمعداد أن عدارة نعلا. الارهاء بع هم المزالة الم واقد خملهم مصحم صوحدله محرورا مهلا. سب بع ماور حب معل الم بصحمال الحلال سواه المصلا حدالا بهم كمولها وحم وتصواوه وسهد اود أجلا حلا حصدا عبايل فعيم أوه بهذ أوولا عدنا حيدمايا لي حي الما حقلا محمد ستمال وصل من ووه الإده أنسعره صهد حمزاا حديدهم. منظم بمع فسفل يعصمون علا سقيل ورومله أعود أدور حوسط وف gut aced ciagor ollies oal cool, conol crost ell ١٥٥١ أب حيراً. أن حيرها ١٥٥١ أن عودل الا الاروا صير به المحمدة بعصعا مر المحرال مصممانه بعلا اعبه معلمة فدبكابه مامبعاله مده مردده مداسهون الله والا مرحب صلا معسوه و حص ، أق عدم إافلا حرصا عواما إحما لحصما منوحه ماودا إرمي مع حوالا ولا معمل حسلبها، وهم الم fol. 220b إحديدا. اعضى واه الله عدم والملهوم عم عدداً. علا وحرمدمالالهم

¹ Sachlich ebenso Ephraem, Lamy col. 243.

² Alles was bis hierher zu IV, 6 geschrieben steht, ist fast wörtliches Citat aus Cyrill. Es findet sich griechisch bei Migne Tom. 71 col. 636 A und syrisch im Codex Syro-hexaplaris l. c. fol. 105 v, untere Rand. Den letztgenannten Text sehe ich als Vorlage an.

³ Sachlich und zum Teil wörtlich ebenso Theodor col. 344 Β: δεικνύς ότι οὐ κατά τὸ είωθὸς οὐδὲ ὁ καύσων ἐγένετο ἀλλά προστάγματι θείω βαρυτάτην αὐτῷ τὴν φλόγα ἔπεμψεν.

² So I und L, dagegen Lee aque.

² So I und L, dagegen Lee schickt عنظ voraus.

³ So I und L, dagegen Lee Il; o, lie; d.

IV, II: "Die nicht wissen, zwischen ihrer Rechten und Linken (zu unterscheiden)" d. h. kleine Kinder, die noch nicht die Fähigkeit der Unterscheidung zwischen dem Guten und Bösen empfangen haben, d. h. die rein von Unrecht und von Sünde unbefleckt sind." "Und eine Menge Vieh", als welches auch würdig ist, mit den kleinen Kindern bewahrt zu werden², dieweil es wie sie von Unrecht rein ist.

Sehr bewundernswert ist das, was sich an Jona vollzog. Während nämlich in jedem einzelnen von den Propheten nur mystisch aufgeschrieben wurde, was sich durch das Heilswalten unseres Erlösers in Zukunft erfüllen sollte, so finden wir das bei Jona ganz klar nicht in Worten, sondern in Geschichte. Wie auch unser Heiland gesagt hat: "Das böse und ehebrecherische Geschlecht fordert ein Zeichen und ein Zeichen etc." (Matth. 12, 39f). Denn dass Jona unter den Niniviten nur eine Allegorie darstellt³, von denjenigen Dingen, die in Zukunft kommen sollten, ist daher offenbar, dass diejenigen, die hier durch sein Wort bekehrt worden sind, nach kurzer Zeit Krieg mit Gott und mit seinem Volk anfingen u. s. w. Als aber Jona von Ninive zurückgekehrt war, nahm er (mit sich) seine Mutter und wohnte in Tyrus der Heiden. Er sprach nämlich: So will ich meine Schande wieder gut machen, dass ich die Unwahrheit über Ninive aussprach u. s. w.

وم بع حوال العتبى المن والله والله والله الملامة الملامة المبعر الما الملامة المبعر الما المن والما المن والما المن والمن وال

¹ Sachlich und zum Teil wörtlich ebenso Theodor col. 344 D: Τοὺς διὰ νηπιότητα οὐκ ἀκριβῆ τῶν πραγμάτων διάκρισιν ἔχοντας, οὐδὲ ἐν ἀμαρτίαις ποτὲ ὡς γεγονότας.

I und L انحله ا

² So I, dagegen bei L fehlen diese beiden letzten Worte.

³ So I, dagegen L , für ;a.o.

⁴ So I, dagegen L lässt die Worte von Jip 27 pa an bis hierher per hom, ausfallen.

² Fast wörtlich so Theodor, col. 345 A: 'Ως αν και τούτων άβλαβών φυλάττεσθαι όφειλόντων δικαίως.

³ Ist dieses "nur" in seinem vollen Ernste zu nehmen, also dass es die Geschichtlichkeit der Erzählung ausschliesst?

